hoc ſolum ignoſce ꝙ incruentam uictoriam accipias:& ne tibi uiliores uideremur.

Q đ uicas ignoſce tuis:nec magna petuntur
Ocia da feſſis:uitam patiaris inermes
Degere quã tribuis:campis proſtrata iacere
Agmina noſtra putes.nec eni fœlicib⁹ armis
Miſceri damnata decet:partemq; triumphi
Captos ferre tui.turba hæc ſua fata peregit
Hoc petimus uictos ne tecum uincere cogas
Dixerat.at cæſar facilis uultuq; ſerenus
Flectitur:atq; uſum belli pœnamq; remittit
Vt primũ iuſtæ placuerunt fœdera pacis:
Incuſtoditos decurrit miles ad amnes
Incumbit ripis:permiſſaq; flumina turbat.
Continuus multis ſubitarũ tractus aquarũ
Aera nõ paſſus uacuis diſcurrere uenis
Arctauit:clauſitq; animã:nec feruida peſtis
Cedit adhuc.ſed morb⁹ egẽs iã gurgite pleñs
Viſcerib⁹ ſibi poſcit aq̃s:mox robora neruis:
Et uires rediere uiris.o prodiga rerum
Luxuries:nunquam paruo contenta paratu.
Et quæſitorum terra:pelagoq; ciborum
Ambitioſa fames.& lautæ gloria menſæ
Diſcite quam paruo liceat producere uitam:
Et quantum natura petat:non erigit ægros

¶SVLPI.Ignoſce:noli imputare ꝙ uicti ſumus. Ocia:qetẽ & ceſſationẽ ab armis.Inermes:exaucto ratos & dimiſſos a militia.¶Cãpis.p cõmiſeratione cũ diſſuaſiõe ut ñ ſeruet ipſos ĩ uſũ ſuũ.¶Proſtrata:mortua.¶Dãnata:ĩfelicia & uicta.¶Partẽq; triũphi:nec decet nos captiuos tecũ triũphare.Fata:ſua ſuũ offici fatalẽq; militiæ curſum.Victos:nos.¶Vincere militare cũ tuis.At cæſar.his auditis cæſar cum rñdiſſet has ptes miſerationes nulli hoĩum min⁹ cõueniſſe:ĩprobaſſetq; ducũ crudelitatẽ & totam cãm Cõſtituit ut ſi de prouinciis excederẽt exercituſq; dimitterẽt ſe nemini nociturũ:hãcq; eẽ extremam pacis cõditionẽ:dũq; res huc deducitur:ut hi q̃ hẽant domiciliũ ac poſſeſſiões ĩ hiſpaniam ſtatim:reliq̃ ad uarum flumen dimittant̃ ne cui de his noceat̃.poeta paucis uerbis hæc obruẽs militũ decurſum ad flumina dũ luxuriæ improbatiõe exeq̃t̃ & uarios petreianorũ affectus explicat.¶Facilis:exorabilis.¶Serenus:læt⁹.Flectit̃:mouet̃ & exorat̃.¶Remittit uſum belli pœnãq;:cõceſſit ceſſationẽ a militia & ĩpunitatẽ.¶Iuſtæ:benignæ.¶Incuſtodito:a cæſarianis.Incũbit:ĩclinat ſe ut bibat.¶Turbat:turbida reddit. Permiſſa.¶Cõtinu⁹:multi ex cõtinuo potu q̃ſi ſunt ſuffocati & tñ adhuc ſitiebãt.¶Tractus:hauſtus potus.¶Aera nõ paſſus:q nõ ſint ſpirare & reſpirare:¶Venis arteriis & fiſtulis ſpũs.¶Arctauit:ſtrinxit colliſit.¶Animã:ſpiritũ.Multis:militibus.¶Peſtis feruida:uehemẽs ſitis.¶Cedit:ceſſat.Morbus egens ſitis ĩdiga & ĩſatiabilis.Nã quo plus ſunt potæ plus ſitiunt̃ aque.¶Robora & uires:robuſtæ uires & neruoſis uiris endiadis eſt uel ſepara.¶O pdiga:in luxurioſos inuehit̃ in quos & plinius pſertim lib.nono & decimo:& Iuuenalis & Horatius & Perſius. Luxuries:immodeſtia.¶Prodiga:quæ effundit & perdit res.¶Paratu:apparatu.Fames ãbitioſa:definitio gulæ.¶Quæſitorũ:ĩ agris ſiluis & aq̃s.Et lautæ gloria mẽſæ delicati & ſũptuoſi q gloriã in dapũ ſplẽdore locatis.¶Diſcite.ab hoc exẽplo.paruo:parua re. ¶Producere uitã.uiuere.¶Quãtũ natura:paucis.n.minimiſq; reb⁹ natura cõtẽta ẽ.Erigit.attolit ſanat.

In luxũ inuehit̃

¶OMNIBO.Nec magna petunt̃:a poſſibili nã cũ petimus aliq̃d oñdere debemus id quod petimus præſtari poſſe ab eo quem rogamus quod tu facere potes o cæſar:uidelicet ut dimittas nos ab armis hac cõditione ut poſt hac non liceat nobis.nec pro te:nec contra te arma ſumere & tanquã emeritis militibus futuri temporis ſtipendia nobis dabis.¶Petuntur:a te quæ præſtare potes.¶Ocia des:ideſt nos ab armis dimittis.¶Inermẽ:ideſt depoſitis armis & relicta militia.¶Proſtrata iacere & putes aĩo nos ad ĩternectionem uſq; ocioſos eſſe.¶Nec enim felicibus armis arguit a partib⁹ iuſtitiæ.uidelicet a gratia:grã eſt ut bñ merentibus præmium detur.& male merentibus pœna.quia infelices ſumus præmia nos habere non debemus.nec igitur debes nos exercitui tuo felici coniungere.¶Felicibus.quia cũ nos ĩfelices ſumus pticipes uictoriæ tuæ nos eẽ non decet.¶Turba hæc quantũ pertinet ad exercitũ noſtrũ noſtræ fortunæ ſatiſfecimus:ideo nihil nobis relictum eſt qđ bellum ciuile ſequi uelimus.¶Fata peregit quando ſemel uicta eſt. Vincere cogas.ideſt poſtq̃ ſemel uicti ſumus nolumus amplius uincere.¶Facilis.ſcilicet ad ignoſcendũ Vultuq; ſerenus:ideſt benignus qa qualitas uultus ſignificat animi intẽtionẽ.pœnãq; re.ut ſint tanquam emeriti & uacationem habeant.¶Vt primum iuſtæ poſtquã cæſar faciliter cõſenſit petitiõi petrei & afranii.ſtatim milites ubi facultas data eſt ad aquarũ flumina omnes ſine ordine diſcurrunt.¶Iuſtæ pacis.qa iuſta pax erat quæ inter ciues cõponebatur:¶Incuſtoditos.ſicut ut antea ſeruabant̃ ab hoſte.¶Incũbit ideſt inſtat nimia ſiti laborans.¶Flumina turbat.quia multitudine militum perturbabatur unda.¶Continuus multis.dicit ꝙ milites poſtquã ſemel facta eſt bibendi facultas tã auide aquas hauſerũt.ut ſeipſos ſuffocarent.nã multi ex ipſis præmia auiditate bibendi ſuffocati ſunt.¶Continuus tractus.ideſt hauſtus aq̃rũ ſine intermiſſione:quia auide nimis trahebãt.¶Arctauit anguſtauit.¶Aĩas.ideſt uitam & ſpiritũ Feruida peſtis.i.aqua auide hauſta.¶Cedit quãuis aquæ ſuperent & abundarẽt.tamen ſatiari non poterant Morbus egens.i.uitiũ ſitis ex inopia aquæ cõtractũ.¶Robora neruis.poſtq̃ tãdẽ ſitim expleuerũt uires ĩ corpora rediere.¶O prodiga rerũ luxuries.capta occaſione poeta ĩuehit̃ in eos q curioſi ſũt ciborum & qui terra mariq; quærũt unde delicatũ aliquid habere poſſint.quod nõ neceſſitati ſuæ cõueniat.ſed uoluptati ſatiſfaciat.¶O uos.inquit qui adeo ſoliciti eſtis in inquirendis uariis ciborũ generibus aduertite &

cõſiderate quã paucis rebus humana uita poſſit eſſe contẽta.¶Hi.n.recupauere uires ſuas aqua & pane contenti.¶Luxuries:ſupflua rerũ abũdantia.¶Prodiga.i.quæ rebus abuteris.¶Prodigus dicitur a pdigere.i.cõſumere & dicitur qui ſua bona nequicq̃ conſumit.¶Nunquam cõtenta.i.quæ ſemp magno ſumptu cibos & epulas parare ſoles.¶Ambicioſa.i.cupida:ambitus pprie dicit̃ cupiditas honoris.ſed pro oĩ cupiditate aliquãdo ponitur.¶Paruo paratu:quæ nunquã ſaciari poſſis.¶Diſcite:nunc exẽplo horum militum qui ſatis habuerunt aquã haurire & panem comedere.¶Paruo.i.aquam exiguo ſuſtentari poſſit humana hominis natura.¶Aegros.ægrotantes. eſt argumẽtũ:ſi ægrotantibus aquam facile proponentibus medicis ſatis erit ad recuperandam ualitudinem priſtinã:quãto magis ſufficiet corporibus ualidis.

Prodigus Prodigere

Nobilis ignoto diffuſus conſule bacchus.
Nõ auro myrrha ue bibũt:ſed gurgite puro
Vita redit:ſatis eſt populis fluuiuſq;:cereſq;.
Heu miſeri q bella gerũt.tũc arma relinquẽs
Victori miles ſpoliato pectora tutus:
Innocuuſq; ſuas curarum liber in urbes
Spargitur.o quantum donata pace potitos
Excuſſis nunquam ferrum uibraſſe lacertis
Pœnituit toleraſſe ſitim:fruſtraq; rogaſſe
Proſpera bella deos:nẽpe uſis marte ſecũdo
Tot dubiæ reſtant acies:tot in orbe labores
Vt nunq̃ fortuna labet ſucceſſibus anceps
Vincendum totiens.terras fundẽdus in oẽs
Eſt cruor:& cæſar p tot ſua fata ſequendus.
Fœlix qui potuit mundi nutante ruina

¶SVLPI.Nobilis bacchus.¶Vinũ cuius patriã titulumq; ſenatus deleuit:ut iuuenalis ait.¶Ignoto cõſule.ſignabant̃.n.in doliis & teſtis a cõſulibus tẽpora.¶Diffuſus:expſſus & conditus.¶Auro:uaſis aureis.¶Myrrha.poculis myrrhinis.¶Myrrha humor eſt q ſub terra in oriẽte denſat̃ calore:uarietate colorum grata & nitida potius q̃ ſplẽdida ut Plini. lib.xxxvii.ait.¶Puro gur.ſim.aq̃.¶Satis eſt flu.q; certuſq;.ſufficit & pa.Ho.inq̃t Ie.raro ſto.uulgaria tẽnit.idem.Cũ ſale panis latrantem ſtomachum bñ leniet.Cice.ĩ tuſculanis lib.v.ait:Darius ĩ fuga cum aquã turbidã & cadaueribus inq̃natã bibiſſet negauit unquã ſe bibiſſe iucũdius.Ptolemeo peragranti ægyptũ comitibus nõ cõſecutus cũ cibarius ĩ cã panis datus eẽt nihil uiſum illo iucũdius.¶Heu miſeri parœmia ẽ.¶Victori cæſari.¶Tutus:illæſus cæſaris iuſſu.¶Innocuus non nocens uel cui non nocet̃. ¶Curarũ:bellicarũ.¶Vrbes:patrias.¶O quãtũ:afranianos inq̃t militiæ & laboris penituit & qđ non prius ſe dediſſent ſeq; felices uacatiõe exiſtimabant cũ uiderent tm̃ laboris ſupeſſe uictoribus.¶Vibraſſe.ĩmiſſa.¶Fruſta:qa nõ exauditi ſunt.¶Vſis marte ſecundo:cæſarianis.¶Dubiæ:incertæ an ſint ſuperãdæ.¶Vt nunq̃:quãuis fortuna ĩcerta nunq̃ fauere deſiſtat.¶Labet ſucceſſibus:cadat a pſperitate.¶Terras:in macedonia ægypto aphrica & hiſpaniæ.¶Fata:euẽtus.¶Fœlix in ſolatiũ petreianorũ & cæſarianorum inuidiam poeta fœlice cenſet qui in tanta ruina ſcit ubi ſcit moriturus.¶Nutante:inclinante ſe.

myrrha

Darius Sordidẽ aquã bibiſſe Ptolemeus

¶OMNIBO.Nobilis bacchus.i.uinum pcioſum quod magno pcio cõparatur & aduectitũ eſt.¶Diffuſus ignoto conſule.i.uetuſtũ uinum nã quanto uetuſtius eſt tanto ualidius:ideo dicit ignoto conſule pp antiquitatem qa ro.tẽpora a cõſulibus denumerabant.ergo cõſule ignoto.i.cuius nomen pp uetuſtatem incognitum eſt.¶Nõ auro myrrhaq;.i.non aureis poculis & myrrhinis bibebant.¶Myrrhina mittunt̃ ab oriẽte:ut refert plinius inueniunt̃.n.ibi in pluribus locis:nec inſignibus:patrici regni:pciua tamen in carmania.humorẽ putant ſub terra calore denſari amplitudine nũquam paruos excedunt abacos craſſitudine rata uaſipotorio:ſplendoriis ſine uiribus:nitorq; uerius quam ſplendor:ſed in pcio uarietas colorum ſubinde circũagentibus ſe maculis in purpurã candorẽq; & tertiũ ex utroq; ignoſcente ueluti p tranſitum coloris purpura rubeſcente:aut lecte candeſcente:ſunt qui maxime in iis laudẽt extremitates:& quoſdã colorum repercuſſus:quales in cæleſti arcu ſpectantur his marulæ pingues placent:trãſlucere quicq̃ aut pallere uitiũ eſt.¶Flu.i.aqua pro parte ſui ponitur:ut reſtinguere fontibus ignes.¶Ceres:deam pro fruge poſuit.¶Heu miſeri:nunc in eos inuehit̃ qui cupiditate bella gerũt:quos dicit miſeros eſſe ſeu uincãt:ſeu uincantur:ſi uicti fuerint:neceſſe eſt ut ſeruiant.ſi uicerint nũquam a bellis deſident:ſed bella ex bellis ſæuiunt:cum alia ſemper appareant ꝙ miſeri ſint ex hoc cognoſci poteſt quia depoſitis armis in extrema miſeria conſtituti cœperũt eſſe multo feliciores uictoribus ſuis.¶Tunc probat ꝙ ſecuri ſint de ſitis armis milites cũ antea armati in extrema miſeria conſtituti eſſent & tuti eſſe non poterant.nunc uero in ermes ſecuri ſunt.quod ecõtrario uidetur.¶Victori.cæſari.¶Tutus.qui neminẽ temebat.¶Innocu⁹.cui nemo noceret.¶Liber curarũ.qui ante magnis curis & ſolicitudinibus agitabat̃.cum mortis periculũ ante oculos haberet.¶Spargit̃ diuiditur.¶In oras ſuas.i.ĩ patriam ſuã.quia in ſuã quiſq; patriã redibat.¶O quãtum donata poſtq̃ depoſitis armis ſemel liberi fuerũt pœnitentiã agebant ſeipſos incuſantes.quod ſitim & aliarũ rerũ inopiã.tãdiu perpeſſi fuiſſent¶O quantũ.cũ admiratione quadã legendũ.¶Pace potitos: potentes factos pacis quã conſecuti erãt.potit̃ aliquis cuiuſpiã rei.qui potẽs factus eſt rei qua cupiebat ut Virgilius.Optata troes potiunt̃ arena.¶Toleraſſe ſitim.ſtultos ſe quodãmodo fuiſſe intelligebãt.& ſtultitiam ſuã dãnabant.quod depoſitis armis potuiſſent oĩa abunde conſequi.¶Rogaſſe bella deos.conſtructio latina.ideſt pcibus petiiſſe a diis.¶Fruſtra.quia obtinere nequierunt.¶Nempe uiſis:rõnẽ affert quãobrem pœnituerit eos tanta cupiditate uictoriam a diis exoptaſſe quia intelligebant ſe nunc feliciores eſſe uictoribus & quodam diis optabant ipſis damno:potiuſquã utilitati futurum:hoc comparatione ſui & oſtiũ intelligebant.¶Videbant enim multa bella reſtare Cæſari & militibus ſuis.ut unius belli finis:ptici

Vini cõmendatio Vasa myrrhina

Innocuus

Potiri

piũ alterius eſſet.quãuis ẽt omnia Cæſari proſpere cederent . tamen opus eſſe longiore tempore anteq̃ ui
ctoriã plene conſequeret̃.¶ Dubiæ acies.i.ĩcertæ pugnæ.¶ Totior.la.q̃a opus erat ut põpeiũ terra mari
ꝙ pſequerent̃.q magnis exercitibus terreſtribus atq; maritimis abũdabat.¶ Vt nunq̃ for. & ſuppoſito ñ
conceſſo tñ.ꝙ nunquã fortuna ſic Cæſari aduerſa.tamẽ ſæpe numero gerẽda ſunt bella ut magno labore
uictoria conſtet.ordo eſt uincẽdũ eſt totiens cruor eſt fundẽdus in oẽs terras & cæſar eſt ſequẽdus ꝑ tot
ſua fata.¶ Vt q̃uis.Fortuna anceps.i.q̃ ſemper dubia & incerta eſſe ſolet euentibus. ¶ Vincẽdũ totiens:
quãuis oĩa ex uoto cæſari ſuccedent.¶ In omnes terras:in omnes ptes terrarũ:in oriente:in occidente:in
meridie.ubi põpeius exercitus ſuos hẽbat.¶ Cæſar ſequẽdus.neceſſe ẽ ut cæſaris milites ipm ſequantur
¶ Per fata:ꝑ fortunas.q ubicũq; ĩ periculo eſt:& uincat ne an uincat̃.¶ Felix qui po.cõparatione Cæſaris
atq; ſuorũ felix eſt q ſit iã ubi habitaturus ſit q ſequunt̃ cæſarẽ ĩcerti ſũt quas collonias habitaturi ſint ꝓ
ꝓmio uictoriæ milites enĩ uictores ĩcolonias mittẽbãtur more maiorũ.dicit igit̃ uictos illos hĩtaturos pa
triã uibi geniti & educati ſunt:at uero uictores milites cæſaris adhuc neſciuer̃ q̃ ptẽ habitaturi ſint.Nutã
te ruina.i.cum mundus omnibus ruinã minetur nam cum eſſet imperium romanum longe lathæq; porre
ctum & ferme omnem terrarum orbem compræhenderet:mortis romanis mouebatur uniuerſus orbis.

¶SVLPI.Feſſos petrãeos.¶ Certos.nõ ĩterruptos.
& ſuo arbitrio ĩitos.¶ Sordida.nigra fũoſa.¶ Sua ter
ra pr̃ia ꝓpria natale ſolũ.¶ Colonos ñ deductos hĩta
tores nõ alio trãſmiſſos ut accidet ueterãis cæſaris q ĩ
nonas colonias deducent̃:Remiſit hoc oneris.iminu
it hanc pœnã . Q d abeſt pauor ꝙ nec põpeiũ nec cæ
ſarẽ.timẽt legit̃ & fauor hoc eſt ſtudiũ uel ĩ põpeiũ uel
in cæſarẽ.¶ Ille.cæſar.¶ Ille.põ.¶ Nullo uoto.nõ.n.
plus uictoriã pom.q̃ cæſari ꝓcabant̃.¶ Nõ eadẽ flor⁹
poete fere uerbis hoc idẽ explicar ingẽs.¶ Aliquid tñ
aduerſus abſentẽ ducem auſa fortũa ẽ circa illyricũ &
aphricã q̃ſi de ĩduſtria ꝓpa ei⁹ aduerſis radiaret̃ q̃ppe
cũ fauces adriatici maris iuſſi occupar̃.Dolabella & an
tonin⁹ ille illyrico hic corcyrico littor̃ caſtra poſuiſſẽt
iã maria late tenẽte põ.legat⁹ eius Octauius libro ĩgẽ
tib⁹copiis claſſicaꝝ circõuenit.¶ Vtrãq; deditionẽ fa
mes extorſit natonio miſſe quoq; a baſilo ĩ auxiliũ ei⁹
rates q̃les inopia nauiũ fecerat noua põpeianorũ arte.
cylicum actis ſub mara funibus captæ q̃ſi ꝑ ĩdaginem
duas tñ æſtus explicuit. ¶ Vna q̃ opitergios ferebant
ĩ uadis heſit. ¶ Non cõ.ea.nõ pſtitit ſimilis & ꝓſpa.ſ;
aduerſa. ¶ In ptes:cõtra claſſes & exercitus.ĩ mari enĩ
adriatico obſeſſus ẽ ãtoni⁹ a põpeianis.¶ Ferit.ꝑcutit

Dolabella

Quo iaceat iam ſcire loco.nõ prœlia feſſos
Vlla uocant.certos nõ rũpũt claſſica ſonos
Iam coniunx natiq; rudes : & ſordida tecta
Et non deductos recipit ſua terra colonos.
Hoc quoq; ſecuris oneris fortuna remiſit.
Sollicitus menti q̃d abeſt pauor:ille ſalutis
Eſt auctor:dux ille fuit.ſic prœlia ſoli
Fœlices nullo ſpectant ciuilia uoto
Non eadem belli totum fortuna per orbem
Conſtitit:in partes aliq̃d ſed cæſaris auſa ẽ.
Qua maris:adraici lõgas ferit unda ſalõas
Et tepidũ ĩ molles zephyros excurrit iadẽr.
Illic bellaci confiſus gente curetum.
Quos alit adriaco telus circunflua ponto
Clauditur extrema reſidens antonius ora.

Salonæ
Iader
curetes

alluit.¶ Salonas:urbẽ & emporiũ in dalmatico littore ut tradit Strabo. Lõgas:expõrrectas.Iader:dalma
tia ĩ adriacũ mare excurrẽs oppidũ:ꝙ iadera appellat̃.¶ Tepidũ:nõ frigidũ.¶ Moles:mites:Illic Antõi
us:legat⁹ cæſaris.¶ Bellici pugnãci.¶ Curetũ brũduſinorũ.in ſcdo dixit.¶ Vrbs ẽ dictæis olim poſſeſſa
colonis.¶ Curetes ut Strabo lib.x.docet gẽtes fuere in creta dictæ a cura.i.a tõſura q̃ſi de tonſi uel a cura
mõte uel quia ſicuti coræ.ideſt puelle muliebres longas ſtolas induunt. ¶ Tellus corcyra:inſula ut ĩdicat
florus.¶ Circũflua:quæ circundatur:mari.¶ Clauditur:obſidet̃.¶ Extrema:ultima quam cæſar tenebat.
¶OMNIBO.Quo iaceat:in quo loco moriturus ſit:& uicturus:reliquũ uitæ ſuæ tp̃s. ¶ Nõ ꝓlia feſſos
nã hi milites iã ſũt ſecuri bellorũ:& cũ cõiugibus ac liberis ſuis acturi ſũt uitã:& ĩ ſuis tectis hãbitaturi ubi
gẽti & educati fuerũt.¶ Vocãt fes.ſ.dimiſſis armis & relicta militia.¶ Sõnos cer.q̃a nõ ſũt ſoliciti de bel
lo ĩminenti.¶ Nati:recipiũt eos qui in patriã rediere ad ſuos.¶ Rudes na.iſantes q adhuc ĩ cunabulis nu
triunt̃.¶ Sordida te.uilia & iõ pacifica:q̃a raro diſcordia ĩ humili tecto:ſed ĩ magnis pr̃icipiũ ædibus diſ
cordia regnat.¶ Sua ter.ĩ q̃ nati ſũt & educati.¶ Deductos.ſ.ĩ alienas colonias inter municipiũ & colõias
hoc ĩtereſt municipiũ dr̃ oppidũ illud cuius ciues donati ſũt digniori ciuitate e diuerſo appellat̃ colonia:
cũ a digniori ciuitate mittunt̃ ad ĩferiorẽ.recte ergo dicit hos milites felices:h̄ ẽt felicitatẽ ſuã auget:ꝙ ui
delicet nõ cogerent̃ relicta pr̃ia ubi nati ſũt ĩ alienas colõias deduci.Hoc quo.ſe hoc quoq; acceſſit,ad fe
licitatẽ eorũ ꝙ ſecuri ſũt & nullũ on⁹ metuebãt.nullũq; laborẽ militiæ.¶ Menti.i.a mẽte eorũ:ꝙ nil metu
ant.utercũq; uincat:haud in magno diſcrĩe ponunt̃.¶ Fortũa re.fortuna hoc addidit ẽt ad filicitatẽ eorũ
ut ſine pauore ſint uter cæſaris & põpei uĩcat Oneris:nã magnũ on⁹ ẽ pauor:¶ Solicit⁹.ab effectu q̃a red
dit hoĩes ſolicitos.¶ Salutis au.q̃a cæſar:cũ paulo añ ueniſſent in ptãtẽ ſuam ipſis ſalutem donauit.¶ Ille
põpeius.¶ Nullo uo.q̃a nõ optant ut cæſar magis q̃ põpeius:aut e diuerſo uincat.Nõ e.b.ſicuti antea res
oẽs fortuna cæ.feliciter ex uoto cedebat.ad nunc omnia inuidia mutata ſunt:nã fortuna tametſi cæ.fauæ
bat:tñ aduerſus eũ non nil ſiniſtri auſa ẽ.¶ Non e.nõ fuit ſimilis huic fortũæ q̃ in hiſpãia habuerat. ¶ In
par.ce.q̃a non nihil cæ.partibus aduerſa ẽ.¶ In cõtra.¶ Ferit ſa.ĩ illyrico littore & dalmatico auſa ẽ cæſa
ri aduerſari.¶ Salonæ arũ.ciuitas ẽ dalmatiæ q̃ pollio expugnauit & de ea ſpecioſiſſimũ triũphũ egit:uñ
filiũ ſuũ de noĩe captæ urbis Salomniũ appellari uoluit.Salonæ ĩperiũ dalmatarũ fuit hæc gens ut refert

Municipia
Colõiæ

Pollio
Salominus

Strabo:annõs cõpluris aduerſus rõ.bella geſſit:caſtella ad.L.habuit dignitate ꝓſtantia . ¶ Longas reſpe
xit ad ſitũ urbis ita albã longã dicimus.¶ Tepidum iader.non quod iader ſit generis neutri:ſed retulit a
flumen tepidum.iader autem flu.eſt in adriacum mare fluens:unde oppidum eſt haud procul ab eo iadra
appellatum.¶ Tepidum:quia in occidente.eſt & zephirus ſemper eſt tepidus. ¶ Illic bellaci:narrare inci
pit nunc quomodo non nihil aduerſi in illyrico paſſus fuerit cæſar . Hiſtoria ita ſe habet:cum fauces ma
ris adriatici.C.Antonius & dolobella cæſaris legati ipſius iuſſi occupaſſent inde in illirico littore alius
alter in Dalmatico caſtra poſuiſſent.¶ Pompeio omnia iam maritima loca tenente : Octauius Libro cy
lix repente cum omni exercitu claſſicorum utrunq; circunuenit & famem quidem Antonium dedicatio
nem abſtorſit:qui etiam ratæs quæ in auxilium eius uenerant cum Baſilio nouo pompeianorum marte fu
nibus occultis in medio mari extenſis cylicia arte captæ ſunt duas tantum explicuit una qua ferebat opi
terginos inuaſit hæſit . facimuſq; memorabilis poſteris edidit quippe uix mille iuuenum manus circũſuſi
undiq; exercitus ꝑ totũ diẽ tela ſuſtinuit & cum exercitum uirtus non haberet tñ ne in deditionẽ ueniret:
hortante tribuno uulteio mutuis ictibus in ſe concurrit:& ad unũ oẽs occiſi ſunt.hoc eſt ꝙ fortuna opata
eſt cõtra cæſarẽ.¶ Curetũ.i.cretenſiũ quia cretenſis milites auxiliãtes ſecũ habebat.Curetes ut oñdit ſtra
bo:q̃dã ad Acarnanes:quidã ad Etolos aſſiſcunt:& nonnulli a creta aliqui ex euboea gentis duxiſſe aſſe
uerant.¶ Quos alit:deſcribit inſulam curetum . ¶ Ponto:in medio enim mari adriatico poſita eſt creta:
in illyrico littore ubi caſtra poſuerat.C.Antonius:nam Dolobella in dalmatico poſuerat.

Cautus ab incurſu belli.ſi ſola recedat
Expugnat q̃ tuta fães:non pabula tellus
Paſcendis ſubmittit equis nõ ꝓtulit ullam
Flaua ceres ſegetẽ:ſpoliabat gramĩe cãpũ
Miles:& attonſo miſeris iam dẽtibus aruo
Caſtroꝝ ſiccas de ceſpite uulſerat herbas.
Vt primũ aduerſae ſocios ĩ littore terrae:
Et baſilũ uidere ducẽ:noua furta ꝑ aequor
Exquiſita fugae:neq; eni de more carinas.
Extẽdũt:puppeſq; leuãt:ſed firma gerẽdis
Molibus inſolito cõtexunt robora ductu:
Nãq; ratẽ uacuæ ſuſtẽtant undiq; cuppae.
Quaꝝ porrectis ſeries cõſtricta cathẽis:
Ordinib⁹ geminis obliquas excipit alnos:

¶SVLPI. Cautus ab incurſu:q̃a in loco munito forti
manu ſtipatus cõtra uim erat.¶ Recedat:abſit a enĩ op
primebat̃.¶ Expugnat tuta:uinci mũitiſſima.¶ Submi
tit ſubmĩſtrat. ¶ Ceres triticũ ſatũ. ¶ Flaua.epithetõ.
¶ Protulit:emiſit legit̃ & ꝓſerit.i.eſerit.¶ Segetẽ her
bã frumẽti q uix exorta attondebat̃.potes & ꝑ hyppalla
gem legere.Miles:Antonius q herbis ueſcebat̃.¶ Miſe
ris:miſerabilius.¶ Attonſo aruo depaſtis herbis uirib⁹
ſiccas glebarum aggeris aſumpſerat. ¶ Vt primũ poe
ta aliter q̃ florus hãc narrat hiſtoriã ait his enĩ ꝙ Anto
nius obſeſſus q̃ primũ uidit baſilũ ducem & ſocios auxi
liares ſtatĩ fabricatis nauib⁹ conat⁹ ẽ euadere. Sed cum
eius duæ triremes ꝑteriſſẽt:ratis tertia cathenis põpeia
noꝝ inheſit q̃ q̃dẽ memorabile poſteris dedit exẽplũ.
Quippe uix mile iuuenum manus circũfuxi undiq; ex
ercitus ꝑ diẽ totũ tela ſuſtinuit.& cũ exitũ uirtus nõ ha
beret tñ ne in deditionẽ ueniret hortante tribuno uulte
io mutuis ictibus in ſe cõcurrit.¶ Socios. Cæſarianos.
¶ Baſilũ.ꝓfectũ claſſis ¶ Terre aduerſe illyrice ubi Do
lobella erat.¶ Exq̃ſita excogitata.¶ Furta fuge appat⁹
occulti diſceſſus. ¶ Extendũt.ordinãt. ¶ Leuãt erigũt
ſtruunt . ¶ Sed firma florus non ait atonianos edificaſſe. ſed a baſilio miſſas antonio rates quales inopia
naui fuerat.¶ Contexunt robora:componunt rates hoc eſt trabes ſibi connexas . ¶ Ductu : ſtructura &
ordine.Molibus ponderibus magnis.¶ Namq; ratem:ratis:hoc pacto eſt ſtructa poſitæ ſunt in geminu;
ordinem ſexaginta ſcaphæ quas trabibus deuinxerũt & cratibus cõtexerũt:tñ intra ipſum ordinẽ nõ ex
tra ordinatis & collocatis.¶ Cuppæ:cuppæ ꝓprie ſunt uaſa magna ĩ poculorũ aut paropſiſum formã:ut
ẽ trapeti cõcau⁹loc⁹.Vtit̃ eo uerbo cato ĩ prio de re ruſtica & Varro dixit cuppas uĩarias & cuppas aceti.
Cathẽis:trahib⁹ cõnexis & ĩplicitis q̃ cuppas ligabãt.¶ Excipit:recipit & ſuſtiet. Alnos trabes ex alno.
¶OMNIBO.Cautus ab ĩ curſu belli:ꝓuiderat inq̃t neq; parte hoſtes inuaderent:ſed nõ ꝓuiderat com
meatibus.¶ Si ſola recedat:nõ ꝓuiderat cõmeatibus:ſed hec pars magna illi & neceſſaria deerat uñ exerci
tus fame obſidebatur.¶ Tuta.ſ.loca etiam ſi in tutiſſimo conſtiteris:& non ſuppeditentur alimẽta neceſſe
eſt ut ſpõte in hoſtiũ poteſtatẽ uenias.¶ Nõ pa.deſcribit q̃nta inopia Antonius & milites ſui laborarẽt:iã
enĩ herbas cũ radicibus euulſerãt.¶ Paſcẽtibus equis:multo minus nutriendis hominibus.¶ Proſerit:pro
ducit eo ꝙ ꝓcedit id ꝙ proſequitur:nã primo ſeritur ſeges:deĩde oritur.¶ Segetem frugem.uel poteſt eſ
ſe hypallage:& ſegetẽ ꝓ terra poſuit.Vir.Qd faciat lætas ſegetes. ¶ Spoliabat cra.cam.mil.deficiẽtib⁹
aliis reb⁹ terrã quoq; ĩ uſũ ſuũ milites colligebãt. ¶ Attonſo aruo more iumẽtorũ:nam inq̃t conſumptis
herbis ad radices uſq; tẽdebãt.¶ Caſtrorũ ſiccas:q̃a aggere caſtra circũdederũt & exaggeribus herbã dẽ
tibus carpeſerãt.¶ Vt primũ nunc deſcribit q̃uo res geſta fuerit nã antonius ad hãc inopiã redactus ubi
baſilũ uidit ratibus auxiliaribus ueniſſe :,parauit ſe ad fugã:ſi quomodo poſſet furti emanib⁹ labi.quomo
do aũt fecerit poeta deſcribit.¶ Baſilũ cũ auxiliaribus uenerat nauibus:¶ Fugæ:ad fugam.¶ Neq; enĩ:de
clara q̃a ſibi rates non ſ̃m ritũ fecerant.¶ Extendunt.producunt non de more naues ædificant longas:
quas uulgo galleas uocant.¶ Puppes leuant.ideſt leuiores puppes faciũt:¶ More.ſcilicet antiquo. Leuãt
attollunt gerendis molibus.¶ Rates.uulgo dr̃ cũ multa ligna inuicem cõnexa officiũ & uſum nauis præ
bẽt.¶ Firma robora.ualida ligno.ſ.gerẽdis molibus.i.ad ſuſtentandas moles grauiores. ¶ Inſolito ductu
i.tractu ñ ſolito.nũq̃ antea tale aliquid factũ erat. ¶ Nãq; ra.declarat quod dixit robora firma cuppæ.q̃a

Seges

Baſilus

Cuppæ

Rates

naues quas hic cuppas liuius põti uõcãt.ſcutelle dicunẽ alio loco.i.ad ſimilitudinẽ ſcutellæ.uel cappas has undiq; ſtruxerãt lõgo ordine cathenatas:q̃ hãc ratẽ ſuſtinuere uerbi cã hic ratis erat.utrinq; erãt ſcutellæ ſiue cuppæ q̃ ſuſtinebãt hãc ratẽ.& a fronte & a tergo nauigãtes latebant ſub hac rate.& ĩ ipſis cuppis tribus ordinibus nauigabant mouebaẽ ratis illi admirabantur quare moueretur. cum nullum uiderẽt remum ſed hoc erat quia interius nauigabant. ¶ Vacuæ.quia nihil in his præter remiges uehebãtur. Cathenis quibus coniunctæ tenebantur. ¶ Obliquas alnos tranſuerſos remos.materiam pro materia poſuit. ¶ Geminis or.quia ſicut ordines duos habebant a tergo.ita interius ne uideri poſſint.

Nec gerit expoſitum telis in fonte patenti
Remigiũ:ſed ꝙ trabibꝰ circũdedit æquor
Hoc ferit:& taciti præbet miracula curſus.
Q ꝺ nec uela ferat nec aptas uberat undas
Tunc freta ſeruanẽ: dũ ſe decliuibus undis
Aeſtus agat:refluoq; mari nudenẽ arenæ.
Iamq; relabenti creſcebant littora ponto:
Miſſa ratis prono defertur lapſa porfundo.
Et gemine cõites.cũctas ſuper ardua turris
Eminet:& tremulis tabulata minãtia pinis
Noluit illyricæ cuſtos octauius undæ
Confeſtim tentare ratem: celereſq; carines
Cõtinuit:curſu creſcat dum præda ſecũdo:
Et temerẽ igreſſos repetẽdũ iuitat ad æquor
Pace maris:ſic dũ pauidos formĩdie ceruos
Claudat odoratæ metuentes aera pennæ:
Aut dum diſpoſitis attolat retia uaris
Venator:tenet ora leuis clamoſa moloſſi.

¶ SVLPI.Nec gerit remigiũ. nec hẽt remorũ ordinẽ cui noceri poſſit.In frõte.in facie lateris.Ferit hoc æquor.remigat ĩtra illud mare ꝙ ẽ ĩtra ſcaphas. ¶ Miracula:mira ſpectacula. ¶ Taciti ſecreti.Nec uerberet undas aptas:nec remis agi uideaẽ. Tũc freta:ſtructa rate mare obſeruauerũt ut cũ undarũ reflexu eã deduceret. ¶ Aeſtus.flu. ¶ Decliuibꝰ:refluis.Nudẽẽ arenæ ĩ refluxu ũdarũ littoris arẽa detegiẽ. ¶ Iãq;:expolitio & refluẽte mari:littus fit latius. ¶ Miſſa:imiſſa. Lapſa labẽs tꝑs ꝑ tpe. ¶ Profundo:pno ꝑ mare refluũ. Geminæ:cumites. ¶ Duæ:triremes:quas habuerat Antonii iuuẽtutis grã exercẽdæ. ¶ Turris ardua:ratis turrita & tabulatis mũita reliq̃s ſupabat.Pinis:merulis & apicibꝰ.Noluit:tota hæc hiſtoria uaria ẽ:qppe poeta ante cæſaris ex hiſpania reditũ hoc ꝓlium geſtũ fuiſſe ſcrib.Cæſar uero poſtq̃ brũduſiũ rediit & ĩde in epyrũ nauigauit.Liuius ĩ epithome Antoniũ captũ ſcribit. Floro cũ poeta cõuenit:q ait libonẽ octauiũ cũ quinquagita nauibus brũduſium ueniſſe inſulã occupaſſe. Antonium obſediſſe:inde abſceſſiſſe. ¶ Cuſtos octauius Põpei præfectus q Salonas puenit.& cõcitatis dalmatis a Cæſare ipſos auertit Salonaſq; oppugnauit. Illyricæ maris qd illyrios alluit. ¶ Cõfeſti tẽtare:ſubito oppugnare & cape. ¶ Celerẽs:expeditas. ¶ Creſcat: dũ ꝑda.dũ reliq̃:egrediaẽ ne captis primis ſtationẽ teneret. ¶ Temere:ĩcaute. ¶ Inuitat:nõ iuadẽdo.Ad repetẽdũ æquor:ad nauigandũ cũ reliq̃s nauibus q̃s pluret putabat. ¶ Sic dũ.Octauius uenatori naues ceruis cathene retibus ſagittis & canibꝰ cõparanẽ. ¶ Claudat:includat. ¶ Atra.odorem aereũ.Eſt enim odor corpus aereũ. ¶ Pennæ odoratæ.ſynecdoche ſagittæ uenenatæ quæ a ueneno odorem accepit.uel per pẽnas intelligimus quas in retium finibus ad terrorem ferarum uenatores.apponunt pro quibus rubri pãni fruſtulis utuntur. ¶ Attolat:erigat. ¶ Varis: particis furcis quæ retia ſuſtinent. ¶ Varri quoq; Nonio auctore dicuntur qui plãtas obtortas expenſaſq; habent. ¶ Clamoſa:latrantia. ¶ Moloſſi:canis epyrõtici.Epyrus enim moloſſia dicitur.

Odor
Varrus
Vari q
Moloſſi canes
Moloſſia

¶ OMNIBO.Nec gerit expoſitũ:a frõte uidebãẽ cuppæ:ſed non hic erant remiges q uideri poſſent ſed a tergo. ¶ Telis.ſ.hoſtiũ:qa potuiſſent hoſte uulnerari:ſi in frõte fuiſſent.Remigiũ.i.remiges expoſitos ¶ Circũdedit.ipſi remiges trabibꝰ æquor circũdiderãt. ¶ Taciti miracula curſus:quia mouebaẽ ratis:nec ũ moueretẽ quiſquam precipere poterat. ¶ Nec uela:nõ ſuſtinebat uela.quibus uento impulſis nauis feraẽ ¶ Aptas:patẽtes undas qa interius remi impellabãt æquor.& ita ratẽ mouebant. ¶ Tũc ſeruantur:& cum ita parata eſſe expectabãt donec mare faceret refluxũ (qa quotidie mare fluit & refluit)& undã haberẽt q̃ ratẽ ſuſtinere poſſet. ¶ Seruanẽ.obſeruanẽ. ¶ Decliuibus un.q̃ declinarint. ¶ Iãq; relabenti.poſtq̃ mare refluxiſſet.& unda ſufficiẽs erat.ut ratẽ ſuſtinere poſſet illã maiore curſu cõmouerũt. ¶ Relabenti. qa fluentẽ obſeruarẽt undã maris. ¶ Geminæ co.ſ.naues.quia ea ratis longas ſecũ duas naues habent. Pinnis.ſcilicet cũ. ¶ Cũ minãtia ta.i.eminẽtia. ¶ Tremulis pin.qa ſicut mouebantur naues ita & tremere uidebanẽ ꝓpugnacula. ¶ Noluit illyricæ.nunc dicit quomodo ſe egerit Octauius libo cylix peritiſſimꝰ. tametſi in qt facile poſſet eã nauẽ obruere.tamen nihil oſtendit in ſuis ſe caſtris facere.ut ſpẽ augeret hoſtibꝰ. & reliquas naues ẽt in pontum deducerent.ut maiorẽ prædam capere poſſet. ¶ Præda.i.naues prædãdæ deducanẽ in mare. ¶ Inuitat igreſſos.ſcilicet hoſtes ut iterũ aliæ naues deducanẽ in mare. ¶ Pace maris.ſcilicet reliqua.qa nihil ipſe infeſtabat hoſtem. ¶ Sic dũ pauidos.per ſimilitudinem oſtendit quomodo Octauius lybo cylix ꝑitiſſimus nõ prius.fraudes ſuas aperire uoluit:q̃ ſpem omnibus daret poſſe eos liberius fugere.ut oẽs e caſtris & e loco tutiore deductos una omnes comprehẽderet.nam ita eos illexit.ſicut uenator facit cũ iubet oẽs canes qui latrare conſueuerunt remoueri:& eos tantum mittit in ſaltus. qui predam iueſtigare didicerunt.poſtea cum præda patuerit.tunc oẽs ĩ eos canes emittit ita & iſte pyrata fecit. cum oẽs relictis caſtris medium mare tenerent quaſdã emiſit qui latentibus cathenis naues illaquerẽt. ¶ Cõparat aũt octauiũ libonẽ uenatori.rõanas uero naues Antonii & Vulteii cõpat ceruis. ¶ Metuẽtes aera pẽnæ:dicũt enĩ rubras pẽnas uehemẽter formidaẽ ceruos.Venatores igiẽ cũ ad locũ puenerĩt:ubi ceruĩ frequẽtãt

Ceruos
rubras
pennas
formidare

ſaltum omnẽ circundant finibus.& de finibus pẽnas rubras ſuſpẽdũt.ut Virg.Rubræ pauidos formidine pẽnæ.qui cum de ſaltu effugere uelint ad funẽ ſæpe ueniunt.de quo pẽnæ rubeæ dependẽt. qui cũ timẽt nũc huc illuc redeũt.has adeo dicunt pẽnas ceruos formidare.ut anteq̃ illas uideãt earum odorẽ ſentiãt. ¶ Odoratæ pennæ.i.cuius odorẽ ſentiunt a uentis deportatum. ¶ Diſpoſitis uariis.i.perticis Varrus per geminum r ſignificat perticam.qua retia circundanẽ. ¶ Moloſi.moloſia eadẽ ẽ quæ & epyrus primo moloſſia.inde chaonia appellata eſt a moloſſe & chaone.ut Virg.Chaoniamq; omnem troiano a chaone dixit.ideo moloſſi dixit per excellentiam.quia ibi canes uelociſſimi naſcuntur. ¶ Leuis.i.agilis & uelocis.

Varrus

Sparthanos:cretaſq; ligat:nec creditur ulli
Sylua cani:niſi qui preſſo ueſtigia roſtro
Colligit:& præda neſcit latrare reperta.
Contentus tremulo:mõſtraſſe cubilia loro
Nec mora cõplentur moles:auideq; petitis
Inſula deſeriẽ ratibus:quo tẽpore primas.
Impedit ad noctẽ iã lux extrema tenebras.
At pompeianus fraudes innectere ponto
Antiqua parat arte cylix:paſſuſq; uacare
Sũma freti:medio ſuſpẽdit uincula ponto:
Et laxas fluitare ſinit:religatq; cathenas
Rupis ab illyricæ ſcopulis:nec pria:nec illa
Quæ ſeqẽ tardata ratis:ſed territa molles
Hæſit:& ad cautes adducto fune ſecuta ẽ.
Impendent caua ſaxa mari:ruituraq; ſemp
Stat (mirũ) moles:& ſyluis æquor inũbrat.
Huc fractas aqlõe rates:ſubmerſaq; põtus
Corpa ſæpe tulit:cœciſq; abſcõdit ĩ antris.
Reſtituit raptus tectũ mare:cũq; cauernæ:
Euomuere fretum:contorti uorticis undæ
Taurominitanã uincunt feruore caribdim.
Hic opiterginis moles onerata colonis

¶ SVFPI.Sparthanos.lacedemonios canes.Crediẽ cõmittiẽ uagari ue ſiniẽ. ¶ Colligit ueſtigia.obſeruat ſigna pedũ.Preſſo roſtro.nõ emiſſa uoce e ritu. ¶ Cubilia.locũ ubi fera cubat.Loro tremulo.cauda trementi tranſlatio ẽ. ¶ Cõplenẽ moles.implentur militibus rates. ¶ Inſula corcyra in q̃ erat Antoniꝰ. ¶ Quo tpe ſub ſolis oceaſſum & in crepuſculo quũ nos ad huc a ſolis q occidit ſplendore impediẽ. ¶ Cylix.Cylices q erãt ĩ claſſe Octauii. ¶ Antiq̃:quã iam olim in pyratica exercuerãt. ¶ Vacare.uacuã eẽ ſupficiem maris ut cathenæ nõ apparerẽt. ¶ Vicula:cathẽas & funes hamatos. ¶ Medio ponto:ſub aq̃ maris. ¶ Laxas:lentas. ¶ Fluitare:fluxe moueri cũ q̃. ¶ Scopulis diuerſis.ſ.ut ab uno in aliũ extenderenẽ. ¶ Quæ ſequiẽ.i.ſecunda ¶ Tradata:retẽta.Sed tertia.i.rates ex cuppis ĩ q̃ erãt opitergini rapta ẽ ad præruptã quandam & cõcauam rupẽ quã poeta deſcribit. ¶ Adducto:tracto. ¶ Impẽdẽt:iminẽt. ¶ Moles ruitura:rupes exporrecta: quæ iã iã cauſura uideẽ. ¶ Stat nõ cadit: ¶ Mirũ:præfacio eſt ĩterpoſita. ¶ Syluis q ſunt ſupra rupẽ. ¶ Põtus:fluctus cœcis:obſcuris & ignotis. ¶ Tectũ:latẽs.Reſtituit raptus emittit ꝙ rapuit Cauernæ antra.Euouere fretum emiſſere aquam q̃ attraxere. ¶ Cõtorti uorticis undæ undæ uorticoſæ & uehementes ſuperant charibdim q attrait & uomit aq̃s: ¶ Taurominitanã. Taurominiũ mõs aſperimus in ſcicilia ſup quo & oppidũ tauromiiniũ eſt non ꝓcul a maſſana quod Zanclei condiderũt ¶ Hic iuxta hanc rupem. ¶ Colonis:ciuibus opiterginis optergium oppidum eſt in uenetia.

Tauromeniũ a zãcleis ↄditũ
Opitergiam

¶ OMNIBO.Sparthanos:nã ĩ lacedemonia & ĩ Creta ĩſula optimi canes nutriunẽ:Horatiꝰ. ¶ Aut fuluꝰla con. ¶ Crediẽ:cõmittiẽ. ¶ Ligat:ſic reprimit caneſuea tor:ſicut claſſem ſuam retraxit Octauius.Niſi qui preſſo ueſtigia rõſtro:niſi tacitis canibus qui nihil aliud agunt:niſi odore narium huc & illuc curſantes inueſtigent feram. ¶ Roſtrum:appellauit nares canis:nam olfacitis canis nares acutæ ſunt ĩ roſtri ſimilitudinẽ. ¶ Veſtigia:nam ueſtigare proprie eſt canum qui per ueſtigia ſequuntur ferarum odorem. ¶ Neſit la.nã canes olfatici ſunt docti:cum feras uiderint latratum tenent. ¶ Contentus tremulo:huiuſmodi canes cũ ad cubile uenerint leporis uel alterius feræ concutit lorum:quia ligatus a uenatore tenetur. tunc intelligit uenator inu entam eſſe feram:ecce non diſcedit ſimilitudine.nam ille peritiſſimus pyrata miſerat qui funem ſub mari latentem ducerent quo fune illaquearent naues hoſtium. ¶ Nec mora:antoni igitur milites & opitergini:ubi uiderunt neminem moueri eſt hoſtibus crediderunt metu deſiſtere ergo una omnes relictis caſtris in mare naues deducunt. ¶ Moles naues.magnæ. ¶ Complentur.implentur.Virg. Complentur ualleſq; cauæ. ¶ Auidæq; ſolent poete quod obſcuræ dicũt ephexegeſim exponere.Inſula:ubi caſtra antonius poſuerat. ¶ Ratibus pe.i.cum rates milites cõſcendiſſent. ¶ Quo tempore:deſcribit tẽpus crepuſculi noctis:crepuſculum tempus illud dicitur incertum cum nec plenus eſt dies: nec plena nox:nã κρεπεγοσ diciẽ latine dubius. ¶ Lux ex.i.occidẽs ſol. ¶ At pompeianus ſicut uenatores retia tẽdũt:& fune ſaltũ circundant:ita hic pyrata funes medio mari extendit ut illaq̃aret fugientiũ naues. ¶ Pompeianus qa cylices fuerũt pyrate contra quos magnus pompeius miſſus duorũ menſium ſpacio mare uniuerſum ĩfeſtiſſimum pyratis liberum reddidit:deinde pyratas ut uires eorum diſſiparet in diuerſas colonias miſit: & cũ ante mare habitarent incontinenti terra ſub ſpecie beneficii habitare fecit:ideo amabant eum quaſi beneficio eius aſtricti.& partes ipſius ſequebatur.Antiqua arte.ideſt cuius erat peritiſſimus & aſſuefactꝰ. Summa.fre.ideſt ſuperficiem. ¶ Vacare.ideſt uacuam eſſe quia inſuperficie maris nihil doli eſſe uidebatur ſed ſub mari miſerat qui funes & cathenas ex tranſuerſo ducerent:quibus hoſtium naues caperentur. ¶ Suſpendit.quia uincula nõ tetẽdit:ſed laxauit.ut naues quæ captæ eſſent non ſentirent. ¶ Religatq; cathe.religat eas:ut cũ poſtea nauis ſenſerit captam.tunc copia fiat circunueniendæ nauis.Illyrice ru.i.litto

Veſtigare

Crepuſculum

ris illyrici.¶ Nec p.noluit primã nec ſecũdã nauẽ capi ut reliq̄ ſpẽ cõciperẽt fugæ.¶ Nec illa quæ ſequit̃ ideſt ſecũda nauis. ¶ Sed tertia moles.i.tertia nauis:q̄a plus hoīum uehebat.¶ Adducto fu.quia funẽ ad duxerũt:& ſic ad littora īpulſa nauis cõſtitit.¶ Impendent:deſcribit locũ quo ratis capta adducta eſt q̄ o nerata erat militibus:crepido hic põrrecta ẽ ī mare:q̄a fluctus cũ littora ſæpe pulſarẽt cõcauitatẽ fecerãt ut rupes crepidinis pẽdere uideret̃:& ſub hãc crepidinẽ deducta ẽ nauis.¶ Caua:ſcilicet fluctuũ īundatio ne.¶ Moles:rupis illius & crepidinis.¶ Mirũ īterpoſitio ẽ.¶ Ruitura:q̄a ſi q̄s ſuppoſitis fuerit crepidini: timẽt ſemp ruinã rupis q̄uis nõ cadat.¶ Aequor inumbrat.quia rupes porecta eſt ī mare:& in rupæ natæ ſunt arbores ideo dicit inũbrari æquor.¶ Fractas:dicit fluctus ſub hãc crepidinẽ naufraga corpora ſæpe in uoluiſſe:deīde q̄a natura maris ẽ ut nihil ſordidi cõtineat.ex eodẽ loco euomere cõſueuerat quæ antea abſorpſerat.¶ Sumerſaq̄:q̄ naufragio pierant.¶ Abſcõdit:illa corpora & naues fractas.¶ Reſtituit:reuo muit rapinas.¶ Cũq̄ cauernę:dicit ꝙ tã feruẽs mare ibi eſt:ut cũ īuoluunt̃ uortices imitet̃ ſiculã charyb dim.¶ Taurominitanã:nã ut treiectu charybdis oñdit̃ ꝓfundũ q̄dẽ īmẽſum:quo inũdationes freti mirũ īmodũ nauigia detrahunt:magnas:p circũditiões & uortices ꝑcipitata:qbꝰ abſorptis ac diſſolutis & nau fragiorꝫ fragmẽta ad taurominitanũ littꝰ attrahũt̃:taurominiũ cõdiderũt zãclei ut refert ſtrabo. & urbs
Tauro menium
ẽ nõ ꝓcul a Meſſana.¶ Euomere:eructauere frectũ.¶ Vortex:a uertẽdo dr̃.¶ Feruore:q̄a maior ẽ feruor huiꝰ maris q̄ ſiculæ charybdis.¶ Hic opiterginis:redit ad id ꝙ omiſerat:& oñdit rõnẽ cũ deſcripſerit:di cit enĩ ī hũc locũ raptã nauẽ & cathẽis illaq̄atã fuiſſe q̄ opitergini uehebant̃.¶ Hi opitergini trãſpadani Cæſaris auxiliares fuerũt q̄ teſte Liuio ī eo codice:ubi ſũmarĩ rerũ geſtarũ capita referũt̃:rate ſua ab hoſti libus nauibꝰ clauſa:potius q̄ in poteſtatẽ hoſtiũ uenirent:inter ſe concurrentes:occubuer̃t.Moles.ratis.

Cõſtitit:hanc omní puppes ſtatióe ſolutæ
Circuneunt:alíí rupes ac líttora complẽt.
Vulteiꝰ tacitas ſenſit ſub gurgítẽ fraudes
Dux erat ílle ratís:fruſtra quí uíncula ferri
Rumpere conatus.poſcit ſpe prælía nulla
Incertus q̄ terga daret:qua pectora bello:
Hoc tamen ín caſu q̄tum depnſa ualebat
Effecít uírtus:ínter tot mílía captæ
Círcũfuſa ratí:& plenam uíx índe cohortẽ
Pugna fuít nõ lõga q̄dẽ nã cõdídít umbra
Nox lucẽ dubíã.pacẽq̄ habuere tenebræ
Tunc ſíc attonítã:uenturaq̄ fata pauẽtem
Rexít magnaníma uulteíus uoce cohortẽ.
Líbera nõ ultra parua quã nocte íuuentus

¶SVLPI.Omni ſtatiõe.omni loco & cuſtodia inqua ſtabãt.¶ Circuneũt.circũ inuadunt.¶ Puppes octauii. ¶ Tacitas fraudes nauĩ īſidioſe captã.¶ Vincula cathe nas & uncos.¶ Ferro ſecuribꝰ.¶ Poſcit prœlia:accīgit ſe ad pugnã.¶ Nulla ſpe.q̄a ſi uinceret ſoluere nauem nõ poterat ignorabatq̄ quo ſe uerteret̃.& nõ uidebat ī quos eẽt pugnaturꝰ q̄a erat iã nox.¶ Hoc tñ ī caſu.in hac aduerſitate inq̄t fortitudo oppreſſa quãtũ potuit. ſe defẽdit.¶ Tot milia.hoſtium.¶ Inde.ex naui.uultei. ¶ Vix plenã cohortẽ.mille ut diximus erãt.ſed rẽ poe te imminuit q̄q̄ prima legionis cohors eſt militaria:ha betq̄ pedites mille centum & quinq̄ equites cẽtũ.xxii. reliq̄ uero nam in ſingulis legionibus decem erant.mi nores dimidio cõſtituebant̃.¶ Nam condidit nã prœ lium nox diremit.¶ Dubiã lucẽ.crepuſculum.¶ Pacem q̄.ceſſationẽ ab armis:¶ Rexit moderauit & confirma uit ꝑteritos. ¶ Sic huiuſmodi rõne. ¶ Libera cõcia ſua ſoria ut pro libertate & fide.ī Cæſarẽ mori honeſte ma lit q̄ ī pata ſuitute turpit̃ uiuere.¶ Eſtq̄ honeſtior ſua ſio quam illa hegeſiæ philoſophi cirenaici qui de huma næ uitæ miſeria differens multos ad mortem uolunta riam inducebat Ideoquæ a Ptolomeo de ea re concionari prohibitus eſt.
Hegeſias phs
¶OMNIBO.Conſtitit:retẽta eſt ſub hac cauerna.¶ Hanc omni.nunc uero emittuntur moloſſi.q̄a om nes undique claſſes circundederunt hanc nauem.¶ Vulterius:dux quidem ſenſit ſe captum eſſe.ſed ſero: tũc cum prouidere non poſſet.¶ Incertus.dubius an fugeret an pugnaret.¶ Conatus poſtquam diu ten tauit ferro an rũpere poſſet cathenas. ¶ Ferro enſe.quia credebat uincula eſſe ſtupeia:ſed ferrea erãt.Spe nulla.quanuis non ſperaret poſſe uincere.tamen prælia poſtulat.ut uel glorioſe moriatur.¶ Incertus: co gebatur appetere prælium quia neſciebat quo fugeret ut pote irretitus.¶ Bello.ſe fortiter pugnando de fenderet.¶ Hoc tamen quanuis ne fugiendi ne pugnandi poteſtas erat tamen plus effecerunt quam uires eorum ualebant nam cum omnis uidique claſſis hoſtium intenta eſſet uni rati.tamen tantum uirtus eualu it ut uſq̄ ad noctem pugnando pugnam ſuſtinerent.nam mille fere iuuenes hac rare uehebantur.Efficit quantum potuit efficere inter tot milia .¶ Cohors:eſt quingentorum & quinquaginta quinq̄ militũ nu merus.ſed tamẽ fere mille iuuenes fuiſſe legitur.¶ Cohortẽ.ſcilicet opiterginorũ.¶ Pacẽq̄ habuere tene bræ.īteriecta nocte pax fata eſt hoc eſt a pugna deſtiterũt omnes.¶ Tũ ſic attonitã.nũc.¶ Vulteius:ſeip ſum & ſocios adhortat̃:ut liberi potitis moriãtur quã in ſeruitute uiuant.eſt igitur hæc oratio in delibera tiuo genere habet enĩ conſulationẽ cum quæ res plures ue in queſtionẽ poſitæ ſunt & utrum potius:faciẽ dũ ſit quæritur conſulat̃ enim utrum liberi moriantur.an ſerui uiuãt.& quia non eſt dubium liberam mor tẽ.anteponi uite ſeruili ſtatim ad ꝓbandũ uenit.¶ Sed quia ſpaciũ breue conſulendi dat̃ occurrebãt Si ue limus nõ poſſumus deliberare mortẽ.¶ Refellit hoc Vulteius a repugnãtibus hoc modo.¶ Mors delibe rata.mors īprouiſa.deinde longa uita breuis uita:ea q̄ repugnantia ſunt ſe e diuerſo reſpiciũt.cõtraria au tẽexpoſito ponunt̃.ut deliberata longa contraria eſt.improuiſa breuis contraria eſt.ideo dixit ꝙ contra ria opponuntur.ut deliberata mors.& breuis uita oppoſita ſunt improuiſa more longa uita repugnãt ita ꝙ arguit ſi de morte deliberare poſſumus ſatis uitæ nobis ſupeſt.atq̄ de morte deliberare poſſumꝰ igitur

ſatis ſpatii dat̃.¶ Libera:hic põnit̃ queſtiõ.nõ utitur proemio:nam ubi auditorum animi non ſunt ad at tentionẽ excitandi.nõ opus eſt proemio:nec beniuolẽtia neceſſaria eſt:nec etiam dubitat de quo locutus eſſet:hæ proprietates ſunt proemii ut beniuolẽtiam captemus.¶ Libera nõ ultra oſtẽdit illos ī ſeruitute eſ ſe:& ſi delegerit uiuere ipſis paratã eſſe ſeruitutẽ.¶ Parua nocte:ideſt paruo noctis ſpacio:q̄a ſimulatq̄ il luxerit neceſſe eſt ut in ſeruitutem hoſtium ueniatis.

Cõſulíte extremís anguſto ín tẽpore rebus:
Víta breuís nullí ſupereſt.quí tẽpus ín ílla
Q uærẽdæ ſibí mortís habet.ne gloría lethí
Inferíor íuuenes admoto occurrere fato.
Omníbus íncerto uenturæ tempore uítæ:
Par animí laus eſt & quos ſperauerís annos
Perdere.& extremæ momẽtũ abrũpe lucís
Accerſas dum fata manu.nõ cogítur ullus
Velle morí.fuga nulla patet ſtãt undíq̄ nr̃ís
Intentí cíues íugulís.decerníte lethum.
Et metꝰ oís abeſt:cupías q̄dcũq̄ neceſſe ẽ.
Non tñ ín cœca bellorũ nube cadẽdum eſt
Aut quum permíſtís acíes ſua tella tenebrís
Inuoluũt.conſerta íacẽt quũ corpora cãpo
In medíũ mors oís abít.perít obruta uírtus:

¶SVLPI.Cõſulite ſyntheſis ẽ.Anguſto.breui . Vi ta breuis:nullꝰ parũ uiuit q̄ ſpaciũ ſe occidendi hẽt & occurritq̄ his q̄ uitæ cupiditate dicũt̃:cũ uideãt mor tẽ ſibi ab hoſte īſtare.¶ Querendæ īferẽdæ ſibi.Nec gloria lethi īferior.nec ẽ minꝰ glorioſũ ī morte. ¶ At moto occurrere fato ire cõtra uicinã mortẽ q̄ īcerta ẽ oĩbus.¶ Tẽpore incerto:quũ ſit tempus incertũ. Par animi laus:æq̄ magnanimitatis gl̃ia.Annos quos ſpe rauer̃ uitã īcertã ut egit Cato Calãus & indorũ phĩ.
Indi phi
¶ Momẽtũ:breue ſpaciũ: ¶ Accerſas dũ fata dummo do tibi mortẽ ꝯſciſcas.¶ Cogit̃:ſupple a me. ¶ Velle mori uolũtas.n.unicuiq̄ libera ẽ.¶ Fuga nl̃a patet ar gumẽtũ a neceſſitate certe īq̄t fuger̃ ñ poſſumꝰ:& īſtat hoſtis uitæ nr̃e . igit̃ ſi genus mortis delegerimus eri mus abſq̄ metu nõ enĩ niſi mortẽ timemꝰ.¶ Ciues ro mani.¶ Iugulis uitæ.Lethũ.genꝰ mortis an ur̃a an ho ſtili mãu ꝑire malitis. ¶ Et abeſt metꝰ:& metuer̃ d̃ſini mus.¶ Cupias quodcũq̄ neceſſe ẽ unũ reſiſtamꝰ ꝙ ne ceſſitas exigit . ¶ Seq̄turq̄ ꝑclarã illã ſententiã omne ꝙ ẽ neceſſe ſeruit ſapienti : quia quicquid ẽ neceſſe ſa piẽs uult.¶ Nõ tñ cœca.Conſolationis locus a laude preſenti & certa.quia conſpicui inſignes nõ in cõfuſa
Sapiẽti oẽ ꝙ ẽ neceſſe ſeruit
ſtrage peunt.¶ Cadenda in cœca.nubæ:moriẽdũ in latebris & ignorãtia præliorum ī quibus nõ liquido apparet q̄ fortiter agũt.¶ Inuoluũt:cõfundũt.¶ Permittis tenebris.cõfuſione & ignorãtia.¶ Cõſerta cõ fuſa & imiſta ita ut neq̄ ipa diſcernãtur neq̄ auctores cedis ipſorum nati ſint.¶ In medium:ī cõe commu niter enim occidi extimantur.¶ Obruta:uirtus fortitudo confuſa.¶ Perit non cognoſcitur non apparet.
¶OMNIBO.Extremis rebus:ut mori potius ī libertate uelitis:q̄ ī ſeruitute uiuere.Vita breuis. occurre bat illud nõ poſſumꝰ deliberare mortẽ ꝓ anguſtia tpis reſpondet ſi tãtum ſpacii nobis eſt: quantum ſatis eſt ad deliberãdã mortem:nõ poteſtis dicere nobis parũ uitæ ſupeſſe.¶ Quærẽdæ.ſ.deliberãdæ mortis. ¶ Nec gloria lœti:refelit ꝙ obiici poterat ſi morimur nihil glorioſum erit iõ nõ ſpõte nr̃a nos moriemur ſed coacti:uñ ꝓbat hoc mera q̄dam rõne:locũ ãt ſumit ab adiunctis negocio . in quo deſperatum & con trariũ ſ̃m retoricos cõtinet̃ uidelicet maius.minus æq̄.magnũ.forma ſpecies:ſiue genus:ab his argumẽ ta ſumũtur.arguit hoc loco ab oppoſitis ſui cõtrarii.¶ Inferior:occurrebat illud q̄ nam nobis gloria erit moriẽtibus.cũ coacti eẽ uideamur.illi enim glorioſe moriunt̃ q̄ ſpõte moriũtur at nos coacti nobis mor tem ītuliſſe uidebimur:primũ argumentũ ẽ a pari.hoc mõ in æq̄ laude ponendũ eſt & cõtẽnere quod ſpe res:& deſperare ꝙ contẽnis nam utrũq̄ īcertum eſt ꝙ deſperamus & ſperamus.ergo non minus laudan dum eſt.mori:īſtante morte quam mori ſpe longæ uitæ nã illi qui moriuntur inſtante morte deſperãt de uita.& alii interrũpũt uitã lõgam ſperãtes.ſed iſti qui deſperãt imminente morte poſſunt tamen uidere ſi dii uoluerit ſicut qui lõgam uitã ſperãt uiuere.¶ Fato admoto.i.uiciæ morti dum modo preueniamus eã q̄uis inſtet.¶ Inferior nõ minor eſt gloria q̄ ſi uita remota uideret̃.¶ Omnibus incerto uẽ.ratio cum tem pus futuræ uitæ breue ſit tã ſperãtibus quã deſperãtibus eã.nã & qui deſperãt poſſent lõgã uitã habere.& qui ſperãt breuem cõſequi ſequit̃ ergo ut in æqua laude ponẽdi ſunt per cõparationem. ¶ Sperauerls an nos.quãuis ſperes lõgos annos põtes tñ breues habere.¶ Accerſas.ideſt prouoces:Fata manu. ideſt ſpon te moriaris.dũ uiuere poſſis.¶ Nõ cogit̃ ullus rõ cur par laus.& ẽ argumẽtũ ut ſupra dictũ a cõtrariis.ſci licet uelle & nolle.¶ Velle mori.ergo ſi mori uoluerimꝰ ſpõte moriamur libertatis amore q̄ turpiter uiua mus.¶ Fuga nulla patet.poſtq̄ refellit quæ obiici poſſet.nũc arguit a neceſſitate uellimus nolimus nos ne ceſſitas urget.ut fortiter moriamur uel turpiter uiuamus ſi uero poſſes neceſſitas ſuitutẽ fugere uel liber tatẽ ſeruare hoc eſſet añponẽdũ ſed alterũ horũ eligamus neceſſitas urget. Stãt undiq̄ noſtris quia uide mus nos undiq̄ circũuẽtos ab hoſtibus ut multitudĩe circũſtantiũ fugere nõ poſſumus.¶ Abeſt pro abſit ¶ Cupias quodcũq̄ neceſſe eſt.ideſt de neceſſitate feceris uolũtatem uera eſt illa ſnĩa:omne quod eſt ne ceſſe ſeruit ſapiẽti quicquid neceſſe eſt ſapiẽs uult & quicquid uoluerit cedit ſapiẽti:& ex neceſſitate fit uo lũtarium.¶ Cupias.iam nõ erit neceſſe ſi cupias.Nõ tamẽ ī cæca:hic a laudabili ſumit argumẽtum.nam ī ſuaſiõe cõſideratur nõ modo utile & honeſtum.ſed etiam laudabile:quãquam ex recto & laudabile ſequa tur tñ poſt laudabile ſeorſum tractari ab honeſto quia honeſtum nõ ſolum laudis cauſa fit.ſed etiam ſi nul la laus ſequeret̃.ſed ſi laus ſequit̃ duplicatur recti appetẽdi uolũtas.ut hoc loco.& eſt pars una laudabilis q̄ gloria dicitur.Eſt aũt gloria frequẽs de aliquo fama cum laude.& hãc gloriam illos conſecuturos oſten dit Vulteius.hæc aũt ſumunt̃ ab auctoritate & opinione hoīum.nam eũ homines opinãtur uulgo aliq̄d
Gloria quid

eſſe magnificũ:id nõ põt nõ laudabile eẽ & glorioſum : ſed nõs inq̄t ĩ cõſpectu tã hoſtiũ:q̄ etiã nõſtrorũ poſiti.mortẽ nobis fortiter ĩferemus:& in magna tã hoſtiũ q̄ noſtrorũ opinione moriemur:& id nobis honorificũ atq; glorificũ ẽ.¶ Nõ tñ ĩ cæca quãuis ſimus ab hoſte circũuẽti nõ tñ moriemur ignaua morte: ĩmo in cõſpectu tã hoſtiũ q̄ nr̃orũ fortiter cadem⁹.¶ Cæca nocte.i.occultis tenebris bellorũ.ut diſcerni nõ poſſit uirtus nr̃a.¶ Permixtis tenebris.i.ꝑmixta turba q̄ occultat̃.¶ Cõſerta corpora : ideſt permixta cũ ignauis fortes & iertes confuſi ſunt.ut alii ab aliis diſcerni nõ poſſint:ſed noſtra melior eſt cõditio quã uirtus noſtra & fortitudo in cõſpectu omniũ erit.¶ Mors . illorũ:In cõmune:in turbã ignobilẽ.¶ Perit: euaneſcit:qa nõ cognoſcit̃.¶ Obruta uirtus:quia licet fortes fuerint tamen non dignoſcunt̃ ab ignauis.

¶SVLPI.Nos in conſpicua: deorũ beneficio nos ſumus aſſecuti teſtes uirtutis noſtræ . ¶ Conſpicua : quæ conſpicitur.Equora:in quibus ſunt & hoſtes. ¶ Terræ diuerſæ littora in quibus ſunt ſocii hoſtes. ¶ Inſula corcyra ex qua diſceſſimus . ¶ Geminæ partes cæſaris & pompei.¶ Diuerſo littore dalmatico & illyrico.Neſcio quod:gratulatur fortuna locus a laude cõſequenti pollicetur enim hoc exemplum ſuperatum eſſe omnes ueterum hyſtorias.¶ Fatis mori.¶ Tranſibit monumenta:ſuperabit exempla.¶ Exhibuit per æuum:dedit præterito tempore.¶ Fides & pietas.ut erga imperatorem. aut rem:Seruato ferro:uulneribus & mortibus acceptis aut illatis.¶ Namq; ſuis:apoſtrophe ad cæſarem incumbere iuuentutem noſtram.¶ Suis:propriis . ¶ Sed non maiora:ſed nos obſeſſi maius teſtimonium præſtare nõ poſſumus.¶ Pignora teſtimonia.¶ Tanti:quantum in te gerimus.¶ Abſcit noſtræ conqueritur quod totus ſimul populus mori ſaguntiorum exemplo non poſſit. ¶ Abſcidit.diminuit ſciat hoſtis.¶ In domitos:in ſuperabiles ei.¶ Furientes : iratos . ¶ Non plures:quia eos ſuperaſſemus.¶ Tentate fœderibus paciſci. Turpi uita. turpe enim eſſet & uictos eſſe & in ſeruitute uiuere. ¶ Vnica : ſingularis & egregia . ¶ Habeat:aſſequatur. ¶ Promitant ue.ſalutem & ignoſcatur. ¶ Calido caleſcit.enim itu & ſanguine. ¶ Deſperaſſe:omnem ſalutis & uitæ ſpẽ amiſiſſe.¶ Virtute merendum : fortitudinis exemplo acquirere debemus ut cæſar mortem noſtram indoleat:& ſtragem appellet.

Nos in conſpicua ſociis:hoſtiq; carina
Conſtituere dei:præbebũt æquora teſtes:
Præbebunt terræ.ſũmis dabit inſula ſaxis:
Spectabũt geminæ diuerſo littore partes
Neſcio ꝙ nr̃is magnũ & memorabile fatis
Exemplũ fortuna paras:quæcũq; ꝑ æuum
Exhibuit monumẽta fides:ſeruataq; ferro
Militiæ pietas:tranſibit noſtra iuuentus
Namq; ſuis pro te gladiis ĩcumbere cæſar
Eſſe parum ſcimus.ſed nõ maiora ſupſunt
Obſeſſis tãti quæ pignora demus amoris.
Abſcidit noſtræ multum ſors ĩuida laudis.
Q đ nõ cũ ſenibus capti : natiſq; tenemur
Iodomitos ſciat eẽ uiros:timeatq; furẽtes:
Et morti faciles animos.& gaudeat hoſtis
Non plures hæſiſſe rates.tentare parabũt
Fœderibus turpiq; uolent corrũpere uita.
O utinã : quo plus hẽat mors unica famæ:
Promittãt ueniam:iubeant ſperare ſalutẽ:
Ne nos quũ calido fodiemus uiſcera ferro
Deſpaſſe putẽt:magna uirtute merẽdũ ẽ:
Cæſar ut amiſſis inter tot milia paucis

¶COMNIBO.Nos in conſpicua:ſed nos tam in conſpectu fortiũ hoſtiũ quã noſtrorũ dii poſuẽt:ut mortẽ noſtrã laudabilẽ omnes ſpectare poſſint. ¶ Conſpicua quæ in oculis ſociorum eſt atq; hoſtium . ¶ Prebebunt æquora teſtes cœlum:terra:homines. ipſa quoque ſaxa muta ſtrenuæ mortis nr̃æ teſtes erunt.¶ Teſtes.ſ.claſſẽ hoſtilẽ.Præbebũt terræ.ſcilicet exercitũ noſtrum & hoſtiũ q̄ littora occuparũt.¶ Inſula.ideſt q̄ inſula conſtiterant.¶ Diuerſo littore.illyrico & dalmatico. Neſcio qđ noſtris.ꝑſiſtit in hoc ut ꝓbet mortẽ ſuã glorioſam forte.& ꝑpetuã laudẽ perſecuturum. Exemplũ.uidelicet ut exemploſimus poſteris noſtris.uelint.pro fide & pietate erga imperatorẽ ſuum ſeruanda & ardua quæq; ſubire.& mortẽ ipſam ſi opus fuerit.¶ Trãſibit noſtra iuuẽtus.fortiter moriẽdo ſupabit ſinẽ militiæ.Exhibuit.ſcilicet impatoribus ſuis.¶ Trãſibit mo.ideſt uincet hiſtorias omnes.¶ Pietas.erga imperatores ſuos.¶ Ferro ſer.nã nõnulli ante milites fuerũt q̄ pro fide erga ĩperatorẽ ſeruãda id fecerũt quod nos facturi ſum⁹.ſi me audire uolueritis.¶ Nãq; ſuis ꝓ te.nulla unquã fides & pietas erga imperatorem ſuũ militũ maior fuit.immo noſtra ſuperabit.qa non conſiderabitur quod fecim⁹ ſed quod facturi fuiſſemus modo facultas fuiſſet:nã multũ laudis noſtræ fortuna nobis auferet quod non fuerint parentes liberi coniuges quoq; noſtræ.nã pro te o cæſar ꝓ pietate & fide tibi ſeruãda.ſicut nos interimus.ita & parẽtibus liberis coniugiſq; noſtris mortẽ illaturi ſumus ſi facultas fuerit.¶ Suis.ideſt ꝓpriis gladiis.¶ Sed nõ maiora ſuperſunt. ſed non maius aliquid facere poſumus pro te.quod ſi maiora facere poſſumus id libenter & cupide facerim⁹.¶ Abſcindit.ideſt diminuit noſtræ laudi.¶ Indomitos ſciat.moratur in eo argumẽto laudabili.dicit enim nõ ſolũ cæteris laudandi ſed etiã admirandi uidemur.quin etiã ipſis hoſtibus iam nimis fortiter oppetere uidebimur.& incipit fortunam laudare.quod non plures fuerint cathenis inuoluti.nã ſi pauci admodũ iã fortiter & obſtinate pugnauerint ut uix eos uincere poterint.qđ plures facturi. erãt magnã igitur gloriã oſtendit honorificamq; mortẽ.Sciat.ſcilicet hoſtis.¶ Viros milites Cæſaris.Timeatq; furentes.poſt hac quia ipſa deſperatione fortes ſunt.¶ Hæſiſſe:ſcilicet cathenis eorum. ¶ Tentare.etiam hoſtes tentabunt animos noſtros nunquid in deditionem pacto ſalutis uenire uelimus. ¶ Turpi uita.turpis uita eſt eorum qui in ſeruitutem ueniunt.¶ Vnica mors.ſingularis & præcipua Famæ.gloriæ

¶ Salutẽ ſpare:ut mors nõſtra glorioſior ſit.¶ Ne nõs:utinã ꝓmitant nobis ſalutẽ ꝓpterea ut cũ ñ u idebũt mãib⁹ noſtris oppetere.intelligãt nõ coactos ſed uolũtarios ĩteriiſſe. ¶ Deſpaſſe ſalutẽ.i.coactos mori.¶ Magna uirtute merẽdũ ẽ:artificioſe argumẽtũ qđ ualidius erat ĩ fine poſuit:id uidelicet ad laudẽ ſuã uel ĩ primis ſpectare:ut magnã de ſe opinionẽ cæ.relinq̄nt:nã ab optio laudari ea demũ uera la⁹ ẽ.ſenſus ãt eſt:nõ eſt inq̄t mediocri uirtute opus:ut id agamus ꝙ cæ.exiſtimet morte noſtra magnã cladẽ accepiſſe.cũ tales uiros ſtrenuos & fortes occidiſſe audierit ĩtelligat ſe plurimũ dãni habuiſſe cæ. ut amiſſis etiã ſi pauci ſumus tamen non mediocrem cladem accepiſſe exiſtimabit cæ.non multitudine:ſed uirtute.

Hoc dãnũ cladẽq; uocet:dẽt fata receſſũ
Emittantq; licet uitare inſtantia nolim.
Proieci uitam comites:totuſq; futuræ
Mortis agor ſtiulis.furor ẽ.agnoſcer̃ ſolis
Permiſſum ẽ:quos iam tangit uicinia fati.
Victuroſq; dei cælant ut uiuere durent.
Felix eſſe mori.ſic cunctas ſuſtulit ardor
Nobilium mentes iuuenũ:cũ ſydera cæli
Ante ducis uoces oculis habẽtib⁹ omnes
Aſpicerẽt:flexoq; urſæ temone pauerent
Iidẽ cũ fortes animos præcepta ſubiſſent
Optauere diem.nec ſegnis uergere põto
Tũc erat aſtra polus.nã ſol lædea tenebat
Sydera.uicino cũ lux altiſſima cãcro eſt.
Nox tũ theſſalicas urguebat pua ſagittas.
Detegit orta dies ſtãtes in rupibus iſtros
Pugnaceſq; mari graia cũ claſſe lyburnos

¶SVLPI.Dent fata receſſum:quãuis ĩcolumis poſſem euadere nolim tñ ulterius uiuere . ¶ Receſſum liberum diſce[illegible]m.¶ Emittãt:liberẽt.¶ Inſtãtia: mortem inſtanem.¶ Proieci animã:ſpreui uiuere poſthac.¶ Stimulis ardore.¶ Furor eſt.diuinus impulſus & concitatio:unde & uaticinantes furere dicunt̃. Vir.li.viii.hos moriendi ſtimulos appellat ardore dei dii ne hunc ardorem mẽtibus addunt euriale an ſua cuiq; deus fit dira cupido. ¶ Quos iam tangat uicinia lethi.q̄ ſunt uicini mortis. ¶ Victuroſq; dei:dii uolũt ut uictori intelligant morti felicitatẽ quo magis in uita ꝑmaneant.¶ Durent:ꝑſeuerent.¶ Felix eſſe mori:ſiqđẽ ut Cice.in tuſcu.ait uel dii ipſi uel cũ diis futuri ſumus.eſt.n. magnũ bonum mors & erũnarũ reqes quæ cũcta mortaliũ mala diſſoluit : Eã aliqñ dii immortales pro præmio dedere hominibus ut cleobi & bitoni . triphonio & agamedi qui ex edificato delphis templo apollini:petita ab eo mercede que eſſet homini optima:& ille daturũ ſe oſtendiſſet triduo poſt reperti ſunt mortui.¶ Suſtulit erexit. ¶ Cũ ſidera cœli cũ oẽs lucẽ futurã metuerẽt anteq̄ eos uulteius oratione ꝯfirmaſſet.¶ Flexo temone urſæ:apparente aurora quo tempore urſæ maioris plauſtrum in orientem conuerteretur ſupra dixit . perrhaſis obliquos elyce eum uerteret axes.¶ Cum ꝓcepta ſubiſſent:cũ ꝑſuaſi eſſet uultei ſententiis.¶ Nec ſegnis:& tunc inq̄t nox erat breuis & nocturna ſidera ſtatĩ occidebãt erat.n.ſol in geminorũ:& nos ĩcipiebat abortu ſagittarii.¶ Lædea ſigna:geminos quos fuere cõuerſi caſtor & pollux ledæ filii fabulam apud higinũ & quintũ faſtorũ ouidii lege.¶ Lux eſt altiſſima cancro uicino.Quũ ſol ex geminis cancrũ ẽ igreſſur⁹ q̄ eſt ſignorũ altiſſimus:dies ſunt maximi.¶ Nox:nox inq̄t ĩpellebat ſagitariũ ĩ quẽ chyrõ cẽtaurus ahyllis magiſter cõuerſus eſt q̄ eſt arcitenẽs dr̃.Vrgebat:ĩ occidentẽ ita ut apparẽte ſole ſagittarius occidiſſet & ſub primã noctẽ oriret̃.nox aũt quæ eſt umbra terræ ſemp eã circuit fugiendo a cõtraria ꝑte in qua ſol eſt:eſtq; deſcriptio occaſus cronici reſpectu oppoſitõis.¶ Detegit iſtros.oſtẽdit hoſtes opiterginorũ.Iſtri populi ultra uenetiã dicti a fluuio iſtro qui danubius eſt:¶ Rupes:ſupra dixit alii rupes ac littora complent.¶ Lyburnos:lyburnia regio cuius finis & initiũ dalmatia.¶ Graia cũ claſſe:corcirea:nã ut ſtrabo docet cherſicrates archie qui ſyracuſas condidit ſocius ad deducendos corcyram accolas & herachlydarum genere procreatus expulſis lyburnis inſulam habitatorum frequentia referſit.

Furor
Furere
Mors deorũ munus
Nox
Iſtri
Lyburnia
Cherſicrates

¶COMNIBO.Dent fata receſſum oſtẽdit ſe adeo eſſe cupidũ huius laudis ut optimã de ſe opiniõnẽ Cæ. relinquat.ꝙ ſi det̃ illi euadere malit tñ fortiter oppetere.¶ Viuere:ſi mihi libera fieret optio utrũ uelĩ:an elabi e manib⁹ hoſtiũ:an fortiter mori:ego illi optioni anteponerẽ mortẽ.¶ Inſtãtia.i.fata iminentia.Proieci:cõtẽpſi.Felix generis neutri & ſubſtãtiuũ.i.eẽ quãdã felicitatẽ hoc ẽ illi ſoli cognoſcũt felicitatẽ eẽm mori.Felix ſi oẽs homines inq̄t cognoſcerẽt inſtar felicitatis eſſe mori:nemo uiuere uelet. ideo occultant hãc cæteris felicitatẽ dii:ut ĩ uita ꝑmaneãt:his aũt tm̃ ĩdicãt q̄ morti uicini ſunt:ſicut nos.¶ Vicinia mortis.i.q̄ ꝓpinqui ſunt morti ſicut nos.¶ Cælãt:occultãt cæteris hoĩbus felicitate mortis. ¶ Durent.i. patiantur uincere:Si cũctas ſuſtulit:nũc dicit quẽ effectũ uulteii habuerit oratio:nã q̄ antea mortẽ metuebant & ideo nox breuis eis eẽ uidebat̃ ꝙ exiſtimarent ſpaciũ uitæ ſuæ futurũ q̄ nox lõga fuiſſet:audita oratiõe uultei mutata ſñia noctẽ longã nimis eẽ exiſtimarũt:q̄ mortẽ ĩpediret.¶ Ardor:cupiditas moriẽdi. ¶ Suſtulit.ideſt erexit pene demiſſos atq; iacẽtes.¶ Oculis hu.i.lachrimãtibus:præ timore ĩminentis.¶ Ante ducis uo.ante orõnẽ uultei.¶ Flexo tẽone urſæ.i.iã media nocte ꝑterita : quũ tẽo artici plauſtri iã ĩcipit flecti:ita ut ur̃ uelle occidere.¶ Flexo.ſ.ad occaſũ iã aduẽtãte aurora. ¶ Optauere diẽ ut ſub oculis aĩmũ occũberẽt:¶ Præcepta.ſ.uulteii de morte honeſta.¶ Nec ſegnis urgere noctẽ lõgiorẽ eẽ putabant q̄uis breuis eẽ:erat aũt nox æſtiua.Nec ſegnis po.i.nõ erat tarda nox ſed cito occidebat qa breuis.¶ Nam ſol lædea tenebat.i.ſol erat in geminis.Nã q̄nta decia die menſis iunii ſol egredit̃ gẽinos:& tũc lõgiores ſunt dies & noctes breuiores:qđ autẽ eſt ꝙ dicit nox ad ſagittas ꝑuenerat.i.ſanitariũ.ſi ſol ĩgreſſus erat geminos quomõ nox parua ad ſagitariũ peruenerat.ſed ro.hoc facit hemiſperii qa zodiacus in quo ſunt duodecim ſigna dimidia parte eſt ſupra terram & dimidius infra terram quo fit ut ſemper ſex ſigna zodiaci

Sex ſigna ſẽp ſupra orizõtẽ cerni & totidẽ ĩfra occultari

ſint ſupra terrã:& totidẽ infra:dicit ergo ꝙ geminos ĩgreſſus erat ſol.quõ tpe hæres geſta ẽ:finge circulũ & gemini ſignũ quod ingreſſus erat ſol:cõputãdo ſic Cãcer:Leo:Virgo:libra:Scorpio: Sagitarius:cum igiẽ ĩgrederet̃ ſol geminos occidebat ſagittarius:& cõſequẽter nox illa erat ſagitarii.Sydera ledæa.ideſt geminos:nã gemini.i.caſtor & polux q ledæ & iouis filii fuerũt poſt mortẽ ĩſigna cæleſtia trãſlati ſunt q gemini appellantur:ꝙ eodẽ partu nati ſunt.¶ Altiſſimo cancro:gemini iam oriebantur:& cãcer aſcendebat.¶ Theſſalicas ſagittas.ideſt ſagittarium:nam chiron centaurus qui præceptor fuit Achillis ĩ Theſſalia medicinæ præcepta docuit.quẽ antiqui finxerũt eẽ ſagittariũ ſignũ in zodiaco.¶ Detegit or.di.nunc dicit orta luce quid fecerint hoſtes & quid uulteius conſuluerit.¶ Iſtros:qui partes pom.ſequebant̃.nam illyrico res geſta eſt in illyrica autẽ ſunt iſtri atq; liburni populi. Vir.illiricos penetrare ſinus atq; intima tutus Regna liburnorũ & fonte ſuperare timaui.Strabo libro ſeptimo dicit primos illyrici littoris iſtros eſſe in ipſo italiæ ambitu.Solinus liburnos gentem eẽ Aſiaticã affirmat in italico excurſu q ꝓcedit in dalmatiæ pedẽ Dalmatia in limitẽ illyricũ.Appianus dicit illyricorum gentem liburnos eſſe qui qa finitiua quæq; citis nauibus inuaderent ob.id a celeritate nonnullas romani naues liburnicas dixerunt.¶ Carina claſſe:naues longe ex diuerſis locis acitæ legionibus pluribus ſtipatæ uſq; ad ſexcentorum numerum Põpeium ſequebantur:teſte Appiano ex his centum Romanis refertæ:quæ ceteras anteirent.

Gẽini
Caſtor
& pollux
Illyrici

Tentauere prius ſuſpenſo uincere bello
Fœderibus:fieret captis ſi dulcior ipſa
Mortis uita mora:ſtabat deuota iuuentus
Damnata iam luce ferox:ſecuraq; pugnæ
Promiſſo ſibi fine manu:nulliq; tumultus
Excuſſere uiris mentes ad ſumma paratas
Innumeraſq; ſimul pauci terraq;:mariq;:
Suſtinuere manus:tanta eſt fiducia mortis.
Vtq; ſatis bello uiſum eſt fluxiſſe cruoris
Verſus:ab hoſte furor:prius dux ipſe cariæ
Vulteius iugulo poſcens iam fata retecto:
Ecquis ait iuuenũ eſt:cuius ſit dextra cruoꝛ
Digna meo:certeq; fide per uulnera noſtra
Teſtetur ſe uelle mori:nec plura locuto
Viſcera nõ unus iamdudum tranſigit enſis.
Collaudat cũctos.ſed eũ cui uulnera prima
Debebat grato moriens interficit ictu.
Concurrunt alii:totumq; in partibus unis
Bellorum fecere nefas.ſic ſemine cadmi

¶SVLPI.Suſpenſo uincere bello idutiis & pactiõibus ut facerent deditionẽ.¶ Mora mortis.tarditate ĩferendi ſibi mortẽ dicitq; hoc ex ſua cõiectura poeta. Si fieret dulcior.qa ĩuiſa eis erat.¶ Deuota. deputata & addita.¶ Luce dãnata.cũ moriẽdi ꝓpoſito & uitæ ĩfenſa.¶ Promiſſo ſibi fine manu.cũ ſemet cõſtituiſſet occidere.¶ Tumultus.metus ꝓliorũ.¶ Excuſſere mẽtes paratas ad ſũma.remoueꝛ ꝓpoſita prõpta ad mortem.¶ Manus.hoſtium cœtus.¶ Terra.multi enim e ſcopulis & e rupe ipſos oppugnabant.¶ Fiducia mortis.quã mors dabat.¶ Vtq; ſatis.poſt certamẽ hoſtile in ſe ipſos tela uerterũt.¶ Bello.prælio.¶ Furor.ira & impetus pugnãdi.¶ Fata.mortẽ.¶ Retecto apto nã armis antea tegebat̃.¶ Cuius ſit dextra qui me occidere audeat.¶ Certa fide.nã ſi me ꝑcuſſerit dabit argumentũ ſe quoq; mori uelle.¶ Non unus.ſed multi. Iã dudũ:tunc tunc.Viſcera:corpꝰ.¶ Grato:quia reddit pietatis officiũ.¶ Debebat:qa ab eo ictus:ex fide erat repcuſſurus.¶ Cõcurrũt:cõtra ſe ruunt.Totũ nefas:omne ſcelus:qa cognatos fratres & filios & parentes cedebãt.¶ Vnis ptibus.in militibus Cæſarianis q erãt eiuſdẽ partis.¶ Sic ſemine.nõ aliter inqt mutuis ſe uulneribus cõficere q nati ſunt ex draconis dẽtibus quos ſeuit Cadmus ad thebas ut in tertio meth.ſcribit Ouidius Nec alter:terrigenæ ex orti ex dentibus peruigilis Draconis ab iaſone ſatis auxiliãte medea.

¶OMNIBO.Tentare prius hoſtes:tentare uoluerẽ nunquid fœdere in deditionẽ uenire uellent ſed non cogit ꝙ optabãt.¶ Suſpẽſo bello.ideſt ĩtermiſſo hoc eſt factis induciis.¶ Fieret captis:qa ſi ĩterponeret̃ ſpaciũ iterea ĩciperẽt uelle uiuere.¶ Dulcior uita:cum ipſi ſperarẽt uiuere poſſe:inciperẽt uelle uiuere:potius quã mori.¶ Deuota.i.deſtinata mori.¶ Dãnata luce:contẽpta uita.Promiſſo ſibi fine manus deeſt ꝓmiſſa morte.quia oẽs conſpicauerũt cõſciſcere ſibi mortem.¶ Tumultus.terrores.¶ Excuſſere mentes.quia circunuenti ab hoſtibus nõ mutarũt cõſiliũ. Ad ſumma.ideſt ad ultima.ſummũ & ultimũ inuicẽ cedũt.¶ Innumeraſq; ſimul & aliquandiu tanta claſſe circunuenti uultei milites ſua uirtute ſe ſuſtinuere.adeo ſolet ipſa deſperatione creſcere uirtus mariq;.quia littora plena erant hoſtibus & claſſis circũdederat eos.¶ Fiducia mortis.ideſt in morte tantũ cõfidũt & ẽ aclamatio.¶ Verſus ab hoſte furor.cũ iam ſatis cædiũ pro facultate ſua feciſſe uideret̃ tunc uulteius imitauit ſocios ut iugulum ſibi aperirent.ut primus ipſe adipleret.ꝙ ſuperiore nocte conſtituerat.ſtatim igiẽ uno tẽpore multi uulteio uulnus ĩtulerũt.& q primũ lethale uulnus intulerat ut uiciſſim redderet ꝙ acceperat ipſum interfecit.quo facto cæteri homines in mutuam cædem ruerunt.¶ Fluxiſſe.pro emiſiſſe cruoris uidelicet.ꝙ iã multos ex hoſtibus occiderat.¶ Furor.quo uſi fuerant cõtra hoſtes in ſe ipſos conuerterunt. ¶ Vulteius iugulo & uulteius q primus cæteros adhortatꝰ fuerat:ipſe etiã impellere uoluit ꝙ aliis pſuaſerat.nã aperto iugulo qs erit inquit qui mihi iugulũ aperiat.& ſtatim cũ lethale uulnus accepiſſet.talionẽ redidit ei a quo primũ uulneratus fuerat.Retecto.nudato.¶ Dextra digna cruore.i.qui ſe dignũ facit.ut me ĩterficiat.¶ Teſteẽ.i.teſtimõio ſignificet ſe uelle mori eo ipſo qđ me ĩterficiat:¶ Nec plura locuto.uix hæc locutus fuerat cũ iã multi pectus uultei gladiis & telis confoderãt.¶ Non unꝰ.ſed complures.¶ Collaudat.qđ recte feciſſent.¶ Sed enim cui.cũ multi uulnus una uulteo ĩtuliſſent.ei primo a quo uulneratus

fuerat mortẽ intulit.¶ Grato:qa gratitudinẽ ſeruauit ut redderet qđ acceperat.¶ Debebat: debitoꝛ erat primi uulneris.¶ Cõcurrunt:mortuo duce in mutuã mortẽ & cedẽ corruere oẽs.¶ Partibus unis:qa oẽs erant concordet.¶ Sic ſemine cadmi:duas ſimilitudines ponit:quomodo inter ſe occiſi ſunt.nõ aliter inquit quã terrigenæ qui nati ſunt ex ſerpentinis dentibus ſatis a cadmo uel quã illi terrigenæ ex ſerpẽtinis dentibus nati:quos ſeminauit iaſon tũc cũ aureũ uellus cõparauit:medea cõſulente & auctore. Nota quidem eſt fabula cadmi:qui fatigatus in ſorore quærenda Europa:oraculũ Apollinis cõſuluit ubi nã urbẽ conderet & auſpicio bouis boetiã condidit:ſed conditurus urbẽ primum de morte uoluit ſacrificare Ioui. miſit igitur quoſdã ex ſociis aquatũ qa ſerpẽtẽ morti ſacro ſunt ĩterfecti:quẽ poſtea cadmus ĩterfecit ex cuius dentibus ſatis nati ſunt homines armati q ſe mutuis uulneribus ĩterfecere.¶ Dyrcea ĩ argo thebão.

Emicuit dyrcea cohors.ceciditq; ſuorum
Vulneribus.dirũ thebanis fratribus omẽ.
Phaſidos & campis inſomni dente creati
Terrigenæ:miſſa magicis e cantibus ira
Cognato tãtos cõplerunt ſanguine ſulcos:
Ipſaq; iexpertis quod primũ fecerat herbis
Expauit medea nefas.ſic mutua pacti
Fata cadunt iuuenes:nimiũq; ĩ morte uiroꝝ
Mors uirtutis hẽt:ꝑiter ſternũtq;:cadũtq;
Vulnere lethali.nec quẽq̃ dextra fefellit
Cũ feriat moriẽte manu.nec uulnꝰ addactis
Debet̃ gladiis.ꝑcuſſum eſt pectore ferrũ:
Et iugulis preſſere manus.cũ ſorte cruenta
Fratribus incurrunt fratres:natuſq; parẽti.
Haud trepidãte tñ toto cũ pondere dextra
Exegere enſes.pietas ferientibus una
Nec repetiſſe fuit:iam latis uiſcera laxa
Semianimes traxere foris:multũq; cruoris
Infudere mari:deſpectam cernere lucem:
Victoreſq; ſuos uultu ſpectare ſuperbo:
Et mortem ſentire iuuat.iam ſtrage cruẽta
Conſpicit̃ cumulata ratis.buſtiſq; remittũt
Corpora uictores:ducibus mirantibus ulli
Eſſe ducem tanti.nullam maiore locuta eſt
Ore ratem:totũ diſcurrens fama per orbẽ.

¶SVLPI.Dyrcea cohors. acies terrigẽarum thebanorũ.¶ Emicuit.apparuit exorta eſt.¶ Semine:dentibus:Durũ omẽ:malũ auguriũ etheocli & polynici fratribus:q ad illorũ exẽplũ mutuis ſe ictibus cõfecerũt ¶ Phaſidos:fluuii hoc ẽ regionis ĩ ſcytica.¶ Dẽte inſomni:ex dentibus draconis puigilis. ¶ Miſſa:ĩmiſſa & cõcitata ueneficiis medeæ quæ in eos id furoris immiſit:ne ĩpetũ in Iaſonẽ facerent. Tãtos ſulcos:quos iaſon bobus igniuomis fecerat:ut in.vii.metha.ſcribit ouidꝰi.¶ Medea.Aeethæ hypſeæq; filia.Inexptis: de quibus ante nõ fecerat periculũ. ¶ Expauit:ne ĩ Iaſonẽ irruerent.¶ Iuuenes.opitergini.¶ Pacti fata mutua:q ſe uiciſſim occidere cõſtituerãt.¶ Virtutis:fortitudinis qa ſemimortui alios occidebant.¶ Pariter. uno eodẽq; tpe.¶ Nec quẽquã:qſq; inquit quẽquam ſaucius alium ĩteremit.¶ Nec uulnus:nec expectabat ut ferirentur ſed ſponte in gladios irruebant.¶ Adactis immiſſis intentis.¶ Et iugulis præſſere manꝰ:iã per ferrũ euntes iugulo uulnerantis manũ tangebãt. Incurrunt:interimũt incurendo.¶ Haud trepidante: audacter feriebant ea ſola pietate utentes ut uno duntaxat ictu chariſſimũ quẽq; proſternerent. ¶ Põdere uiribus.¶ Vna:ſola & præcipua.¶ Non repetiſſe:nõ iteraſſe ictus.¶ Viſcera laxa:inteſtina egreſſa. Foris latis:ꝑ ſpacioſa tabulata ratis.¶ Lucẽ deſpectã:aurã uitalẽ quã ſpreuerunt & oderũt. ¶ Victores:octauianos quanquã non armis uicerant ſed obſeſſis mortis cauſam ꝓbuerãt.¶ Iã ſtrage:peracta cede.hoſtis rate potius cadauera comburenda ſepeliendaq; tradidit. Conſpicit̃:ab hoſte.¶ Ducibus:octauio & reliquis. Eſſe tãti:eẽ tãtæ auctoritatis apud milites ſuos:adeo ꝙ amori ab eis ut pro fide ei ſeruanda ſe milites interimerent.¶ Maiore ore:maiori laude & celebrata.

Dyrce
Eteocles &
Polynices
Paſis

¶OMNIBO.Emicuit:ſcilicet de ſerpentinis dentibus.¶ Omẽ dirũ:quia omẽ fuit ſceleris quod uenturũ erat:ut etheocles & polynices thebani fratres ſingulari certamine dimicãtes mutuã ſibi cædem inferrent. Phaſidos:nota fabula:ꝙ Iaſon filius æſonis ĩcitatus a patruo pelia colchon tetendit ſuſcepturus uellus aureũ quod ſerubatur ab ĩſomni ſerpẽte:& opus erat ut occiſo ſerpente illius dentes tauris ignẽ naribus afflãtibus ſeminaret:& ex his naſcerentur terrigenæ.cũ quibus ſingulari certamine dimicandũ erat.ſed Medea Regis filia amore iaſonis capta puluere & medicamina dedit qbus ſopitus eſt ſerpens:nunc hoc dicit quemadmodum ſe terrigenæ occiderunt ita Vulteius cũ ſuis.Phaſidos:ideſt colchi inſulæ nã phaſis flu.ẽ colchorũ.¶ Inſomni dente ideſt dente peruigilis ſerpentis.¶ Cognato ſanguine:qa fratres erãt ex hiſdẽ dentibus nati.¶ Sulcos.ideſt planiciem & tm̃ æquor quantum capiebat ager in quo ſati erant ſerpentini dentes:¶ Expalluit ipſa medea quæ remedia iaſon dederat nõ ſine timore fuit.¶ Inexptis herbis.quaꝝ uĩ & ꝓprietatẽ nondũ antea experta fuerat.¶ Nimiũq; in morte.poteſt eſſe ſnĩa generalis huic loco cõmoda uidelicet quia cũ mors contẽnitur.nimiũ uiriũ habet.¶ Nec quenquã.nõ errabãt ĩferendo ictus.¶ Moriente manu.quanuis lethali uulnere cõfoſi eſſent.tñ.non errabat manus.quin alium occideret.¶ Nec debet̃ gladiis uulnus.i.nõ præueniunt̃.ſed præueniũt.quia gladii non prius uulnerabant.quã ipſi in gladios incurrerẽt.¶ Et iugulis manus eius qui uulnera inferebat tanta cupiditate moriebat̃ ut non contenti iugulũ cõfoſſum eẽ.ita præmebant.ut uſq; ad capulũ præmerent.¶ Parẽti.in parentẽ.¶ Haud trepidãte:ꝙ fratres in fratres.& filii in parẽtes occurrerẽt.quia uidebat̃ repugnare naturæ.mirũ ꝙ manꝰ cũ ꝑcuteret pauore nõ cõtremiſceret.¶ Exegere.i.pectꝰ uſq; ad alterã ptẽ trãſfixere.¶ Pietas feriẽt.una hæc ſola pietas fu

Iaſon
Medea

Fori uñ it inter eos ut unō uulnere ſe īterficerēt:ne multis uulneribus fruſtrarent̄.¶ Foris latis.i.ſpacioſis tabula
ris.nā fori.orū dicunt̄ tabulata nauiū & pōtes ꝗbus naues utroq; latere circūdatæ ſunt.a ferēdo ꝗa ferāt
nautas.¶ Deſpectā lucē.i.cōtēptā uitā.¶ Victoreſq; ſuos moriētes.gaudebāt ꝙ uulnera ſua hoſtes īuerē
tur.¶ Vultu ſpectare ſupbo.ꝗa ſupbe aſpiciebāt uictores ſuos ut gauderēt potius quā timerēt.¶ Et mor
tē ſentire.ideſt uolūtatē capiebāt ex ſenſu mortis.¶ Buſtis ideſt rogis decorauerūt cæſos.¶ Mirātibꝰ ꝗa
mirabant̄ Octauius Libro & cæteri pōpeiani ꝙ īuenire potuiſſēt milites qui tāti facerēt ducē ſuū.¶ Nul
lam maiore.dicit nullā unq̄ fuiſſe nauē que totū orbem terraꝝ fama impleuerit poſt hāc.¶ Ore.ideſt ſer
mone.Non tamen ignaue.hic latenter Lucanus īuehitur in Populum Romanū qui turpiter crudeliſſimo
Neroni ſeruiebat exemplum opiterginorum habens qui mori tam fortiter uoluerūt potius quam ſeruire.

Non tamē ignauæ poſt hæc exēpla uiroꝝ
Percipient gentes: q̄ ſit non ardua uirtus
Seruitiū fugiſſe manu.ſed regna timētur
Ob ferrum:& ſæuis libertas uritur armis
Ignoratq; datos ne quiſquam ſeruiat enſes
Mors utinā pauidos uitæ ſubducer̄ nolles
Sed uirtus te ſola daret non ſegnior illo
Marte fuit qui tunc libycis exarſit in aruis
Nanq; rates audax lilybæo littore ſoluit

¶SVLPI.Non tñ:non ītelligent inꝗt hoc exēplo. po
puli q tyrāno ſeruiūt:ut aut ſe ipſos aut tyrānum mori
tui cōficiāt.¶ Totūq; hoc dicere ad cōcitandū iuuentu
tem in neronem ur̄.¶ Ignaue: puſillanimes & ībelles.
¶ Viroꝝ:magnanimoꝝ opiterginoꝝ.¶ Non ardua:
nō difficicillima.¶ Seruitiū:ſeruitutem.¶ Manu morte
manu facta.¶ Regna.reges methonymia.¶ Ob ferrū
ob armatos & mortē quā ferro inferunt.¶ Vrit̄:uexat̄.
¶ Ignorat:neſcit arma iuuenta fuiſſe ad arcendā ſeruitu
tem tuendāq; libertatē.¶ Mors utinam:utnā puſillani
mes mori non poſſent:& ſenio conſumerentur:ſed ſola
uirtute & egregio facinore mortem conſequeremur.
Subducere uitæ.ſubtrahere e uita.¶ Te:emphaſim ha
bet uidelicet ex q̄ felicitatē cōſeꝗmur.¶ Nō ſegnior:in
aphrica quoq; aduerſis ſatis pugnauere cæſariani.Curio enim præmiſſo e ſicilia Martio cū nauibus & cū
exercitu eum ſecutus flumen bagradam peruenit.ibiq; C.ganium legatum cum legationibus reliquit. ip
ſe cum equitatu proceſſit ad caſtra exploranda Corneliana Cumq; pugnare contra Varrum qui aphri
cam ſenatus nomine obtinebat obrutus a iubæ copiis eſt occiſus.¶ Non ſegnior:ſupple mars.¶ Illo:qđ
Varri mors gestum eſt in adriaco.¶ Libycis aruis:in aphrica.¶ Lilybeo ſiculo:lilybeus promontorium in ſicilia oc
lilybæꝰ cidentem uerſus a lilybea urbe dictus.

¶OMNIBO.Tamen quāuis fortiter occiderint tñ poſt hoc exemplū romāi nō ītelligerēt. q̄ ſit facile
effugere ſeruitutē.q.d.ſatius ē mori q̄ ſeruitutē crudeliſſimi tyrāni ſuſtinere.¶ Perficiēt.i.ueniet tēpus ꝙ
obliuiſcent̄ gentes ſuæ libertatis:cū hoc ꝓpoſitū ſit exemplum gentibus ne uelint ſeruire.¶ Seruitiū.fu.
ma.uel ſeipſos uel tyrānū potius īterficiēdo.¶ Regna timet̄ ob ferrū.ꝗa cuſtodibꝰ armatis & ſatellitibꝰ
ſecuri incedūt tyrāni.¶ Ignoratq; datos:hoīes neſciunt quā ob cām enſes ſint dati hominibus nullā ob
aliā cām in primis:quā ut ſe a ſeruitute liberent.¶ Mors utinā pauidos: nūc imprecat̄ hoc illis pro pœna
contingat ut ſemper in timore mortis uiuant.¶ Mors utinā:o utinā negares īterficere eos q nimiū ſūt cu
pidi uitæ.¶ Subducere.i.remouere a uita.¶ Pauidos.ſ.mortis.¶ Sed uirtus te ſola:ut illis ſolū aliquē finē
imponeres:q cæteris uirtute præſtant.nā mors ē finis omniū malorū.¶ Nō ſegnior illo: tranſit ad aliam
iſtoriā oñdens quō curio ꝓ partibus cæſaris bellū geſſerit aduerſus Actiū Varū & iubā regem numidiæ
in aphrica q partibus pōpeianis fauebant.dicit.n.non inferius fuiſſe bellū hoc ꝙ nunc mari geſtum eſt ꝑ
Vulteiū contra pom.q̄ bellū ꝙ geſtū eſt in aphrica ꝑ Curionē aduerſus iubā.Nā cum Actius Varrus ī li
bya ꝓ pom.exercitū haberet:& iuba mauruſiorū numidarū rex(ut inꝗt Appianꝰ)Varro obſequerentur.
Curio a Cæ.ex ſicilia miſſis duabus cū legionibus in eos mouit.nauibus longis duodecim:onerariis uero
plurimis ſtipatus:is cū Vticā applicuiſſet breui quadā equeſtri pugna.nōnullos ex numidis equites in fu
gā uertit & exercitu adhuc in armis conſiſtēte īperatorē tamē ſe nominari uoluit:eſt enī hæc appellatio ꝑ
toribus non mediocris apud milites auctoritatis quaſi ipſis teſtificantibus eundem imperatorio nomine
haud indignū fore hūc quippe honorē prætores iam pridē in maximis belli operibus ſibi uendicauerant.
nunc aūt ſub quo decē milia ī bello cōcidiſſent.hac appellatiōe dignus habetur:cū aūt Cæ.in iberia uicto
rem euaſiſſe nunciatū eſſet animo ſublatus Curio.loco admodum anguſto iuſta mare caſtra locat.pugna
igitur acriter incepta.unicus ex Curionis militibus cecidiſſe dicit̄.uarii ad ſexcētos īteriere. aduenīēte de
inde iuba rumor falſo ſublatus eſt circa Bagradam flu.iubā non longe diſtantē retrouerti.finitimis eius re
gnū inuadētibus.Saburā prætorem regis cū parua manu ab eo in ripa flu.deſtitutū eſſe quo rumore cōfi
Sabburæ ſus.curio æſtatis calore cūcta purente.circa tertiā diei horā fortiſſimā exercitus ſui partē ī ſaburā mouit ꝑ
iter arenoſū & aꝗs ſterile ꝓuectus.latex ꝗppe hybernus calore ſolis aduſtus inaruerat.ſqualebāt oīa circū
loca fluuius uero a ſabura & rege aſiſtente tenebat̄.ſublata itaq; ſpe.curio ad colles ob arbores retroceſſit
ſuffocatione confectus.quē cū adeo affectū intueret̄ hoſtes flu.ſtatim tranſiuere ad pugnā præparati:Cu
rio uiciſſim eſt mōtibus deſcendit imperite admodū ac inſcipienter acies ī firmas agens demū Numidarū
eꝗtibus eū circunuenientibus ꝑ aliquantulū temporis Paulati retroceſſit & intra breue ſpacium telluris co
pias redegit.repulſus denuo cōfugit ad montes.Aſinius polio clade iā multorū imminēte uticā cū paucis
exercitū reducit.ne ꝗa interī a uarro calamitas ob rumorē habitæ cladis inſurgeret.¶ Curio periculū ag
greſſus pugnāſq; cū omnibus qui una aderant interfectus ē:ita ut ad polionē nemo uticā tante cladis nū
cius redire poſſet hunc igitur finē.pugna apud bagradā fluuium geſta habuiſſe dicit̄.Curioni caput abſciſ

ſū ad iubā delatū ē:Nec ſegnior:hic mars.Nāq; rates audax.nūc īcipit narrare(ut ſupiꝰ dcm̄)Cæſar curā
rei frumētariæ agēs curionē miſerat ī ſiciliā:nūc ergo dicit ꝙ ꝓfectꝰ ex ſicilia ī aphricā Curio uenit ad eū
locū:q ut hiſtorici ꝗdē referūt:aꝗlaria uocat̄:ide trāſportauit duas legiōes.ꝗs a Cæſar̄ accepat &.cl.eꝗtes
biduo & tribus noctibꝰ nauigatiōe cōſumptis ad eū locū ꝑuenit:hic āt locus abeſt ab oppido culpea:qđ ſi
culi aſtruxerūt & aſpida primū noīauerūt teſte Solino paſſuū.xx.milia.ibi ēt eſt ſtatio nauibus aptiſſima
nā duobus ꝓmōtoriis utrinq; eminētibꝰ cōtinet̄:ideo ſtationē hāc notā ideſt nobilē poeta dixit hic apud
flu.Bagradā caſtra poſuit Curio:ſed bagrada flu.aphricæ iuxta oppidū.Vticā abit̄:& huic fluuio bagra
dæ uicina ēt meatus ē caſtra Attilius regulus.quo tpe magna clade militiū ſerpētē illū longitudine & ma Serpens miræ lōgitudis
gnitudine inſignē ī hoc ipſo fluuio īteremit pedum uidelicet eſſe tum & uiginti: ut refert Gelius:Audax:
Lucanus & Vir.nūquā audacē appellant quēquā cui deinde non ſit ſꝑ aduerſa fortuna ſecuta ut Turnus Audax
audax ſic ēt ſupra:audax uenali cōitatus Curio lingua. Lilybeo. ideſt ſicucula tellure:nā Lilybeus mons
eſt ſiciliæ quæ trinacria appellat̄ ideſt triū promontorium inſula.quæ ſunt lilybeus Pachinus & pelorus. Trinacria

Curio:nec forti uelis aquilone recepto
Inter ſemirutas magnæ carthaginis arces
Et clupeā tenuit:ſtationis littora notæ.
Priaq; caſtra locat cano ꝓcul æquore q̄ ſe.
Bagrada lētus agit ſiccæ ſulcator harenæ.
Inde petit tumulos:exeſaſq; undiq; rupes
Anthæi q̄ regna uocat non uana uetuſtas.
Nominis antiqui cupientē noſcere cauſas:
Cognita ꝑ multos docuit rudis īcola pr̄es.
Nōdū poſt genitos tellus effœta gigantes
Terribilē lybicis partum cōcepit in antris.
Non tam iuſta fuit terrarū gloria typhon:
Aut tytiꝰ briareuſq; ferox:cœloq; pepꝑcit
Q đ nō phlegræis antæum ſuſtulit aruis:

¶SVLPI.Nec forti.lēi nō uehēmēti. Inter ſemirutas
locū ī quo Curio ꝑuenit deſcribit appellat̄ aūt aꝗlaria
abeſt a clupeis paſſuū.xxli.milia habet nō incōmodam
eſtate ſtationē & duobus eminētibus ꝓmontoriis con
tinent̄.Clupeā:urbē littoralem ī ꝓmontorio mercurii. Clupea
Notæ fama cognitæ.¶ Cāo ſpūoſo: pp fluminis īgreſ
ſum.¶ Bagrada:fluuius nō lōge ab utica & caſtris cor Bagrada
nelianis iuxta quē.M.Attilii:milites ſerpentē.C.&.xx.
pedū longitudie occiderūt.¶ Agit ſe:fluit ocioſe.¶ In
de illuc ī caſtra Corneliana ſe contulit.¶ Anthæi quæ
regna anthæi in mauritania eē nō lōge ab hortis heſpe
ridū Pli.ſcribit.ſic & reliq.Lucanꝰ nō idē ſentire uidet̄.
¶ Tumulos:ſiue colles ſiue ſepulchrum anthæi intelli
git ī quo auctore Strabone inuenta eſt a Sertorio tibia Tibia
ſexagita cubitis longa.¶ Exeſas:preruptas & arroſas. miræ lōgitudis
Cupientem:me ſiue aliquem.¶ Cauſas nominis:cur ap a ſert.īuenta
pellent̄ regna anthæi.¶ Incola rudis.ruſticus hītator
¶ Cognita:ea q̄ cognouit & audiuit a partibus au s &
pro auis.¶ Nōdū effœta:nodū penitus uacuata ꝑ ꝑtu
Cōcepit:ex ſeipſa.¶ Partū terribilē:fœtū tremendum.
¶ Nō tā iuſta fuit:nō tam potuit gloriari terra thypho
ne tytio & bryareo q̄ anthæo quātū fortior fuit & maior.¶ Iuſta uera legitur & uaſta.¶ Typhon:qui & ty Typhō qui & Typhœus
phæus dicitur titanis & terræ filiꝰ arma cōtra ſuperos tulit.Sed tandē fulminato trinacria ſup īpoſita ē le
ge in quinto meth.Virg.tñ inꝗt inarime iouis imperiis impoſta typhæo.¶ Tytius:iouis & hællates filiꝰ
quē iuppiter abdidit cū irā iunonis metuere:& hinc dictus eſt terræ omni parētis alūnus is cū dianæ uim
conaret̄ ſagittis appolinis cōfixus ē.¶ Tibullꝰ porrectuſq; nouē tytus ꝑ iugera terræ Aſſiduas atro ſāgui Tytiu
ne paſcit aues.Briareus titanis & terræ filius fuit & centum geminus.¶ Pepercit cœlo:fuit cauſa ſeruādi Phlegra
cœli.¶ Suſtulit:ꝓduxit.¶ Phlegræis:theſſalicis:ubi gigantes contra deos congeſtis montibus:inſurrexe
runt.Phlegra macedoniæ oppidum in thermico ſinu ut inquit Pli.eſt & in campania locus iuxta puteolos
in quo gigantes alii fulminati ſunt.¶ Hoc quoq;:terra:etiam hoc dono auxit uires filii.

¶OMNIBO.Aquilone recepto:ꝗa biduo & tribus noctibus nauigatiōe cōſumptis ad eū locū ꝑuenit q
aquilaria appellat̄:& ut ex cōmentariis Cæſaris fert̄:ex quattuor legionibus:ꝗa copias Acti Vari deſpicie
bat q ꝓuinciā illā a ſenatu Populoq; Romano tenebat aut pro Pompeio exercitū habebat:duas tantūmō
Curio aſportauit.¶ Semirutas chartaginis arcis:ꝗa euerſa fuit a Scipione aphricano inferiore.¶ Nota.i.
nobilis ꝗa hēt hic locus ſtationē æſtate accōmodatam:nā duobus promontoriis eminentibus clauditur.
Cano æquore:ſpumoſo mari.¶ Lentus bagrada.ideſt tardus deſcenſu.¶ Siccæ arenæ:quia libya quæ eſt
pars aphricæ penuria quæ laborat.¶ Inde poſt:hæc ſecunda nocte poſuit caſtra apud rupes ubi fama eſt
anthæum habitaſſe cauernas.¶ Anthei regna:ut refert Solinus Colonia in eodē tractu Libyæ conſtituta
eſt ubi anthei q implicādis explicandiſq; nexibus humi melius ſciens uelut:genitus matre terra ibidē ab
Hercule uictus ē Strabo lib.ultimo dicit:gabiniū Romanorū ſcipionē litteris mādaſſe apud lingē anthei Antæꝰ
ſepulturā eē:& Tibiā cubitorū.lx.quā a Serterio nudatā ait.ac rurſum terræ demandatā.¶ Rudis incola
ideſt agreſtis.¶ Antiq no.ideſt nobilis cur uocarētur anthei regna.¶ Patres:ꝗa per ſucceſſionē antiquaꝝ
fama ꝑpetuo manſerat:nā apud ueteres hiſtoriæ hoc genus:ut maiores natuante acta poſteris indicarent
Vir.atq; equidē memini fama ē obſcurior annis Auruncos ita ferre ſenes.¶ Nondū poſt genitos: nūc po
nit narationē incolæ qui exponebat Curioni quare ea loca anthæi regna appellata fuiſſent.¶ Tellus enī
gigantes illos cum genuiſſet ut ceum.Enceladum:qui auſi ſunt reſcindere cœlum & Briareum:qui centi
manus bellum ſuſcipit aduerſus eos:non effeta fuit quin alios generaret Gigantes.¶ Effœta.id eſt exhau
ſta:primo gigantes genuit qui in Iouem gigantomachiam fecere.¶ Terribilem.& hanc tantarum uiri
um genuit anthæum Tellus. ut ſi illum ante gigantes genuiſſet in maximo periculo fuerit regnum io
uis.unde peperciſſe uidetur diis quod illum ſero genuerit terra.¶ Nec tam iuſta fuit.quā typhon magnæ

gloriæ fuerit terræ pp talē partū:unus ex gigantibꝰ q arma cōtra iouē ſumpſerat. ¶ Typhōnis:gigantis cubile poſitum accolæ credunt in antro illo ciliciæ famōſiſſimo ꝙ latis primū patet faucibus:poſtmodum in ꝓceſſu p anguſtias obſcuraţ̄ auctore Solino. ¶ Tytius:gigas q auſus fuit latonā de ſtupro interpellarē unde Appolinis & diāæ ſagittis occiſus eſt tātæ magnitudinis fuit ut p terrā extēſus nouē iugera terræ occuparet & detruſus ē ad īferos hac pœna:ut corroſis a uulture uiſceribus ſemp renaſcanţ̄ Verū Tityus (ut refert Strabo) uir uiolētus ac flagitioſus tyrānus panopeæ īterēptus ē ab apolline:cū delphos adiret per uiā qua tūc athenienſis populus pytaidē ſupplicationē:cū pompa præmittebat. ¶ Briareus:gigas cētimanꝰ q auſus ē ꝑdere cœlū. Q d ñ:ph.ī hoc miſato cœlū terra ꝙ nō hūc añ alios pepit. ¶ In aruis phlegræis.i.ī gigātomachia q̄ geſta ē ī ualle phlegræia. Auctor̄ ſtrabōe qnto libro ī phlegra agro Cāpāiæ uicino anteq̄ oppidū fieret rumor ē ī militia mūdi dimicatū cū gigātibꝰ:& proſequitur Solinꝰ q̄uis ꝓbationibus impia indicia diuinæ expeditionis in hoc ſæculo pſeuerauerunt:illic ſi quādo ut accidit nimbis torrētes excitanţ̄:& aucta aquarū pōdera ruptis obicibus ualētis ſe ī cāpos ruūt eluuione oſſa refert detegi q̄ nō ſunt ex corporibus humanis:ſed modo grandiori:quæ ob enormē exercitus monſtroſi magnitudine iactitant extitiſſe:idq; adiuuatur argumento ſaxorum immanium:quibus oppugnatum cœlum credunt.

Briareꝰ

Hoc quoq; tā uaſtas cumulauit mūer̄ uires
Terra ſui fœtus:qđ quū tetigere parentem
Iā defata uigent:renouato robore:mēbra.
Hæc illi ſpeluncha domus:latuiſſe ſub alta
Rupe ferūt:epulas raptos habuiſſe leōes.
Ad ſomnos non terga feræ præbere cubile
Aſſuerūt:nō ſilua torum:uireſq; reſumpſit
In nuda tellure iacens:periere coloni
Aruoꝝ libyes:pereūt quos appulit æquor.
Auxilioq; diu uirtus non uſa cadendi
Terræ ſpernit opes:inuictus robore cūctis
Q uāuis ſtaret:erat.tādem uulgata cruēti
Fama mali terras monſtris;æquorq; leuātē
Magnanimū alcidē libycas exciuit in oras.
Ille cleoni proiecit terga leonis
Antæus libyci perfudit membra liquore
Hoſpes olympiacæ ſeruato more paleſtræ.
Ille parū fidens pedibus contingere matrē
Auxilium membris calidas īfundit arenas.
Cōſeruere manus:& multo brachia nexu:
Cola idu grauibus fruſtra tentata lacertis:

¶SVLPI.Muner̄ bñficio. ¶ De fcā.debilitata. ¶ Parētē terrā. Vigēt.uires reſumit tacta enī terra fortior euadebat. ¶ Hæc in q̄ natꝰ ē. ¶ Illi.antheo . Epulas raptos.uixiſſe ex leonū carne q̄ uires auget q̄q; achilles nutritus ē. ¶ At ſomnos.nō dormiebat ſupra pelles & coria ferarū nec ſupra frōdes & tabulas. ¶ Nuda:abſq; ſtrato & herbis. ¶ Periere occidebat paſtores agricolas hoſpites nautas. ¶ Virtꝰ.fortitudo ipſius . ¶ Auxilio cadēdi.quo enī frequētius cadebat eo fortior reſurgebat. ¶ Terræ opes.auxiliū terræ. ¶ Staret nō ſe ꝓſterneret. ¶ Mali cruēti.mōſtri crudelis. ¶ Exciuit.ex græcia cōcitauit. ¶ Alcidē.herculē ſic dictū ſiue ab alceo auo ꝙ īprobat Seruius ſiue ab alcis ꝙ eſt fortitudo Leuantē mōſtris immanibus libertatem noxiis anima libꝰ. ¶ Ille certamē deſcribit herculis & anthei. ¶ Proiecit terga.exiuit & abiecit pellē. ¶ Cleonei.archadici & nemæi. Cleone archadiæ oppidū eſt ī Nemea regiuncula. ¶ Perfudit mēbra.hercules inquit more græco ſe oleo unxit. ¶ Statius.Poſtquā oleo gauiſa cutiſ petit æquor uterq; Procurſu mediū:atq; hauſta ueſtiţ̄ arena. Tūc medios artus alterno puluere ſiccant. ¶ Liquore.oleo. ¶ Paleſtre olympiace.lucte quæ ſit apud olympii templum iouis ī ælide. Paleſtra dicta ſiue a paleo qđ ē luctor ſiue a pale dea. Statiꝰ. Ante alios placet uncta pales. ¶ Ille ātheus. ¶ Matrem terram. ¶ Cōſeruere manus:corripuere ſe. ¶ Nexu implicationę. Colla diu. ¶ Tentarunt mutuo colla appræhēdere ſed nō poterant quia firmiter contrahebant hinc Statius ait: Collaq; demerſere humeris.

Alcideſ Herc. cur.

Cleone

paleſtra

¶OMNIBO.Hoc tam uaſtas:ad cætera quæ alii gigantes habuere hoc mundus addidit terra antheo qđ quotiēs uiribus defatigatꝰ eſſet cādes a terra uires reſumebat.& recētior ad pugnam fiebat. ¶ Cumulauit: amplificauit. ¶ Sui fœtus:ātæi. ¶ Vigēt. ¶ Recreanţ̄ reficiunţ̄. ¶ Ferūt.ſ. maiores nr̄i:Ad ſonos:nec ſibi cubile ſternebat.ſed ī nuda tellure iacēs ſeipſo fortior reddebaţ̄. ¶ Terga.ꝑ tergora.i.pelles: quia nō utebaţ̄ ſtratis pellibus. ¶ Nō ſylua torū.nō frondibꝰ ſtratis iacebat. ¶ Periere coloni.& dū.n.ueret terreſtris & maritima uaſtabāţ̄ uiolētia anthæi. ¶ Auxilioq; diu:& tātæ:uirtutis erat ut dū certamē ipſi fuit cū cæteris:nō opus fuit cadere ut uires a terra reaſſūeret:ſed cū hercules uēiſſet.opꝰ fuit ut uires a terra acciperet ¶ Tādē uulgata tandē peruenit ad aures herculis monſtrū hoc anthæi:& ſicut aliis malis terrā liberauerat:ita & hoc monſtro liberare uoluit. ¶ Terrā mōſtris æquorq; leuātē nā occidit Cacū aprū Nemæū Leonē.hydrā ī lerna palude. Aequos.i.ſtymphalidas aues ī æquor̄ occidit q̄ īfeſtabāt nauigātes. Stymphalides aues dictæ ſſ a ſtymphalide. Arcadiæ palude q̄s ab herclē ſagittis & tympāis fugatas poetæ finxerūt. ¶ Ille cleōei:nūc dicit cū hercules uēiſſet quo pacto uterq; hīc anthe⁹ hīc hercules ꝑparauerūt ad ſingularē certamē.noluit hercules claua:nec ille gladio pugnar̄:ſed rē lucta īter ſe ager̄ placuit & tāq̄ luctatorſ īter ſe certarēt & ꝓbar̄ uter utrū ꝓſterneret. ¶ Cleōi leōis īter cleōas & philūtē ſurgit ſylua (ut refert Strabo) ī q̄ argiui ſacra celebrare.cōſueuer̄ Nemæa:ibi quoq; q̄ de Nemæo leōe geſta:fabulis ꝓdita ſūt diſtāt Cleonæ ab argo ſtad.cētū &.xx.a corītho uero ſtad.octagīta ſſ āt Celōe mediocre oppidū ī uia ſitū q̄ ex argo corīthū ducit. ¶ Anthe⁹li.qa ſic hercules occiderat nemeæ leonē ita āthæꝰ lybicū occidit & pellē dferebat ¶ Hoſpes her.qui peregrinus erat. ¶ Liquore.i.oleo. De more pa.ad ſimilitudinem olympici certaminis

Stymphalids aues

Nemea Sylua

Cleone

quod primum ipſum hercules īſtituerat ī hōnōrem ataui materni pelōpis:ītermiſſum autem auctōre Solino iphitus filius eius īſtaurauit poſt excidium Troiæ anno quadragīteſimo octauo. ¶ Ille parum.antæus non ratis tutus tangere terram pedibus:totū corpus inſperſit harenis:ut uires a matre ſumeret. Conſeruere.ꝓprie eſt luctatorum q manus manibus conſerunt. ¶ Et brachia nexu.ſ.conſeruere. ¶ Colla diu:qa ēt lacertis capere colla tētabant ut alter alterū ꝓſterneret. ¶ Fruſtra:qa nihil efficere poterāt. ¶ Caput imotum.ſ.tenebant:ſed fronte & pedibus certabant.

Olympica certamina

Iphitus herc.F.

Immotumq; caput fixa cū fronte tenetur:
Miranturq; habuiſſe parē.nec uiribus uti
Alcides primo uoluit certamine totis:
Exhauſitq; uirū:ꝙ creber anhelitus illi
Prodidit:& feſſo gelidus de corpore ſudor.
Tūc ceruix laſſata quati:tūc pectore pectꝰ
Vrgueri:tunc obliqua percuſſa labare
Crura manu:iam terga uiri cedentia uictor
Alligat.& mediū compræſſis ilibus arctat.
Inguinaq; inſertis pedibus diſtēdit:& oēm
Explicuit p membra uirū:rapit arida tellus
Sudorem:calido cōplenţ̄ ſanguine uenæ:
Intumuere tori:totoſq; induruit artus.
Herculeoſq; noto laxauit corpore nodos.
Conſtitit alcides ſtupefactus robore tanto.
Nec ſic inachiis quāuis rudis eſſet in undis:
Defectam timuit reparatis anguibꝰ hydrā.
Conflixere pares telluris uiribus ille:
Ille ſuis.nunquam ſæuæ ſperare nouercæ:
Plus licuit:uidet exhauſtos ſudoribꝰ artus:
Ceruicemq; uiri ſiccam q̄ ferret olympum.

¶SVLPI.Tenetur:ab utroq;. ¶ Miratur:uel ipi iter ſe uel ſpectatores. ¶ Exhauſit:defatigauit anthæum. ¶ Quod ꝓdidit:q rem manifeſtauit. ¶ Ceruix laſſata quati:collū debilitatū agitabatur. ¶ Vrgeri:urgebaţ̄ quia ſe cōſtringebant. ¶ Manu obliqua:ſolent luctatores ita cruribꝰ manū iſerere ut aduerſariū loco moueant & ſtrīgant. Labare:lababant. ¶ Victos:hercules. ¶ Alligat terga:complectiţ̄ & aſtringit. ¶ Cōpræſſis ſuis enim ilibus q̄ ſunt iuxta femur illius ilia comprimebat.ut pectus pectore. ¶ Diſtindit inguia:extēdit femur aperiendo coxas. ¶ Inſertis : īmiſſis inter crura ¶ Explicuit.diſſoluit dilatauit ī terrā. Arida:arenoſa. ¶ Rapit.atrahit & īhærret ei. ¶ Sudorē:anthæi . Cōplenţ̄:replentur nouo ſanguine nouiſq; uiribus. ¶ Tori:muſculi & carnis tu & ores in crurībꝰ & brachiis in quibus fortitudo īeſt. ¶ Intumuere:repleti ſūt. ¶ Indurit.durus euaſit p totos artus. ¶ Laxauit:lētauit diſſoluit. ¶ Nodos:cōꝑlū. ¶ Nouo corpore : nouis uiribus corporis. ¶ Cōſtitit:firmis ſtetit. Nec ſic inachiis:nec adeo timuit quū ī hydrā ſerpentē quæ latinæ diciţ̄ excetra apud lernā argiuorū paludē certauit cū:āputarēt unū caput duo ut diodorus ſcribit renaſcebanţ̄ habebat enim centū. ¶ Defectā:truncū. ¶ Anguibꝰ:capitibus. ¶ Rudis . nouus & inexptus quia poſt angues in cunis eliſos hydrā primū cōficere iuſſus ē ab Euriſteo iā adoloſcēs. Inachaiis:argiuis ab inaco fluuio & rege ¶ Ille.anthæꝰ. ¶ Ille hercules. ¶ Nouerce.iūoni quæ mortem eius optabat. ¶ Exhauſtos:uacuos & deliberatos. ¶ Ferret olympū:laturꝰ eſſet cœlū: Nā cū atlas gigas defeſſus eſſet altero cœlū humero ſuſtiner̄:mutareq; uellet alterum:herculem oneri ſuccedere interim iuſſit.

¶OMNIBO.Immotum:neruis extenſis. ¶ Fronte.qa frontem fronti opponebāt. ¶ Miraturq; habuiſſe parē:& Hercules mirabatur ſibi parē Anthæū eſſe:& anthæus herculē. ¶ Nec uiribus nūc dicit q̄ arte hercules iactatus fuerit cū Anthæo.nā prīo aliq̄diu ſuſtulit ut fatigaret eū:& laſſum facilius uinceret. ¶ Nec uoluit cer noluit hercules primo effundere totas uires:ſed ſenſim illū tenere ſublimē:& illū ad laſſitudinē deducere tentauit. ¶ Exhauſit:uacuauit uiribus ex eo cognouit hercules quod ille crebro anhelitu fatebatur laſſitudinē. ¶ Tunc ceruix:alia ſigna ſubiungit primo īmotū caput dixit tenuiſſe nūc dicit magis magiſq; quati ac nutare nūc deſtrorſum nunc ſiniſtrorſum. Quati.ꝑ quatiebatur. ¶ Pectore pectus:iā lacertis nō poterat a corpore ſuo reiicere Anthæus herculē nā hercules cōpræhenſum illū pectori ſuo aſtrīxit ¶ Vrgeri ꝑ urgebatur. ¶ Labare.ideſt cadebant. ¶ Obliqua manu:nā habēt luctatores artē quandā & manuū & pedū:uti facile aduerſariū puertere poſſint. ¶ Iā terga:iā ita īhærebat hercules Anthæo ut ipm mānibus cōpræhenſum conſtringeret. ¶ Mediū:quia qua ilia ſunt medius compræhenſus erat. ¶ Pedibꝰ diſtēdit:pedes pedibus inſeruiſſe peruertit illū & præcipitē dedit humi. ¶ Per membra uirū:tam lōgus latuſq; erat quod membris occupauit terrā. ¶ Rapit arida telus:ſed ſimulatq; tetigit terrā refectꝰ ē:& recēs ad pugnā rediit acrior. ¶ Venæ anthæi. ¶ Intuere:reſumptis a matre uiribꝰ īflati ſūt. ¶ Toros:pulpas appellat: ¶ Indurit.ideſt durior factꝰ eſt. ¶ Nouo.ideſt corroborato. ¶ Cōſtitit:admiratus ē.hercules: nā quē iā uiciſſe putabat nūc ita reſtitutum uideat quaſi nunc primū luctari inciperet. ¶ Non ſic dicit magis timuiſſe ī hoc certamine nunc herculem.q̄ in certamine hydræ & aliorum monſtrorū.quibus cum certaret conſtat in periculū atq; diſcrimē incurriſſe. ¶ Rudis.quia quam primū adultus eſſe cœperat hercules: nullum añ monſtrum uidit preter angues primum monſtrum fuit hydra lerna:& quanuis nouus eſſet certator tamē non tāto timore perculſus eſt. ¶ Inachiis aruis.ideſt lerneæ paludis ubi hydra habitabat . ¶ Lerna argiui & Micenei agri palus ē.in qua (ut oñdit Strabo) hydram conſtituiſſe ſcriptores tradunt.in illa cum ſint purgamina.prouerbium quoddam uulgo manauit. Lerna malorum . & Lerna fluuius eſt eodem quo padus nomine preterfluit Temenium in quo humatus eſt Temenus. Inachus flu. qui (ut ibidem docet Strabo) argiuam percurrit terram. ¶ Rudis nouus.bellator. ¶ Anguibus.q ceſo uno capite tria ſubcreſcebāt ¶ Suis:naturalibꝰ. ¶ Nunquā ſperare.& iuno quæ illū prodere uolebat nunq̄ ſperauit poſſe herculē pire

Lerna

Temenium

Atlas
niſi hoc certamine anthæi Olympus.cū atlātē ueniſſet Hercules Atlas āt ſtellas quaſdā labētes . cū uidiſ
ſet orauit Herculē ut humeros ſuos tantiſper ſubiiceret polo antraſtico.dū ille labētes ſtellas firmaret ꝙ
Hercules fecit.¶ Atlas teſte Solio mōs ē libye e media arenarū cōſurgēs uaſtitate & educt⁹ ī uicia lūaris
circuli ultra nubila caput cōdit lucet nocturnis ignib⁹ adiunḡ & cātus libiarū & rinit⁹ cymbalorū ꝑ oram
maritimam. Apex Perſeo & herculi ꝑuius inacceſſus ceteris ita fidem ararum inſcriptio palam facit.

Vtq; iterum feſſis iniecit brachia mēbris:
Non expectatis antæus uiribus hoſtis
Spōte cadit:maiorq; accepto roboꝛ ſurgit:
Quiſquis ineſt terris in feſſos ſpiritus art⁹
Egeritur:telluſq; uiro luctante laborat.
Vt tandē auxilium tactæ prodeſſe parentis
Alcides ſenſit.ſtandū eſt tibi dixit: & ultra.
Non credere ſolo:ſterniq; uetabere terra:
Hærebis præſſis intra mea pectora mēbris:
Huc antæe cades.ſic fatus ſuſtulit alte
Nitentē in terras iuuenē:morientis in artus
Non potuit nati tellus ſubmittere uires.
Alcides medium tenuit:iam pectora pigro
Stricta gelu:teriſq; diu nō credidit hoſtem.
Hinc æui ueteris cuſtos famoſa uetuſtas.
Miratrixq; ſui ſignauit nomine terras.
Sed maiora dedit cognomina collibus iſtis.
Pœnū qui latiis reuocauit ab arcibus hoſtē
Scipio:nam ſedes libyca tellure potito
Hæc fuit:en ueteris cernis ueſtigia ualli.
Romana hos primū tenuit uictoria cāpos.
Curio lætatus tanquam fortuna locorum
Bella gerat:ſeruetq; ducum ſibi fata priorū:
Fœlici non fauſta loco tentoria ponens
Indulſit caſtris:& collibus abſtulit omen:

¶SVLPI.Membris.anthæi.¶ Spōte cadit : ut plus
utrū a terra accipiat.¶ Maior.fortior.¶ Quiſqs ieſt
uiris omnis terrena mittiḡ iſeſſum.Antheū.Spūs uis
¶ Egeriḡ.mittiḡ.Laborat ad ſuggerēdas.¶ Parentis
terre.¶ Stādū eſt tibi:ſtes oportet.¶ Nū cadeꝛ ſolo.
nō cōmitteris terre nō cades ulterius . Herebis.ſuſti
neberis ſupra pectus meū.¶ Huc.ſupra pect⁹morieꝛ
¶ Suſtulit.ſubleuauit.¶ Nitētē.ī terras conātē cade
re.Nati.āthæi.Stricta.gelu. correpta frigoꝛ mortife
ro cōgelato iā ſanguine.¶ Hic aeui.hec eſt inquit ra
tio qa hic appellaḡ regia anthæi certamēq; cū hercule
¶ Famoſa.cuſtos plena fama & cudiēs ātiquas hiſto
rias.Laudatrixq; rerū ſuarū famoſus enim & in bonā
& ī malā ꝑtē accipiḡ.¶ Sed maiora. quaꝛ hic idem lo
cus caſtra corneliana appelleḡ rō reddiḡ.¶ Iſtis colli
bus.eſt enim iugū directum eminēs in mare utraq; ex
parte preruptū atq; aſperū ſed tñ paulo leniore faſti-
gio ad eam ꝑtē que ad uticā uergit aq abeſt directo
itineꝛ paulo āpli⁹ paſſus mille ut Cæſar ait . Maiora
eſt enim celebrius hoc nomē.¶ Qui reuocauit hoſtē
pœnū.Cū annibal iā quattuordeci annos intra italiā
ſeuiret.Scipio Aphrican⁹ magnis cū copiis ad cartha
ginē oppugnandā ſe contulit:qa quidem re a ſuis hā
nibal reuocatus coactus ē.ex italia diſcedere . Pœnū
hoſtē hānibalē aphricanū.¶ Arcibus.urbibus. ¶ Po
tito ſcipioni q iam tenebat libya.¶ En.uerba ſūt ico
læ q fabulā docuit.¶ Victoria romana. rōani primū
uictores fuere in his campis. ¶ Curio letar⁹.auſpicio
fœlicitateq; loci Curio ductus illic caſtra conſtituit.
Fortūa locorū.ſors loci. ¶ Ducē.ſcipionū maioris &
minoris.¶ Trāqll⁹. in Cæſare ait ad eludendas autē
uaticinationes quibus felix & inuictum in ea prouin
cia fataliter ſcipionū nomē ferebaḡ dſpectiſſimū quē
dā ex Corneliorū gñe cui ad opprobriū uite ſolutio
ni cognomē erat in caſtris ſecū habuit.¶ Tētoria lin
thea militū caſas.¶ Nō fauſta.īfelicia fauſt⁹enim dꝛ is
cui fereḡ.Felix:uero tam q dat quā qui accipit felicita

Fauſtus
Fœlix
tem.Statius lib.quarto.Inachii proles infauſta lygurgi.¶ Indulſit:operam dedit caſtrametatus eſt. ¶ Ab
ſtulit omen:felicitatis uictoriæq; deleuit auſpicium quia uictus fuit.
¶OMNIBO.Vtq; iterū:ſed poſtq̄ Hercules iratus iterū lacertis mediū cōplectebaḡ. Anthæus:uero ex
pectauit quo ad cōplexus eēt:& ſpōte ſua cecidit ut uires reſūeret.Quiſqs ieſt:& tell⁹ cū uideret ī magno
diſcrīe poſitū eē:filium ſuū:ipſa quoq; filio oēs uires miſtrabat.¶ Spūs.fortitudo.¶ Laborat.ſ. tell⁹ ſugge
rēdo filio uires.¶ Vt tādē poſtq̄ hoc ītelligit Hercules:ſtabis igt o āthæe:nō cades qa ñ patiar ut iacēs re
ficiaris a terra hæc ubi dixit mediū cōplex⁹ āthæū pectori ſuo aſtrīxit:& eo uſq; tēuit:quo illū aīam efflaḡ
coegit:& exaīatū cadere ꝑmiſit.¶ Credere:nō cōmitteris terræ.Sēſit cognouit crebro caſu id ꝙ erat.¶ Pi
gro gelu:ꝙ hoīes pigros facit:qa aīa excedēte corp⁹ cōtrahiḡ & torpeſcit.Hic æui ueteris.nūc ſuæ narra
tiōis cōcludit effectū ut ex his q̄ ſupra dicta ſūt id īferat ꝙ Curio audire cupiebat hac de cā qa ibi anthæ⁹
habitabit:& ab Hercule tandē ſupatus eſt:hæc loca anthæi uocata ſunt ad nomē īſigni⁹hiſdē locis Scipio
africanus dedit:q primus Populo Romano carthaginē tributariā fecit:q Hanibalem tandē ex italia exce
dere coegit.¶ Hic ab anthæo.¶ Aeui ueteris cuſtos famoſa uetuſtas:nā uetera monumenta rerū geſtarū
cuſtodiūt ea quæ ab initio facta fuerunt.Veteris niſi:enim fama eſſet:omnia antiqua iam pridē periſſent
¶ Miratrixq; ſui:qa cū uetera audimus.quæ ꝑ famā ad aures noſtras peruenerunt:nō ſine admiratione ac
cepimus.¶ Sed maiora.magnū qdē nomē eſt ꝙ anthæi regna uociteḡ ſed multo maius fuit : hoc qđ Sci
pionis.¶ Aphricani Cornelia caſtra ad hāc uſq; ætatē appelleḡ cognomina.ſ.Cornelia caſtra . Reuoca
uit:bñ reuocauit nam ſicut in hiſtoria ē hānibal ꝑ decēnium in italia māſit quā multis cladib⁹ ac popula
tionibus uaſtauit:tandem Scipio aphricanus:cū ꝓuinciā aphricā accepiſſet a ſenatu po.q;.ro.traiecit ī eā
ꝓuinciā ipſam tādē urbē carthaginē inuaſit & ad eā redegit inopia:ut neceſſario ī aphricā reuocat⁹ ex ita

lia hānibal redierit. ¶ Reuōcauit:hōc ē eā fuit/ut ꝛuocareḡ:nā carthaginēſes illū cēſuerūt reuōcādū qñ ſe
aliter a ſcipiōe defendere nō poſſēt.¶ Sedes fuit.ſ.ſcipiōi:q poſtq̄ traiecit ī aphricā:his.primū locis caſtra
mētat⁹ ē.¶ En ueteres.nā adhuc foſſe erāt qb⁹ caſtra circūdata fuerāt.¶ Rōana hos.hæc loca fuerūt.ubi
primū ro.carthaginēſes uicerūt.¶ Curio lætatus.hæc ubi dixit incola gauiſus eſt curio qſi uictoriæ omē
cōcepiſſet.ꝙ ī ipſo loco caſtra poneret ubi ſcipio carthaginēſiū uictor aliqñ caſtramētatus erat.¶ Fortu
na.oñdit ſtultitiā ſui animi curio qſi felicitas locoꝝ eſſet quæ bello cōduceret nō uirtus militū.¶ Ducum
prioꝝ.ſcipiōis q ibi uictor fuit.¶ Felci nō fauſta loco q̄uis locus ille felix fuiſſet ſcipiōi tñ ipſe ī felicitatē
cōſecutus ē.¶ Nō fauſta uno uerbo toti⁹ rei exitū declarauit.Indurſit.caſtramētat⁹ ē ibi. Abſtulit omē nā
ubi ſcipio uicerat.ipſe uict⁹ ē ut refert ſuetōi⁹ ī uita cæ.felix ē īuictū ī aphrica fataliter ſcipionū nom̄ fere
baḡ quo fuit ut cū cæ.ſci.& iubā ꝑſeqreḡ deſpectiſſimū quendā ex corneliorū gñe ſecū in caſtris habuerit
ad eludendas uaticinationes.¶ Omen felicitatis.

Sollicitatq; feros non æquis uiribus hoſtes:
Omnis romanis quæ ceſſerat aphrica ſignis
Tunc uari ſub iure fuit:qui robore quāquā
Confiſus latio : regis tamen undiq; uires
Exciuit libycæ gentis:extremaq; mundi
Signa ſuum comitata iubam:non fuſior ulli
Terra fuit dño:qua ſunt longiſſima regna.
Cardine ab occiduo uicinus gadibus atlas
Terminat:& medio cōfinis ſyrtibus hāmō:
At qua lata iacet uaſti plaga feruida regni
Diſtinet oceanum:zoneq; exuſta calentis
Sufficiunt ſpacio:populi tot caſtra ſequunḡ
Autololes:numidæq; uagi:ſempq; paratus
Inculto getulus equo:tunc concolor indo.

¶SVLPI.Nō æquis.nā copias uari deſpiciēs Curio
duas legiones ex quattuor quas a cæſare accepat & cē
tū quinquaginta equites tranſportauerat.¶ Oīs roma
nis. quæ omnis pars aphricæ quæ uicta parebat ro.ī
perio.uari.P.acii uari qui olim illic prætor fuerat.ſed
auximo ꝓfugiens aphricā ſua ſponte uacuā occupaue
rat duaſq; legiones coegerat:ut cæſar in prīo bellorū
ciuiliū tradit.¶ Robore.militib⁹.Regis lybicæ gētis
regis mauritāiæ.¶ Extrēa.extrēo occidēte meridieq;
aduecta.¶ Suū q̄ ipſis præerat.¶ Fuſior.āplior. Atlas
mōs a mauritāia ī ethiopiā uſq; porrectus.¶ Gadibus
inſulæ ī mari atlantico.¶ Qua ſunt lōgiſſima q̄ extē
dunḡ ī lōgū.Ab occiduo cardine & medio. a regione
occidentis & meridiē.¶ Hāmō.tēplū iouis a arēoſi q
apud garamātes in formā arietis collitur.de qua eius
hæc inquit ouidius Medio tua corniger hāmō Vnda
die gelida ē ortuq; obitu q̄ caleſcit.¶ Cōſinis ſyrtib⁹
uicinis locis uadoſis ī fine aphricæ ægyptū uerſus.At
qua.ſed latitudo inquit regni hīc & illīc tāgit oceanū
¶ Plaga feruida.regio calida. ¶ Regni:iubæ.¶ Iacet

Atlas
Gades
Hāmō
Syrtes

lata extenditur in latitudinem.¶ Diſtinet hinc & inde tenet & exporritur ſub terrizona. ¶ Exuſta:loca
ipſa iubæ.Saluſtius:deinde loca exuſta ſolis ardoribus.¶ Sufficiunt ſpatio:extenduntur in ſpacium & im
plent eam.¶ Zonæ calentis:torridæ ſub qua ſunt iubæ regna.¶ Tot caſtra:quaſi dicat numeroſa . ¶ Au
tololes:populi ualidiſſimi tinganiæ prouinciæ gens getula per quam iter ad montem atlantem ut Plini.
tradit.¶ Numidæ:qui nomadus appellati a mutandis papilionibus ut Plini.ait.¶ Getulus : gens ætio-
piam uerſus habet terras ab oriente montoſas ubi elephantes naſcuntur.¶ Inculto:nōn ſtrato.
¶OMNIBO.¶ Non æquis uiribus:quia inferior erat.¶ Omnis ro.nunc dicit quomodo uiribus īferior
erat hoſte curio nā(ut ante dictū)Actius uarrus præerat aphrice nā ꝓuinciā illā ſenat⁹ po.q; ro.ei demā
dauerat q̄ cū īperio tenebant:aut teſte Appiano pro Pompeio exercitū ducebat:nā ab initio copias actii
uarri deſpiciens Curio ex quattuor legionibus quas a Cæſare acceperat:duas tantū &.cl.equites biduo &
tribus noctibus nauigatione conſumpto in aphricā aſportauit.ſed. Actius uarrus:licet cū exercitu rōano
ꝓuīciā teneret:tñ iubā regē Numidæ po.q; ro.ſociū ad ſuū auxiliū contra Cæſarem uocauit. ¶ Aphrica
ſignis ea pars aphricæ q carthaginenſes aliquando cū imperio tenuerant:nam uictis carthaginenſib⁹ om
nis aphrica q̄ ſub īperio carthaginenſiū fuerat in po.ro.deditionem uenerat.¶ Cæſſerat.i. uicta erat ab ī
ꝑatoribus ro.¶ Libyæ gētis.i.iubæ regis libyæ & numidæ.¶ Nō fuſior:uſq; ad torridā zonā porrigebaḡ
regnū regis iubæ.terræ cuius longitudo erat Atlas.Iuba:Ptolomei filius auctore Solio utriuſq; Maurita
niæ regna potius eſt.¶ Mediū terminat amon latitudinē torrida zona:q̄ mare occiduum ab aphrica ſe iun
git.¶ Gardie ab occiduo:quia longitudinē ſui terminabat atlas uſq; ad gades.¶ Gadibus:a quibus non ꝓ
cul metas in mari oceano Hercules poſuerat.A medio confinis ſirtybus ammō:a meridiæ medium regni
ſui terminabat ammō templū Iouis in libya arenoſa ubi Iupiter in forma arietis colliḡ:quia baccho & po
pulo ſuo ſitiēti:cū illac tranſiret in forma arietis arenā pede percuſſit:& ſtatī nat⁹ eſt fons:hoc ergo tēplo
cingebaḡ mediū regnū iubæ.¶ Confinis ſyrtib⁹.qa ut refert Stra.circa paruæ ſyrtis initiū eſt Thera urbs
ꝓpe q̄ ē ammodis promontoriū.Soli.dicit maiorē ſyrtī oſtentare oppidū ꝙ cyrenas uocāt:iter hoc oppi
dū & tēplū Ammonis milia paſſuū trecēta eē.¶ At qua:latitudo terminaḡ torrida zona. ¶ Feruida:qa ni
mio feruore habitari non poteſt.¶ Detiet.i.diſiūgit Libyā:qui torrida zona īter Libyā & occeanū poſita
eſt.Exuſta calentis:ideſt exhauſta loca feruidæ.zonæ.¶ Sufficiunt.i.finem imponunt ſpacio regni Auto
loles populi aphricæ q meridiē uerſus habitāt.¶ Nūididæ uagi uagos dicit nā ut lib.ul.refert Strabo cū
regionē fœcūdā incolerent quāquā abundantē omiſſis & agricolendi ſtudio licētius inter ſe conuerſaba
tur:& regione feris dimiſſa:uagam & inſtabilē uitā agebant:non cecus quā q ob inopiam & locorum ſte
rilitatē & aeris in clementiam eiuſmodi uitæ genus eligunt.¶ Naſamones:populi q teſte Straboni primi
ſterilem & aridam regionem obtinent poſtea pſylli & getulorum pars a garamantes.Paratus getulus:icul

Autolo
les
Numi-
dæ
Getuli
Thera
Naſa-
mones

to equo unũ ſequit̃ ex reliquo:nã q̃a iculto utit̃.equo iõ ſp pat⁹ ẽ nã equũ aſcẽdũt ſine ephippio ſine frẽo Getuli auctor̃ Stra.i pẽitior̃ regiõe libyæ mõtana ad deſerta tenẽt q̃ quodãmõ dipſa ſunt uſq; ad ſyrtes.

Mauri Naſamones Marmaridæ Garamantes Medi Mazax Maſſylia

¶SVLPI.Maurus:mauri in occidentali aphrica ad atlanticũ oceanũ ſunt.¶Concolor:quia niger. Naſamon:gẽs in deſertis libyæ iuxta anſchiſeos & littora ſyrtim de q̃bus poeta libro nono ait Hoc tã ſegne ſolũ raras tm̃ exerit herbas:Quas naſamõ gens dura legit qui proxima ponto nudus rura tenet.¶Marmaridæ:ægypto contermini a pharedoni ferme regiõe ad ſyrtimulq; maiorẽ porrecti ſunt.¶Garamantes:garamas populus ĩdeſertis libyæ utrinq; augilis & pſyllis uicinus.¶Medorũ:qui ĩ aſia ſunt cõterminiq; aſſyriæ ¶Miſſile : iaculũ.Michax ſiue mazax ſiue maca poſt naſamones eſt iaculãdi peritus. ¶Maſſylia:mediterranea regio eſt beonicis ciuitatis libyæ.¶Nudo dorſo: æquis ſine ſtratis. Ora leui:equos infernos baculo regit.¶Flectit.percutiẽdo. Et apher:& aphri illi extremi uenatores qui erant metantq; caſas ut nomades. Errare mapalib⁹ uagari per domos paſtorũ . ¶Simul poſtq̃.¶Non eſt fiducia:non fidunt ferro poſſe conficere.¶Operire.tegere iniiciendo.¶Laxis:aptis.Nec ſolũ:iuba nõ ſolũ ſenatu & pompeio fauere:ſed ẽt curioni obeſſe ſtudebat:nã ut cæſar ait. huic & paternũ hoſpiciũ cũ põpeio & ſimultas cũ curione ĩtercedebat quod tribunus pleb. legẽ promulgauerat qua lege regnũ iubæ publicauerat dabat bella iræ pugnabat ex ira priuata de cã ſuſcepta.¶Hunc quoq;:cãm iræ exponit.¶Polluit maculauit:nã pietatis oblit⁹accepto ꝓcio cæſaris ptibus fauit eũq; irritauit. ¶Tribunitiæ quã ipe ſe tribunus tulerat.¶Tyrãno:iubæ.¶Dũ facit te regnũ dũ te cæſari ſubigit.a quo fuit ingẽti. largitiõe corruptus.¶Ille:iuba.¶Eſſe fructũ quãtũ ĩ eo ſe conſtiterat:ſperabatq; ulciſci . ¶Sceptri.regni qđ obtĩebat.¶Hac fama:iræ & exercituũ.¶Et qđ timebat etiam qui milites infidos habebat & ĩexpertos tyrones de q̃bus in ſecũdo dixit. ¶Oppoſitus quondã polluto tiro miloni.hi enim ſub domitio fuerãt & traditi a cæſare curioni.¶Deuota addita . Explorat⁹ expertus & ꝓbatus cice.in uerrẽ tu mihi reliq̃s exploratũ atq; promiſſum.¶In undis rheni:ĩ gallico & germãico bello.¶Corphini oppidi pelignorũ.¶Ducib⁹:cæſari & curioni: ¶Priori põpeio & domitio. Vtrũq; quod ſit infidus & dubius lege hiſtoriã apud cæſarem.¶Sed poſtquam.curionis cõſiliũ poſt fugã ſuorum narrat.¶Munia.cuſtodias & officia mathonymia.ſaluſti⁹ muniã ordinis extrema ſeq. ¶Deſolata deſerta nã centuriones marſi duo.ex caſtris curionis cũ manipularibus ſuis duobus &.xx.ad aciũ uarum profugerant.¶Profatur:ſecũ.¶Audendo:ĩuadendo hoſtẽ & eſt ſentẽtia.¶Dũ meus:priuſquã me deſerat. Variã dant ocia mentẽ quies cõſiliũ mutat:Terenti⁹ dũ anim⁹ ĩ dubio eſt paulo momẽto huc uel illuc impellit.

Corphinium

Maur⁹: ĩops naſamõ:miſti garamãte puſto
Marmaridæ uolucres:æquaturuſq; ſagittas
Medorꝝ:tremulũ quũ torſit miſſile mazax.
Et gens:quæ nudo reſidens maſſylia dorſo
Ora leui flectit frenorum neſcia uirga.
Et ſolitus uacuis errare mapalibus apher
Venator:ferriq; ſimul fiducia non eſt:
Veſtibus iratos laxis operire leones.
Nec ſolum ſtudiis ciuilibus arma parabat:
Priuatæ ſed bella dabat iuba concitus iræ.
Hũc quoq; quo ſupos:hũanaq; polluit ãno:
Lege tribunitia ſolio depellere auorum.
Curio tentarat:libyamq; auferre tyrãno:
Dũ regnũ te roma facit:memor ille doloris
Hoc bellum ſceptri fructũ putat eſſe retẽti.
Hac igitur regis trepidat iam curio fama:
Et quod cæſareis nunquã deuota iuuentus
Illa nimis caſtris:nec rheni miles in undis
Exploratus erat corphini captus in arce.
Infiduſq; nouis ducibus:dubiuſq; priori
Fas utrunq; putat:ſed poſtq̃ languida ſigni
Cernit cũcta metu:nocturnaq; munia ualli.
Deſolata fuga:trepida ſic mente profatur.
Audẽdo magnus tegit̃ timor:arma capeſſã
Ipſe prior : cãpũ miles deſcendat in æquum
Dũ meus eſt:uariã ſemper dant ocia mentẽ.

¶OMNIBO.Maurus occidentẽ uerſus ſunt mauri in æthiopia occidentalis: & refert Stra.uberẽ regionẽ in habitant:magna ex parte paſtoraliter uiuũt:his comæ cincinis exorantur.& barba & auro:& terſura dentiũ & unguiũ cultu raro uideas inter ſe contingere:dũ ambulant:nec capillorũ ornatus perturbet̃:pugnant frequentius ab equo haſtati equis nudis utentes & iunceis frenis.¶Cõcolor indo.nã ſicut indi oriẽtales nigri ſũt:ita mauri occidẽtales nigri ſũt dicti a μαυρου nigrũ.¶Inops. ideſt ariditate nimia ſterilis ¶Garamãtes:ut docet Strabo ab æthiopibus ab ſunt.ix.x.ue dierũ itinere hi matrimoniorũ exortes paſſim cũ fœnina degũt.pli.¶Marmatidæ:mamaridæ ut idẽ inquit Strabo ad anmonem uſq; pertendẽtes cyrene plurimũ accedũt & a pharedoni regione ad:ſyrtim uſq; maiorẽ porrecti.Pli.Peruſto:ac ſolis calore. Aequaturuſq; ſagittas:& macas populus ſagittarũ peritus:ut etiã ſagittando medos equiparare poſſit maſas popul⁹ eſt libyæ põſt naſamonas.pli.¶Tremulũ:uibratũ.¶Et gens maſſylia:quæ equũ regit nõ frẽo nõ calcaribus ſed uirga tantũmodo.Martialis.Et maſſyleũ uirga gubernet equũ.¶Maſſylia nõ galliæ.ſed aphricæ ſecũda producta.Vir.maſſyliq; ruũt equites:nã maſſylia urbs galliæ ſecundã corripit ſupra maſſyliã delere uacat.¶Dorſo.ſ.equi apher uenator:q̃ conſueuit mapalia habitare nã hi ſunt maximi uenatores:& præcipue leões agitãt:equos uenabulis pſequunt̃ & ſi uicere nequerĩt laxis ueſtibus implicant eos tanq̃ retibus implicãtibus capiũt:aphricæ pricipiũ eſt a finibus ægyptorũ:& alexãdriæ ultim⁹ aũt finis illius atlas inſulæq; occidẽtales quas fortunatas uocãt interna eius plurimæ quidẽ beſtiæ,ſed in primis leo

nes tenẽt.qui ut Ariſtõteles perhibet:ſoli ex eo genere:qđ dentatũ uõcãt:retinus cũ nõſcũt uidẽt.¶Ferri nõ cõfodiũt uẽabulis nec ſagittis:ſed latis ueſtibus.¶Nec ſolũ:dicit iubã regẽ motũ fuiſſe ut bellũ ĩferret Curiõi:nõ ſolũ ꝙ in auxiliũ a præfecto ro.uocabat̃ uerũ ẽt ꝙ priuatæ ſibi erãt cũ Curione inimicitiæ & ſimultates:nã Curio in tribũatu ſuo interceſſerat ad populũ:ut bellũ ĩferret iubæ:ꝙ piculoſus ac formidoloſus eſſet ꝓuinciæ rõanæ.ideſt aphricæ huius rogationis cauſa hic magna cupiditate ĩ auxiliũ actii Vari cũ uniuerſo exercitu aduerſus Curionẽ uenit.Cõcitus iræ.i.bella concitabat ira qua inflãmatus erat aduerſus Curionẽ.¶Anno:ſui tribunatus.¶Supos hũana:ideſt diuĩa hũanaq; iura turbauit hoc dicit & q̃a magis fauebat põpeianis ptibus lucanus.& q̃a re ipſa fuit:nã cũ ſenat⁹cẽſeret referẽte ↄſule primo legatũ mittẽdũ eẽ cæſari in galiã ipſe uero cæſar tradito ſucceſſori exercitu in italiã priuatus rediret:huic ſenat⁹ conſulto ꝙ in ſniam fiebat conſulũ interceſſerũt tribũi plæbis.M.Antoni⁹ & Curio cõtra leges iõ dicit ipſum uiolatorẽ fuiſſe diuinarũ hũanarũq; rerũ hãc ãt rogationẽ fecit ad populũ de bello inferẽdo iubæ Curio.¶Lege q̃ tulerat ad populũ.¶Tyrãno:iubæ.¶Dũ regnũ:qđ uni ſubigere tentauit:q̃a uolebat ut cæſar cũ ĩperio italiam armis opprimeret.Mẽor.ſcilicet iuba doloris ꝙ ſe nouerat e regno prope depulſum a tribũo Curione exiſtĩabat ſe nũc ulciſci iniuriã q̃ a curione acceperat.¶Fruſtũ putat ꝙ:ſcilicet dii hoc dederint:ut hoc bello poſſit inſtare cõtra eũ qui ſe de regno expellere cõatus fuerat.¶Hac igit̃ regis curio poſtq̃ audiuit in auxiliũ Vari uẽturũ eſſe iubã:trepidare cœpit ꝙ illius uires cognouerat præterea ẽt ſuorũ ipe militũ fieri nõ ualde fidebat.ex his enim erãt qui diuerſis ĩ locis a cæſare uicti de partibus põpeianis ad cæſarẽ trãſierãt:ut ꝓpterea fidẽ illorũ inſtabilẽ fore metueret.¶Fama:trepidare cœpit curio anteq̃ cũ exercitu uẽiret iuba . ¶Atq;:aliam rõnẽ adiungit cur ẽt trepidat.¶Nouis caſtris.q̃a ſub ipſo nunq̃ antea militauerat.¶Nec exploratus:ſed tyro poti⁹.¶Corphini:erãt milites:q̃ maiori ex parte capti fuerãt:iõ de fide eorũ curio nõ mediocriter dubitat.¶Priori.ſ.põpeio.¶Dubi⁹:ĩter priorẽ ducẽ:põpeiũ & nouũ.ſ. curionẽ.¶Fas:utrũq; an illã magis q̃ aliã ptẽ tenerẽt ignari q̃.S; poſtq̃:at uero ut audit ẽt milites dubitare & ĩcertos eſſe q̃n ẽt metu ꝑculſos deſeruiſſe excubias tpe noctis:tũ uero curio : iã ſecũ cogitare cœpit: audatiã oñdẽdã eẽ & metũ deponẽdũ:ut fiduciã uultu ſimularet:¶Nocturna mũia.i.officia excubiarꝝ nocturna.¶Deſolata:deſtituta.Fuga:q̃a oẽs in ĩteriorẽ partẽ ualli ſe receptã.¶Prior.ſ.q̃ hoſtis:& q̃a prior deſcẽdit in aciem ur̃ ſuis uiribus confidere & ſic audatiã oñdens timorẽ tegit. Dũ meus eſt.i.ſub imperio meo & anteq̃ tranſfuga fiat.¶Variam mẽtem:q̃ñ ſpaciũ cogitãdi datur ſemper in diuerſa trahitur aĩus.

Curio

Eripe cõſiliũ pugnæ : quum dira uoluntas
Enſe ſubit preſſo galeæ texere pudorem.
Quis cõferr̃ duces mẽinit:q̃s pẽdere cãs:
Qua ſtetit:ĩde fauet:ueluti fatalis arenæ
Muneribus nõ ira uetus cõcurrere cogit:
Productos odere pares.ſic fatus apertis
Inſtruxit cãpis acies:quem blanda futuris
Deceptura malis belli fortuna recepit.
Nam pepulit uarũ campo:nudataq; fœda
Terga fuga:dõec uetuerũt caſtra:cecidit:

¶SVLPI.Eripe conſiliũ interrũpe pugna ipſorũ de fuga conſultationẽ.¶Quũ dira uolũtas quũ pugnandi furor quẽpiã inuaſit & galatus enſem ſtrixit:nõ pudet eũ nec meminit debere infeſtæ parti.ſed pugnat ĩ eã.¶Subit.ĩ mentẽ uenit.¶Et galeæ texer̃ pudorẽ.& quũ nõ pudet q̃a nõ uident̃ nec agnoſcunt̃. ¶Pudere enĩ poterat tyrones illos pugnare ĩ eos trãſfugas q̃ eadem eſſent niſi fortuna. & eadẽ in obſidione perpeſſi. ¶Conferre. comparare ambos & pluris facere alterũ ¶Pẽdere:põderar̃ iudicare quæ iuſtior ſit. ¶Inde illis partibus pro q̃bus ſtat.¶Veluti: ſit gladiatores in aduerſariũ pugnãt nõ ex iniuria iraq; ueteri:ſed quia contra ſtat & oppoſit⁹ ẽ.¶Muneribus:laudis gladiatoriis ¶Arenæ fatalis.mortiferi certaminis qđ fuit in arena ¶Productos:commiſſos ad pugnãdũ.¶Odere pares habent odio aduerſarios oppoſitos.¶Quẽ blãda:cui fortuna ipſum deceptura principio fauit.nam primum cum Numidis proſpere pugnauit imperatorque eſt appellatuſ.inde Varum pepulit poſtea cum aduertiſſet aquas ueneno infectas nam bibentibus ueluti nebula uiſus obtinebatur cum uomitu & ſpaſmo ut meminit appianus. Vticam obſedit.¶Blanda malis futuris.alliciens in futuram cedem.¶Recepit.excepit.¶Nudata.patientia:nam quando ſtatur aduerſo uultũ latent.¶Terga.militum uari.¶Cecidit.percuſſit uſque in caſtra.¶Feda:turpe eſt enim fugere.

¶OMNIBO.Eripe cõſiliũ.ideſt demas ſpaciũ ne cogitent tranſfugere ad hoſtes.¶Cũ dira:uolũtas: q̃a ſimul ac pugnare cœpit nõ cogitabit utrum ex duobus ſequi malit.¶Præſo.ideſt compræhenſo manib⁹ enſe.¶Texere pudorẽ.q̃a non uident cõtra quos pugnãt neque ipſi cognoſcuntur tecto ore galea.ut aliquis eis obiiciat.qui paulo ante cum pompeio militaueras.nunc partibus cæſaris faues.¶Conferre.i.comparatione alterũ alteri præponere.¶Pẽdere cõpenſare uter ducũ meliorẽ cauſam habeat. ¶Veluti nũc ꝑ ſimilitudinẽ ꝓbat hanc ſententiam Curio.quemadmodũ gladiatores poſtquã in campum proceſſerit nulla ſimultate antiq̃ concitat̃.ſed ubi alter aduerſariũ ſibi oppoſitũ uideri.etiã ſi nullæ unquã inimicitiæ fuerint ira aduerſus eũ fert̃.ac ſi eẽt capitalis hoſtis ita facerent milites noſtri.¶Arenæ.in qua gladiatores dimicare ſolent. ¶Muneribus.ideſt ſpectaculis.Iuue.Munera nunc edunt.Fatalis.in teatro enim ſepæ confodiebantur ad uocẽ gladiatores & arenam pro teatro ponit quod arena inſpargebatur.ſic Martialis.ĩ matutina nuper ſpectatus arena.¶Pares.pares dicuntur proprie quũ armis inter ſe concurrunt Quẽ blãda fu.& primo quidẽ curſu fortuna fauit Curioni.quia ſic ſolet facere his quos maiore clade parat opprimer̃ ¶Blanda.quæ ſemper blanditur malis.¶Nã pepulit.quia primo concurſu fuſus eſt Varrus cum exercitu romano.¶Caſtra cedit.Curio cum exercitu ſuo inſequebatur cædens exercitum Varri donec ſe in caſtra

Arena Mũera Pares

recepit:& cum caſtra ingreſſus eſſet:uallo prohibiti ſunt ne percuti poſſent.

¶SVLPI. Triſtia ſed poſtquã:audita uari repulſa ſperans iuba ſe curionẽ ſupaturum futurũ cum ingẽti exercitu uenit ꝓmiſitq; ſaburã cũ paucis copiis quas magna ex pte pauci eqtes ex noſtris noctu ĩterfecerũt. Sequẽti uero die Curio cũ oĩbus copiis quarta uigilia egreſſus cohortibus quinq; relictis ĩ caſtris rem geſtã cognouit ad hoſtẽ ꝑuenit ignarus iubã cũ magnis copiis elephãtiſq; quadragĩta ſex milia paſſuũ diſtare. miſiſſeq; ad Saburã hiſpanoꝝ gallorũq; equitũ duo milia ꝑlium iniit. ĩſtanſq; cedentibus cũ exercitu ex ſexdecĩ miliũ itinere defeſſo circũuentus oppreſſuſq; eſt. ¶Rebus. potẽtiæ. Rapit agmina furtim. raptim & clãculum copias dicit. Iuſſa. uetuerat. n. uulgari aduentũ ſuum. ¶Timeri. ne timeretur. ¶Ab hoſte. a curiõe ĩprouido. ¶Mittit. ordo eſt Sabura ſecũdus numidus a rege mittit q laceſſat & eliciat prima prælia exigua manu. Vt ſimulator belli ſibi cõmiſſi. ¶Laceſſat. ꝓuocet. ¶Eliciat. educat. ¶Commiſſi. mãdati ut gereret ferebatur. n. iubã reuocatũ eſſe bello finitimo & ſabure rẽ cõmiſſaꝫ. Sed rex ſex miliũ paſſuũ ĩteruallo & ſabura aberat. ¶Ipſe rex. ¶Retẽtat uires. retinet exercitũ. ¶Aſpidas. ſic iuſſus eſt inqt. Curio ut aſpis ab ichneumõe. ¶Aſpideq; curioni. ſaburã caudæ ichneumonis iubãq; Capiti cõparat. ¶Aſpis ut ait Pli. li. viii. hẽt interneciuũ bellũ cũ ichneumone notũ aĩal hac gloria maxime ĩ eadẽ natũ ægypto. mergiſe limo ſæpius ſiccatq; ſole mox ubi pluribus eodẽ mõ ſe coriis loricauit ĩdimicationẽ pergit. in ea cauda ſe attollens ictus irrito auerſus excipit. donec obliquo capite ſpeculatus ĩuadat in fauces. Meminit eiuſdem ſtrabo ĩ. xvii. ¶Aſpidas. ſerpẽtes frigidas. ¶Pharias. ægyptiacas. ¶Hoſtis. ichneumõ. Solertior. aſtutior. ¶Vmbra. caudæ celeris. ¶Obliquuſq; caput. ichneumõ q eſt

Aſpis

Triſtia ſed poſtquam ſuperati prælia uari
Sunt audita iubæ: lætus quod gloria belli
Sit rebus ſeruata ſuis: rapit agmia furtim:
Obſcuratq; ſuam per iuſta ſilentia famam:
Hoc ſolũ metuens ĩcautus ab hoſte timeri
Mittitur exigua qui prælia prima laceſſat:
Eliciatq; manu numidis a rege ſecundus
Vt ſibi commiſſi ſimulator ſabura belli:
Ipſe caua regni uires in ualle retentat.
Aſpidas ut pharias cauda ſolertior hoſtis
Ludit: & iratas incerta prouocat umbra:
Obliquanſq; caput uanas ſerpẽtis in auras
Effuſæ tuto comprendit guttura morſu
Lethiferam citra ſaniem: tunc irrita peſtis
Exprimit: fauceſq; fluunt pereũte uenẽo.
Fraudibus euẽtũ dederat fortuna: feroxq;
Non exploratis occulti uiribus hoſtis
Curio: nocturnũ caſtris erumpere cogit:
Ignotiſq; equitem late diſcurrere campis.
Ipſe ſub auroræ primos excedere motus
Signa iubet caſtris mltũ: fruſtraq; rogat⁹
Vt libycas metuat fraudes: ĩfectaq; ſemp

obliquo capite. ¶Tuto: inoxio ſibi: nõ. n. penetrat dẽtib⁹. ¶Citra ſaniẽ lethiferã: citra uirus mortiferum ¶Guttura ſerpẽtis effuſæ ĩ auras: exiliẽtis ĩ umbrã caudæ. ¶Tũc ubi cõꝑhẽdit. ¶Peſtis irrita: uenenũ nõ nocẽs. ¶Exprimit: colliditur & emittitur. ¶Fluunt: diſſoluunt & ꝑeũt. ¶Pereũte: effluẽte. ¶Fraudib⁹: ĩſidiis iubæ occultis uitib⁹ hoſtis. ¶Hoſtis: ſabulæ poſt quẽ latebat iuba legit & occulti hoſtis hoc ẽ iubæ. Erũpere. exire uaptim. ¶Ignotis: in exploratis. ¶Ipſe: Curio auditis quæ equites egiſſent: quarta uigilia cum omnibus copiis exierat. ¶Rogatus: a Gn. Domitio præfecto equitum. ¶Infecta: mandata & miſta.

¶OMNIBO. Triſtia: ſed reddit ad iubã q ad auxiliũ Varri uẽit quũ audiſſet ꝙ Curio illũ ſuaderat atq; fugauerat: hac cõditione magnã læticiã cœpit iuba: ꝙ ſibi facultatẽ nec deniq; dari uidebãt: ſuã iniuriã ulciſceret cõtinuo igit exercitũ ſuũ ducere parat & nitit: nõ ſolũ uirib⁹, ſed cõſilio curionẽ opprimer. ¶Triſtia: aduerſa. ¶Gloria belli. ipſe uictor gloriã hui⁹ belli obtineat. ¶Rapit. i. rapti ducit. ¶Suã famã: ideſt ſui aduẽtus fama. ¶Iuſſa ſilẽtia: qa iuſſit ut oẽs q̃ maxĩe poſſunt ꝓfectionẽ ſuã occultarent qa illũ incautũ opprimere poſſe ſperabat. ¶Hoſte: q incautus erat donec timeret. ¶Mittit exigua. ſimulauit ſe iuba ñ deceſſiſſe de regno ſuo. ſed ꝓmiſiſſe ſaburã quendã ductorẽ exercitus ſui uel ꝓtorẽ regis: teſte appiano (ut diximus ſuperi⁹) & ꝓmiſit qdem illũ: ſed ipſe iuba cũ reliqs copiis ſubſecutus ẽ ſaburã. ¶Numidas inter numidas primus erat iuba q oĩbus ĩperaret: ſed poſt regẽ hic habebat ſecundus. ¶Simulator: ut ſimulet ſibi bellũ eſſe cõmiſſum a rege & tñ ipſe erat ĩ ualle: ubi milites & exercitũ omnẽ deliteſcere iuſſerat iuba. Aſpidas ut pharias: ichneumon ut oſtẽdit Strabo crocodillis & aſpidibus ꝑniciẽ infert eas & eorũ oua delet luto ĩcruſtatus: ĩuoluit enĩ ĩ eo poſtea ad ſolẽ ſiccatus aſpides ꝑ caput uel caudã capiẽs. In flumẽ trahit atq; occidit. q aũt ſentiũt muſtellã ĩterimere aſpidẽ errãt: nã ut ait. Solinus muſtellæ uincũt Baſiliſcũ malũ in terris ſingulare ꝑ ſimilitudinẽ oſtendit igitur quõ ludificauerit Curionẽ iuba: quẽadmodũ ichneumon ſerpentẽ: hanc enĩ naturã habet ichneumõ ut occidat aſpidẽ dolo: nã cũ diligenter obſeruauerit ubi aſpis in cauernis habitat: ichneumõn ad cauernulã uenit: & caudã trahit: ſupra os illi⁹ cauernæ cum autem caudæ umbrã uiderit moueri irritat aſpis. ichneumon fertur huc & illuc deniq; excitus ꝓpens erũpit: at uero ichneumõ agilitate corporis huc & illuc mouet: & ſerpens cũ iã captũ eẽ crediderit: obliquo capite in eã partẽ ubi ẽ ichneumõ flectit. ille agilis ſaltu a tergo occupat eũ. & guttur aſpidis dẽtib⁹ agringit. hoc mõ dicit feciſſe iubã: nã curio cũ ĩtẽtus eẽt in eos quos ꝓmiſerat a tergo eũ iuba ĩuaſit & cũ omni exercitu circũuenit ut deletus occideret bellũ ichneumonis & aſpidis exponit Pli. in octauo. Hoſtis. ichneumõ. ¶Aſpidas pharias. i. ſerpentes aſpidas q̃ abundant in egypto. ¶Solercior. ſ. aſpide: licet uenenoſior ſit aſpis tñ cautior ẽ ichneumõ. Prouocat. ad irã. ¶Incerta umbra. i. cõcuſionẽ extremæ caudæ: Obliqu⁹. nã obliquo

Ichneumon Muſtellæ baſiliſcos uincũt

capite ſpeculatus ĩuadit ĩ fauces Effuſæ ſerpentis qã effundit in auras dum credit capere chinemõnẽ ipſe ab illo capit. ¶Guttura. i. ſub capite ubi ſanies ẽ nã in dẽtibus ſerpẽtis ſanies ẽ. Citra ſa. le. ideſt ſub ueneno lethifero. ¶Irrita peſtis. nã cũ eliſũ fuit guttur ſerpẽtis tota ꝓpẽs extẽdit q̃ cũ uiuit ĩ ſpirã circũuoluit. Exprimit: explicat. Fortũa. qa pria pugna hoſtes ſuderat curio Euẽtũ: ſucceſſionẽ ĩ fraudib⁹ nã qa uicerat iõ audacior faſt⁹ erat. Ferox: ob uictoriã. Nõ exploratorib⁹ đ mor nullis exploratorib⁹ ꝓmiſſis. ¶Nocturnũ: notat curiõis ĩpitia: & temeritas. ꝙ ꝑ ignotos cãpos eqtes miſerit. Sub auroræ mo. i. ſimulatq; illuxit ſub ortu ſolis ſigna mouit: q̃ deniq; exercit⁹ ſeqret. Fruſtra rogatus: a militib⁹ ſuis ut cautus incederet. Libycas fraudes: nã punici natura ſolẽt eẽ uerſuti unde Liuius de hãnibale. in hũana crudelitas ꝑfida pluſq̃ punica. ¶Infecta. i. ualde fecta hoc loco auget: ſicut Vir. Turnus ut ĩfractos aduerſo: uel ĩfecta. i. ĩmixta.

Punica bella dolis: lethi fortuna propinqui
Tradiderat fatis iuuenẽ: bellũq; trahebat
Auctorem ciuile ſuum: ſuper ardua ducit
Saxa: ſuper cautes abrupto limite: ſigna.
Quũ ꝓcul e ſũmis cõſpecti collib⁹ hoſtes
Fraude ſua ceſſere parũ: dum colle relicto
Effuſam patulis aciem cõmitteret aruis.
Ille fugam credens ſimulatæ neſcius artis:
Vt uictor: medios aciem deiecit in agros:
Tũc primũ patuere doli. nũidæq; fugaces
Vndiq; cõpletis clauſerũt mõtibus agmẽ.
Obſtupuit dux ĩpe ſimul: perituraq; turba
Nõ timidi petiere fugam: nõ prælia fortes:
Quippe ubi ñ ſõipes mot⁹ clãgor tubaꝝ:
Saxa quatit pulſu: rigidos uexãtia frenos
Ora terẽs: ſꝑgitq; iubas: & ſubrigit aures:
Incertoq; pedũ pugnat nõ ſtare tumultu
Feſſa iacet ceruix fumãt ſudoribus artus:
Oraq; ꝓiecta ſqualẽt arẽtia lingua: (guet:
Pectora rauca gẽunt: q̃ creber anhelit⁹ ur
Et defecta grauis longe trahit ilia pulſus:

¶SVLPI. Lethi fortuna ꝓpinqui. ſors uicinæ mortis iam fatis curionem adduxerat. ¶Trahebat: ducebat ad mortẽ. ¶Auctorẽ ſuũ. Curio. n. q tutatus fuerat incitarat Cæſarẽ: dederat cãm belli ciuilis. ¶Ardua ſaxa. mõtes. Cautes: ſaxa dura. ¶Abrupto limite: præterito termino & nõ ſeruata uia. ¶Ceſſere: pedẽ retulere. Sabura n. iubæ iuſſu ꝑceperat ſuis ut ſimilitudine timoris paulatim cederent. ¶Dũ colle: quo ad ex locis ſupioribus copias in campum deducit. ¶Patulis. in diuerſum & late patẽtibus. ¶Ille: Curio. Artis. fraudis ut arte tractauit uirum græce Tecni dicit. Victor: hactenus. n. uicerat. Deiecit. ꝑcipitauit. ¶Doli. ĩſidiæ hoſtiles. Fugaces: celeres. ¶Agmen. curionis exercitũ. ¶Cõpletis. occupatis ¶Quippe. ideo neq; fugere neq; pugnare ſunt auſi qa habebãt equos ex itinere defatigatos. ¶Sonipes. eques ¶Non motus. non excitatus. ¶Quatit. repetatur nõ & in ſequẽtibus. Non quatit ſaxa pulſu. nõ pulſat ſolũ ictu pedũ cupitq; ire. ¶Terẽs. atterẽs & mandẽs ut ſolet defeſſus equ⁹. ¶Vexãtia. lege ꝑ hypallagẽ uexãtes ¶Spargit. nõ excutit collũ capu. ꝙ erigit. & nõ conatur ire ut ſolet recens & fortis equus qui audito ſigno ſtare loco neſcit. ¶Iubat. crines. ¶Subrigit. arrigit. ¶Incerto ĩordinato motu. Nõ ſtare. ꝓſternere ſe. ¶Iacet. lãguet. Arẽtia. ſitiẽtia. ¶Squalẽt. deformia ſunt. ¶Proiecta emiſſa. Gemunt: ſonitum reddũt Vrget uexat erant. n. ſuſpitioſi. ¶Pulſus grauis ſpiratio & reſpiratio moleſta quia alia pulſantur cum retractione. Trahit contrahit. Illa defecta ultima latera debilitata & attenuata.

Ars techna

¶OMNIBO. Lethi fortuna ſic fata uolebant ut hic ſpõte in perniciẽ ſuã curio rueret & qui belli ciuilis auctor eſſet ipſe inter primos periet. ¶Lethi ꝓpinq; mortis. fata enim appropinquabant curioni. ¶Auctorem curiõnem qui ipſius belli ciuilis auctor extiterat: nam tribunus plebis interceſſerat. quo minus ſenatuſcõſultum fieret in ſententiam conſulum qui cenſebant mittẽdum ſucceſſorem cæſari: & ne cum exercitu. ſed priuatus in italiam rediret: ideo partes cæſaris defenderat in ſenatu: ut ille ciuilis belli auctor dici poſſet: auctorem belli ciuilis fuiſſe curionem memorat etiam plinius. nec fuit rex curio aut genitiuum imperator: non opibus inſignis uti qui nihil habuerit in cenſu præter diſcordiam principũ. ¶Super ardua ducit ille nulla montis aſperitate deterius ſuper omnia abrupta ducit exercitum. Abrupto milite. ideſt non ſeruata uia. uel aſpero: nam ab rupta loca aſpera dicimus. ¶Cum procul: & ubi uiderunt temere exercitum a Curione duci hoſtes ſublata fuga retulere pedem ut audatiam curionis augerẽt. ¶Cũ per ardua loca multo ſeruato limite ducebat exercitum curio: cum procul e ſpelunca montis ab hoſte cõſpectus eſt: & illi nõ nihil retulere pedem: ut ille audatius procederet. ¶Sua: ideſt prouĩcia. ¶Dum donec. in planũ duceret exercitum. ¶Ille fugam: curio ubi uidit illos recedentes quantam uictor eſſet ſine ullo ordine exercitum duxit in planũ. ¶Patuere. do. uix in planum deſcenderet: eũ undiq; ex inſidiis exorti eſſent hoſtes: & nõ prius ſenſit illos q̃ ſe. circũdatũ aſpiceret. Numidæq; fugaces: qui fugam ſimulauerant. ¶Agmẽ. ſ. ro. & curionis. ¶Proiecit. ſine cõſideratione. ¶Nõ timidi petiere: nec licuit timidis fugere nec fortib⁹ pugnare adeo erant undiq; circũuenti: ut nullis ſe uiribus tueri poſſent. ¶Prælia qa pugnare nõ poterãt ĩcluſi Fugã nec fugere poterãt. qa incluſi. ¶Quippe: nã inter ſaxa & abrupta loca equites impellebãtur ꝙ ſi eſſet calcaribus urgerentur equi cũ ꝑ ſaxa moueri nõ poſſint: indignabundi frena mandebant. ¶Spargitq; iubas. nã equi cũ in locis ſint anguſtis & moueri non poſſint quatiunt colla. ¶Feſſa iacet ceruix. iam cum diu luctati fuerint. ¶Artus: qa calefacti erant labore. ¶Ligua ꝓiecta: quod ſignũ erat laboris. ¶Pectora rauca gemunt. ſic faciũt equi. cũ nimio anhelitu ſpiritum trahunt. inde gemitum emitere uidentur. ¶Vrget: ĩpellit ¶Illia pulſus ſigna. ſunt equi in ſupma delaſſatiõe. ¶Grai⁹. ꝑ grauatus diuturno labore. ¶Lõge: ꝑ ualde

Lupata

¶SVLPI.Lupatis:frenis aſperimus Lupata dicta a lupinis dẽtibus ĩ quorũ ſimilitudinẽ ſunt Virgi.Duris parere lupatis.Neq; addũt gradũ:nõ greſſum accelerant & ocius eunt:Niſi conati ꝑꝑ ſtimulos ferreos qui calcaneis annectuntur.¶Vulneribus:per uulnera.¶Cogũtur:ĩ hoſtẽ ire.¶Ulli:ægri.Rupiſte moras:concitaſſe.¶Neq; impetus:cõcitatio breuis neq; curſus longior.¶Proferẽ.ꝓpinq̃t hoſti & exponitur uicinioribus ictibus.¶Donat ſpaciũ:diminuit diſtantiã telis exponẽdo ſe ad uulnꝰ excipiẽdũ.¶At uagꝰ Sed numide celeres tãto equos ĩpetu ĩmiſerũt ut terra tremeret & puluis ĩmenſus fuerit excitatus.¶Soluta.diſſoluta in puluerẽ & ẽ ablatiuꝰ abſolutꝰ ſeq̃tur; ordo tantus puluis texit aera nube ſua & traxit tenebras quantus torqueẽ turbine biſtonio.¶Torquetur excitatur & uoluitur.¶Turbine biſtonio.ĩpetu aquilonis qui flat a thracia que biſtonia appelaẽ.Nube.in uolucro & dẽſitate.¶Traxitq; tenebras ĩduxit.¶Vt uero:poſtq̃ ad pedites intercẽptis eq̃tibus uẽtũ eſt nõ fuit opus certare in uictoria certa.ſed tantũmodo in cedibus faciendis ſe exercere.¶Dubii martis.ĩ certæ uictoriæ.¶Nullo diſſoluaẽ in nõ ullo & non iungaẽ uerbo.¶Tpa pugne mors tenuit.tẽpus ꝙ in pugnã dum conterendum fuiſſet in occidendo cõſumptum eſt.¶Procurrere.cũ impetu ire.¶Miſcere manus certare.Septa:circundata a numidis.¶Obliquis haſtis.ictibus tranſuerſis.¶Obruiẽ.opprimiẽ.¶Rectis.recto ictu & punctim.¶Nymbo.multitudĩe trãſlatio.ferri telorũ ferratorũ.¶Ergo acies:circũuẽti undiq; romãi ĩ rotũditatẽ ſe ſe collegerũt.ſed adeo dẽſierãt ut ſe neq̃rẽt cõuertere:& paulatim magi ac magis cõſtringẽdo & collidẽdo ſtantes moriebanẽ.¶Correpſit immiſit ſe quaſi rependo Globus multitudo collecta Denſatur reſtringiẽ quantũ primi pre metu pedẽ referebãt.¶Giros:circulũ orbis.¶Preſſis:cõpſſis & ſtrictis.¶Pectorẽ:armato.¶Nõ tã læta:ñ eã uoluptatẽ numidæ acceperũt ex romãorũ cede q̃ fortũa uidebaẽ offerre:q̃a riuos ſanguinis nõ uidebat:nec trũca nec cadẽda corpora.¶Spectacula:cedis aſpectũ.Lapſus mẽbrorũ mẽbra cadẽtia & mutilata.¶Cõpreſſum turba ſtetit omne cadauer omnia mortuorum corpora multitudinis denſitate compreſſa tecta erant.

Bistõia

Globus

Siccaq; ſanguineis dureſcit ſpuma lupatis.
Iãq; gradũ neq; uerberibꝰ:ſtimuliſq; coacti
Nec quãuis crebris iuſſi calcaribus addunt
Vulneribus coguntur equi.nec ꝓfuit ulli
Cornipedis rupiſſe moras:neq;.n.ĩptꝰ illis:
Incurſuſq; fuit.tantũ profertur ad hoſtes:
Et ſpatium iaculis oblato uulnere donat.
At uagꝰ apher:ẽquos ut ꝑmũ emiſit ĩ agmẽ:
Tunc campi tremuere ſono.terraq; ſoluta
Quãtus biſtonio torquetur turbĩe puluis:
Aera nube ſua texit:traxitq; tenebras.
Vt uero in pedites fatum miſerabile belli
Incubuit:nullo dubii diſcrimine martis
Ancipites ſteterãt caſus:ſed tẽpora pugnæ
Mors tenuit:neq; enĩ licuit ꝓcurrere cõtra
Et miſcere manus.ſic undiq; ſepta iuuentus
Cõminus obliquis:& rectis eminus haſtis
Obruitur:nõ uulneribus:nec ſanguine ſolũ
Telorũ nymbo peritura:at pondere ferri.
Ergo acies tantæ paruũ ſpiſſantur ĩ orbem
Ac ſi q̃s metuens mediũ correpſit in agmẽ:
Vix impune ſuos inter conuertitur enſes.
Dẽſaturq; globus:quãtũ pede prima relato
Conſtringit giros acies:non arma mouendi
Iã locus ẽ preſſis:ſtipataq; mẽbra teruntur.
Frãgitur armatum colliſo pectore pectus.
Nõ tã læta tulit uictor ſpectacula maurus:
Quã fortuna dabat:fluuios nõ ille cruoris
Mẽbrorũq; uidet lapſũ:& ferientia terram
Corpora cõpreſſũ turba ſtetit oẽ cadauer.

¶OMNIBO.Sicca.ſ.præ nimia ſiti.¶Lupatis ſanguineis.i.cruentatis frenis:Lupatũ genus frenorũ eſt ad ſimilitudinẽ dentiũ luporũ.Vir.Et duris parere lupatis.¶Iãq; gradũ:& ſeu uirga:ſeu calcaribus urgerẽtur equi tñ non poterãt augere gradũ præ nimia laboris laſſitudĩe.¶Addũt:addere gradũ ẽ augere.¶Rupiſſe moras cor.i.equũ ĩpuliſſe.¶Impetus:curſus bis idem dicit.¶Tantũ proſequitur:tantum inquit appropinquabat hoſtibus ut tella in eos torqueri poſſint ¶Oblato uulnere.ideſt oblato milite ad uulnera.¶At uagus apher:at uero eq̃tes hoſtiũ poſtq̃ ſemel adepti ſunt cãpũ:tum uero toto curſu & impetu in hoſtem delati ſunt:ut puluerẽ excuſerint:quo tanquam nube cœlum tegi uidebatur.¶In agmen.ideſt in impetum ut inuaderent hoſtes.Virg.illi agmine facto Laoconta petunt.¶Sono:ſcilicet cornipedũ & tubæ.Terraq; ſoluta:diffinitio ẽ pulueris:¶Torqueẽ:excitatur.¶Turbine biſtonio.ſcilicet borrea flante ꝑ thraciã:nã biſtones populi ſunt inter thraces Pli.Vt uero in pedites:primo equeſtre certamen fuit:cũ ad pedites ueniſſent.tũ uero apparuit:q̃ inferiores eſſent ro. uiribus nã cũ eos hoſtes incurrerẽt:quos iã circũuenerãt.quãto propius:tanto denſiore orbem in auguſtũ coactabãt:adeo aut inde ferme telis ut gladis occiderentur ſed corporũ denſatione ita urgerentur ut multi ſuffocarenẽ.¶Incubuit.inuaſit in pedites.Miſerabile:quia quadã miſeratione opprimebanẽ:cum nulla parte ſe defenderẽt.¶Nullo:pro nõ.¶Diſcrimine:dubitatiõe.quia iam uictoria inclinauerat ad hoſtes nec dubitare quiſq̃ poſſet q̃n oppreſſi eſſent ro.¶Ancipites ca.q̃a nõ dubius erat mars.apparebat.n.maniſeſte curionẽ uictũ eſſe cũ ſuis.¶Sed tẽpora pugnæ mors tenuit.ideſt prorõgatũ fuit tẽpus ꝑlii nõ prõpter fortitudinẽ ro.ſed quia non breui ſpacio poterat tãta multitudo trucidari.Sit undiq; ſepta:adeo ab hoſtibus ꝑmebãẽ ut ſe in eos cõuertere nõ poſſent.¶Obliq̃s haſtis:quia in gyro denſos ro.nõ poterant ex directo:adeo ex obliquo neceſſe erat ferire.¶Eminus:q̃a qui paulo longius erãt rectis tellis patebanẽ

Agmẽ

¶Nimbo:multitudinẽ teloꝝ cõparat nimbo:nõ tã dẽſus imber cadere ſolet:quã tela ĩ ro.cõiecta ceciderunt.¶Põdere:ferri:nedũ acie ferri:ſed põdere ipſo ro.cadebant.Ergo acies:ergo q̃a undiq; circunuenti erãt ro.ut ſenſim ĩ eos hoſtes ruerent effectũ eſt ut q̃to magis eos ĩuaderẽt:tanto denſiori orbe ĩ auguſtũ coarctarenẽ.¶Ac ſiquis:is qui metu ꝑculſus ex militibus Curionis ſe intra ſuos recepiſſet uulnerabaẽ a ſuis:Vix in:adeo denſi & ſuffocati erant.¶Metuens:metu ꝑculſus:Correpſit:ideſt recepit ſe intra ſuos.¶Denſanẽ ꝙ.g.ſicuti denſabanẽ hoſtes qui circunuenerãt.¶Cyros quãto magis primi referebant pedẽ a medio:tãto orbis breuior & dẽſior efficiebaẽ.¶Terunẽ:premunẽ ab hoſtibus & ipſi inter ſe.¶Pectus ro.¶Pectore:hoſtiũ.¶Nõ tã læta tulit.dicit magnũ uictoriæ fructũ amiſiſſe iubã cũ ꝑſtrĩgerenẽ ac ſuffocarenẽ potius quã uulnerarenẽ occiſi q̃d hoſtiũ ſanguinẽ fluentẽ uidere nequerit.¶Fluuios nõ ille:uicit q̃dẽ iuba:ſed non potuit ſpectare uictoriã.ut ex ea læticiã caperet.¶Ferientia terrã:q̃a oꝑſſi & ſuffocati moriebanẽ.¶Cõpreſſum ĩ media terra condẽſatũ ab hoſtibus.¶Stetit:nõ cecidit.¶Excitet inuiſas:nũc poeta quaſi deteſtaẽ hanc uictoriã regis iubæ:quæ nõ uidebaẽ eſſe pro.S.P.ꝙ.R.dicit.n.ex hac uictoria ro.nihil capiũt utilitatis:ſed fiunt quaſi quædã ĩferie carthaginẽſiũ & Hãnibalis:ut umbræ eorũ quia ro. cæſi fuerũt:ex hac uictoria læticiã capiãt:& pars nulla ad pompeiũ perueniat:nec ad ſenatũ populũq; ro. pro quorũ partibus nunc rex iuba pugnare uidebatur.¶Inferiæ:propriæ dicuntur ſacrificia quæ diis manibus:exhibentur:& pro mortuis fieri conſueuerunt unde in feriæ quaſi diis inferis dicebantur.

Inferiæ

Excitet inuiſas diræ carthaginis umbras
Inferiis fortuna nouis.ferat iſta cruentus
Hãnibal:& pœni tam dira piacula manes.
Romanam ſuperi libyca tellure ruinam
Pompeio prodeſſe nefas:uotiſq; ſenatus.
Aphrica nos potius uincat ſibi.curio fuſas
Vt uidit campis acies:& cernere tantas
Permiſit clades cõpreſſus ſanguĩe puluis:
Nõ tulit afflictis animã producere rebus.
Aut ſperare fugã:ceciditq; in ſtrage ſuoꝝ
Impiger ad lethũ:& fortis uirtute coacta.
Quid nũc roſtra tibi ꝓſũt turbata:forũq;
Vnde tribunitia plæbeius ſignifer arte
Arma dabas populis:q̃d ꝓdita iura ſenatꝰ
Et gener:atq; ſocer bello cõcurrere iuſſi:
Ante iaces:q̃ dira duces pharſalia confert:
Spectandũq; tibi bellum ciuile negatũ eſt

¶SVLPI.Excitet ĩuiſa.præ dolore hoſti leticiã elicit & ad ĩſultandã ĩuitat.¶Excitet.eliceat uelut ad ſacrum ¶In uiſas umbras.inimicas carthaginẽſiũ aĩas.¶Inferis:ſacris & harũ uictimarum piaculis.¶Ferat piacula.accipiat purgatiões & ſacra.¶Romanã ſuperi.in deos exclamat q̃d tãtã cedẽ paſſi ſunt fieri nulla reip. utilitate melius.n.aphri.romã ſubiugauiſſent.quã q̃d libertate amiſſa ꝑpetuo ſub cæſaribus ſeruiamus.¶Compreſſus.ſedatus cruoris copia nã antea ꝑ puluerem cedes uideri nõ poterat.¶Producere animam.ulterius uiuere.Afflictis.aduerſis miſeris.Cedit.non q̃d ſe percuſſerit.ſed cũ orareẽ a Gn.Domitio ut ſuæ ſaluti parceret & in caſtra cõfugeret.Curio nunq̃ amiſſo exercitu quẽ a Ceſare fideicõmiſſum acceperat ſe ĩ eiꝰ cõſpectu reuerſurũ cõfirmat.atq; ita ꝑliãs ĩterficiẽ.¶Coacta.compulſa a neceſſitate uel coacta collecta.¶Quid nũc.epicediõ ſiue nenia q̃ ꝑ uariã cõmiſerationẽ accuſaẽ Curio & laudaẽ.¶Roſtra turbata.forũ & pulpita unde populũ tribunus alloquebaris & collegis te apponebas.Plebeius ſignifer.¶Tribunus cum inſignibus tribunitiis.Arte.aſtutia.¶Dabas.concitando.¶Prodita.tradita cæſari.¶Ante iaces:ante mortuus es quam in pharſalia confugatur.¶Confert.committat in prelium.

Epicedion curionis

¶OMNIBO.Excitet:ad læticiam.¶Inuiſas umbras ideſt aĩas iam pridẽ inimicas ro.¶Nouis inferiis:id eſt ut ſanguis ro.nũc a iuba effuſus ſit q̃ſi ĩferiæ umbrarũ carthaginis.¶Hãnibal:q̃ ĩfeſtiſſimꝰ hoſtis ro.fuerat.¶Iſta:mala quæ nũc ro.occiderũt.¶Manes.i.aphricanæ umbræ.¶Piacula expiationes uidelicet q̃d ſanguis ro.fuſus fuit quaſi quoddã piaculũ umbrarũ carthaginẽſiũ:ut nũc purgent iniuriã q̃ a ro.acceperũt.¶Libyca tellure quæ facta ẽ in aphrica.¶Votiſq; ſenatus.indignũ eſt q̃d ſenatus cupiat hãc ruinã ro.illatã ſibi a iuba rege numidarũ.¶Sibi:ad utilitatẽ ſuam magis q̃ Pompei.¶Curio fuſas:curio poſtq̃ uidit ſuorũ ſtragẽ nec ſpem ullam eẽ relictã non potuit ſupſtes eẽ:ſed ĩ fortiſſimos ruit.& fortiter dimicãs occubuit:hiſtoriã ex Appiano ſuperius recitauimus.¶Fuſas campis.ideſt ſtratas iacere per campos.¶Sanguine puluis.q̃a ipſe ſanguis præ nimia multitudine puluerẽ humore ſuo cõpreſſerat Cõpreſſus.congelatus cũ puluere.¶Afflictis rebus.poſt cædẽ ſuorũ.¶Sperare fugã.ideſt ſpẽ ponere in fuga & uitæ ſuæ contulere.¶Fortis.quia ipſa in deſperatiõe factus eſt fortis Quid nũc roſtra tibi.nunc apoſtrophat ad Curionẽ dicens o curio.quid utilitatis aut quẽ fructũ cœpiſti ex tribunita poteſtate.in qua te geſiſti ut auctor bellorũ ciuiliũ fieres.Ecce nũc pœnas meritas dediſti.ut te mors ꝑueniret.antequã bellũ ciuile uidere potueris.¶Roſtra turbata.cũ populũ conuocata contiõe cõtra ſenatũ concitabas.roſtra ſunt ſedilia populi in quæ concionabũdi tribuni plebis ſedere ſolebant.ſic dicta q̃d deuictis bello nauali anciatibus.C.Menio cõſule.anno urbis.cccc.xvi. ex roſtris captarũ nauiũ ſedilia in ſuggeſtu populi ro.ſunt ornata:unã a roſtris nauiũ ſedilia & forũ roſtra appellata ſunt.¶Vnde.a quo foro.¶Plebeius ſignifer.ideſt tanquã ſignifer.quia tribunus plæbis erat.¶Arte tribunitia.i.tribunitia ꝑtãte.¶Arma dabas po.i.armabas populũ cõtra ſenatũ.¶Prodita ſcilicet plebi.Bello cõcurrere quia ipſe auctor fuerat ciuilis belli.nã ſemꝑ ĩterceſſerat ſenatus cõſulto.ne ſucceſſor mittereẽ cæſari.¶Pharſalia ideſt cãpi philippici in q̃bus bellũ ciuile geſtũ eſt.¶Dira:in qua bellum dirum inter parentes & affines geſtum fuerit.¶Spectandumq; tibi.ideſt negatum eſt ne belli ciuilis ſpectator fieres.

Roſtra

¶SVLPI. Has ubi. deterret pōtētes a ſeditiōibꝰ q̄tū ſolēt eē primi q̄ꝑereāt. ¶ Luitis arma iugulo datis pœnax mortis ex bellis ciuilibus. ¶ Felix rōa: beata eēt rōa cū ciuibꝰ ſuis ſi dii tm̄ curā hērēt libertatis ſeruādæ: q̄ta ulciſcēdi illos q i libertatē inſurgunt. Vīdicta: ultio nocētiū patriæ. ¶ Libycas en. en e diuerſis cauſis affectꝰ miſerationēq; elicit. ¶ Corpꝰ curiōis. Paſcit aues. īſepultꝰ. n. fuit & uolucrū præda. ¶ At tibi nos uero te o iuuenis laude ꝓſeq̄mur īmortalitatiq; cōmēdamꝰ nā ſilētio ꝑterire uirtutes tuas nihil ꝓdeſſet. ¶ Præconia digna: hypallage ſi uis merita ꝑconia dignæ uite. Præcōia: laudatiōes. A qbus: ꝑconiis. Repellit oē ſeniū: tollit ſitū & obliuionē ac gloriā īmortalem & non ſeneſcentē affert q̄tū ut ait Ouidius Carmīa morte carēt. & Horatius. Virtꝰ & fauor & lingua potētiū Vatū diuitibus cōſecrat inſulis. Dignum laude uirū muſa uetat mori. Cœlo muſa beat. ¶ Non ꝓderit: nocet. n. ciuitati egregiorū laudes ciuiū ignorari. ¶ Indole: īditio ꝓbitatis & īcremēto. Deberent: illis debēt leges q iuſti ſūt & optimi interprætes legū ut de Seruo Suſpitio Ci. ſcribit. Recta: iuſtitiā. ¶ Perdita ſæ. Corruptorū tꝑorū culpa uitioſus euaſit. ¶ Perdita: de qbus nulla ſpes. Vrbi: q̄ aucta fuiſſet & potuiſſet multū de Curione ſperare. ¶ Ambitꝰ luxꝰ: ambitio & luxuria. ¶ Opū facultas: auaritia cū ſupbia īuaſcere q̄ ſūt ciuibꝰ metuēdæ. ¶ Tulerūt: abſtulerūt. ¶ Torrēte trāſuerſo: in obliquo & cōtrario iuſtitiæ trāſlatio ē. ¶ Curio mutatus. Corruptus a Cæſare magna mercede & a recto dſiſtēs. ¶ Fuit momētū: īpulſio motꝰ & cā bellorū. ¶ Spoliis gallorū: ꝑda Cæſaris: Et auro: ſuetonius ait æmilia paulū. C. q; Curionē uiolentiſſimū tribunorum īgēti mercede Cæſar defenſores parauit: ¶ Ius licet: Curionē oibꝰ tyrānis urbis potētiorē fuiſſe eo argumento demonſtrat qa uēdidit urbē. ¶ Fecerit uis ī nr̄os iugulos: ui libertatem occupauerit ita ut arbitrio ſuo iugulare n̄ poſſet minꝰ tn̄ q̄ Curio potuit ¶ Series domus Cæ. cōtinuus ordo Cæ. ut auguſtus Tyberiꝰ Gaiꝰ Claudiꝰ Nero: ¶ Tāta ſūma eſt. n. cum impiū reliquāt hereditariū. ¶ Emere: largionibꝰ & cladibus acceptis. Hic uēdidit Curionē uēdiſſe urbē cæ. ſcribūt ſeptē &. xx. milia aureorū ad q allusit. Vir. cū dixit. Vēdidit hic auro pr̄iā dn̄mq; potētē impoſuit.

Ambitꝰ

Curio Virg. locus

Has urbi miſeræ ueſtro de ſanguine pœnas
Ferre datis: luitis iugulo ſic arma potentes.
Fœlix roma q̄dē: ciueſq; habitura beatos:
Si libertatis ſuperis tam cura placeret:
Quā uīdicta placet. lybicas en nobile cōpꝰ
Paſcit aues nullo contentus curio buſto.
At tibi nos: quando non proderit iſta ſilere:
A quibus omne æui ſeniū ſua fama repellit:
Digna dāus iuuenis meritæ præconia uitæ.
Haud alium tanta ciuem tulit indole roma:
Aut cui plus leges deberent recta ſequenti.
Perdita tunc urbi nocuerunt ſæcula: poſtq̄
Ambitus: & luxus: & opū metuēda facultas
Tranſuerſo mentem dubiā torrēte tulerūt.
Momentumq; fuit mutatus curio rerum:
Gallorum captus ſpoliis: & cæſaris auro
Ius licet in noſtros iugulos ſibi fecerit enſe
Sylla potēs: mariuſq; feros: & ciña cruētus:
Cæſareæq; domus ſeries: cui tanta poteſtas
Cōceſſa eſt: emere oēs: hic uendidit urbem

¶OMNIBO. Has ubi miſeræ: nunc alloq̄t generaliter poeta oēs pricipes ciuitatū: q ſtatū reip. ꝑturbant. dicit. n. ita contigere ſolere ut patriæ dent pœnas quas ēt ipſa patria nōn mediocriter paſſa eſt ſicut nunc contingit curioni q quia auctor belli ciuilis extiterat dedit pœnas patrie ex qbus ipſa quoq; patria nō mediocrē dolorē & iniuriā accepit Ferre datis: ut ferat. qa hoc ipſo patria dolet q quāuis iniuriam accepit a uobis tn̄ uōs ꝑder̄ nollet. Luitis arma. i. pœnas datis bellorū quorū auctores fuiſtis. ¶ Libertatis. ſ. tuēdæ. Quā uindicta. ſ. offenſe libertatis: ſi ita dii libertatē Po. Ro. defender̄ uoluiſſēt ſicuti uindictā ſumpſerūt de his q libertatē offenderūt: ī ꝑpetuū reſp. māeret ſed q cōtra libertatē fecerūt pœna q̄dē dederūt: nā marius & Sylla & Cigna: & pauloan̄ ſaturninus tr. pl. poſtea cæ. & M. anto. crudeli morte perierūt dicit ergo q diiuindicāt eos q cōtra libertatē faciūt: & rēp. ꝑuenerūt probās exēplo curiōis. paſcit: qa iacet in ſepultū. ¶ At tibi nos: & ne q̄s forte exiſtimet hoc me de curiōe dixiſſe q ſeditioſꝰ fuerit: & auctor bellorū ciuiliū: q̄ſi contra eū inuehi uoluerim tn̄ non fraudabo eū meritis laudibus nā ēt ſi ego tacuiſſem q̄ pauloante expoſui tn̄ fama ipſa uulgaſſet: un̄ q ad laudem eius pertinet: non præteribo. ¶ Nos: ego lucanus niſi iſta narrarē: fama ipſa uulgaſſet. ¶ Iſta. i. facta tua o curio: Omne ſeminū. i. omnē uetuſtatē: quæ nūc etiā poſt tot ānos narrat̄ q̄ſi recēs fuerit clades curiōis. ¶ Meritæ uictæ: quia multa tibi bona partim fortuna partim natura data fuerūt: ſi mō bonis in meliorē partē uti uoluiſſes. non omnino tibi culpa eſt aſcribēda ſed temporibus: nā illis tꝑibus natus es q̄bus diſciplina bn̄ uiuēdi de ſuo curiolo labi cœperat. ¶ Haud alium tanta laus maxima curioni. dicit nullū unquā in urbe ro. adoleſcentē tātæ īdolis fuiſſe quā curio ſi recta ſecutus fuiſſet: fuit enim eloquētiſſima curionū familia: & in ea tres continua ſerie oratores claruerūt Solinus Indoles: proprie eſt ſpecies futuræ ꝓbitatis. ¶ Leges deberēt. ſi ipſe ingenii acumine leges ciuitatis defendere uoluiſſet. ¶ Nūc enim fruſtra ſperauit Cicero rēp. aphricā & oppreſſa miſeris tēporibus & ꝑditis moribus in ueterē libertatē uendicaturū. perdita. i. pernitioſa: nam corrupti mores ciuitatis nocuere tibi o curio: neq; ab his te cauere dedidiciſti: ſed aliorū conſuetudinē ſecutꝰ es. ¶ Ambitus. ideſt ſupflua cupiditas honorū. ¶ Luxus: luxurioſe uiuendi conſuetudo quæ ciuitatem omnem corrumpebat. ¶ Metuenda facultas: quia diuites uſque adeo facti erant potentes ut formidoloſi eſſent reipublice. ¶ Dubiam. iucertam: quia hinc te trahebat reipublicæ amor. inde uero cupiditas honorum ſed tandem parua cupiditas. ¶ Tulerūt. tor. quaſi excuſat eum. quod illa conſuetudo ad maium omnes contraheret nimia cupiditate incenſos:

Luxus

tanq̄ torrēs. qui liquefactis nubibus & effuſis imbribus tanto impetu fert̄: ut nullum prōrſus obſtaculum reſiſtere poſſit. ¶ Mutatus: ſcilicet a ꝓpoſito honeſto. ¶ Fuit momentū. i. īclinatio rerū. ¶ Gallorꝫ captus ſpoliis: qa magna munera a cæſare accepir curio ut ptes ſuas defenderet: cū tri. plæ. eſſet. ¶ Cæſaris auro quod ingens ex ꝓuincia quā delectauerat ſecū attullerat. Nā auctore appiano curionē ut ꝓ ſe ageret. plurimo ære alieno oppreſſum facile adegit cæſar. ¶ Ius licet: nō parua eū nūc uituperatione onerat. dicit. n. q̄uis alii pricipes q bella ciuilia mouerūt patriæ libertatē emerīt tn̄ cū cæteri emerīt libertatē hic ſolus īuētus ē q uenderet. ¶ Licet ītelligit̄ tn̄. ¶ Ius: ideſt poteſtatē ſibi fecerūt armis. ¶ In no. iug. i. ī ciues. ¶ Sylla marius: quia marius ſylla de īperio paribus uiribus decertarūt. ¶ Cina: q Octauiū collegā ſuū trucidauit ipſum Mariū e Lybia uocauit ad ꝑdendā urbē. ¶ Cæſareæ domus ſeries: quia ad neronē uſq; cæſaris īperauerant nam oēs īperatores cæſares dicti ſunt a iulio cæſare primo. ¶ Tanta poteſtas: ut ipſi imperium romanum teneant in quo totus terrarū urbis continetur. ¶ Emere omnes urbē quāuis iſti libertatem noſtram uſurpauerint tamen emere eam. ¶ Hic: ſcilicet curio uendidit urbem quod intellexiſſe creditur Virgilius in æneide Vendit hic auro patriam acceptis. ſcilicet muneribus a cæſare nam plurimo ære alieno oppreſſum facile adegit cæſar ut pro ſe pugnaret.

Io. Sulpi. argumentum in quintum Lucani Volumen.

Quintꝰ i epyro narrat te magne ſēatū
Conſtituiſſe ducē. tum delphica conſuluit antra.
Appius: & domitis rediens iam cæſar iberis
Componit ſæuos intra ſua caſtra tumultꝰ.
Et dictator abit nec non & conſul ab urbe
Brūduſiū: claſſem recipit: pharſalia cymba
Pene ducis periit temeraria. nauigat inde
Marcus: & in leſbum te uir cornelia mittit:

M. Annei Lucani Pharſaliæ Liber Quintus.

Sic alterna duces bellorꝫ uulnera paſſos
In macetum terris miſcens aduerſa ſecundis.
Seruauit fortuna pares. iā ſparſerat hæmo
Bruma niues gelidoq; cadēs atlātis olympo

Io. Sul. Verulani in Quintū Lucani interpretatio.

Sic alterna duces. Acceptis mutuis in bello calāitatibꝰ duces. Nā Pōpeiꝰ italia pulſus fuerat & exercitū cū hiſpāia maſſiliaq; amiſerat. & cæſar in adriaco claſſem q exercitū cū Curiōe ī aphrica reſeruati ſūt pares ut mox ꝯfligerēt ī epyro. ubi eū īſtaret ianuarius mēſis Lētulꝰ Cōſul apud ſenatores undiq; cōuocatos orauit alterna uulnera. mutua dāna. ¶ In terras macedū. ī pugnā theſſalicā Methonymia ē locus enī ꝓ negocio ponit. ¶ Iā bruma. iā hyems uenerat. ¶ Hemo: mōte theſaliæ. ¶ Atlātis cadēs. atlātides occidentes iā inq̄t ꝑterierat nouember & erat finis decēbris atlantides enim quæ & Vergiliæ appellant̄ tertio idus nouēbris apud Pliniū quinto apud columellā occidūt. & brumale ſolſtitium eſt octauo fere calendas Ianuarii.

Maceta

Hemus

Vergiliæ

Solſtitium brumale

Sic alterna duces: hic contineē quomodo cæſar atq; Pompeius ſe in epirum receperunt: nec ꝓcul alter ab altero erat. Primum quidem conatus eſt cæſar Pompeium obſidere & eum magno uallo & foſa ītercludere: q̄d fecit ſed ita ut maiorem inopiā obſidentes pateretur quā obſeſſi. ¶ Cū interī cæſar cū ſuis fame maxima laboraret: adeo ut radices herbarū ī uſū cōuerteret: ¶ Tandē Pōpeius tametſi oīa abunde ſibi ſuppeditarētur īdignatus quod a cæſare īterclude ret̄. cū bene gerēdæ rei occaſionē cepiſſet adhortatus ſuos: uenit extra uallum ubi aliquandiu pugnatum eſt tandē in fugā cōuerſus cæſarianis Pōpeius eos ꝓſecutus eſt uſq; ad uallū: & niſi Pompei humanitas & cōmiſeratio fuiſſe eo die actū erat de cæſare: ſed iuſſit militibus ſuis ut ciuibus parcerent. Appianus tn̄ dicit Pōpeiū cōuerſis militibus cæſaris ī fugā uoluiſſe bellū uno opere conficere niſi a labiēo prohibitus fuiſſet cæſareq; dixiſſe bellū ea die finē habiturū fuiſſe. ſi hoſtes ducē qui uictoria ut ſciuiſſet habuiſſent poſt hāc pugnā ſe ī theſſaliā uterq; recepit: ibiq; rurſus cū cæſar magna inopia laboraret: nec dubiū eēt q̄n neceſſitate ipſa cogēte ad oēs cōditiones pacis accipiēdas uēturus eēt: q: cū Pōpeio erāt quaſi uictoriā in manibꝰ haberēt non prius deſtiterūt q̄ ipm impulerūt: ut in cæ. bellū moueret: q ubi ꝑſenſit cæ. licet fame ingēti laboraret: tn̄ magna lætitia effectus ē: & uniuerſos milites ſuos ad pugnā adhortatus. ¶ Sic fortuna ſeruauit pares duces: actenus fortūa nō magnopere: aut ce. aut Pōpeio fauit: ideo pares. ¶ Alterna uulnera qa in hiſpania Pōpeius cladē acceperat amiſſis Petrei & afrāi exercitibꝰ ī illyrico mari cladē ꝑpeſſus erat ce. amiſſa nauc opiterginorū ī aphrica amiſſo curiōe cū exercitu. ¶ In macedū terras. i. fortūa dubiā ſe ꝑſtitit ut ſiq;: donec ꝑuentū ē ī Macedoniā & a uicinitate Theſſalia intelligit in qua nūc ce. fortūa ſe totā cōceſſit. aut macedū terras uocat epirū: nā macedonia epiroticas terras in ſolis occaſum recedit auctore. Pli. Iā ſparſerat hēo iā inq̄t appropīquabit principiū anni: quo noui magiſtratus creari ſolēt: & noui cōſules inire magiſtratū: anteq̄ magiſtratus cōſulū exieret uidelicet Lētuli & Marcelli curiā habuere in epiro ut de ſūma rerū cōſultarēt. ¶ Hæmo: mōnte Theſſalie cuius ē ſex miliū paſſuū excelſitas Pli. Cadens atlātis ſcilicet ſparſerat. i. occidens: ſumit tꝑs quō res geſta fuerit uidelicet in fine nouēbris. nā ſtelle que ſunt inter finitionē tauri & caueā arietis pleiades dicunt̄. ¶ Iā autem uergilie he. xi. nouēbris occidere incipiunt &. ix. die gladius orationis occidere incipit Per atlāticas ergo ideſt ꝑ pleiadas filias atlātis ex ꝑliōe ſigni

Macedonia

ficat nouembrē:in decembri autē finis eſt magiſtratuū nā calendis Ianuarii noui cōſules magiſtratū in ibant.¶ Gelido olympo.quia incipiebat hyemis.Atlantis patronimicū eſt fœ.& unā ꝓ omnibus poſuit.

Kal.Ianua.comitia fiunt Faſti

℃SVLPI.Dies : calendæ Ianuari in quibus creantur noui magiſtratus.quorum nomina affiguntur in faſtis ideſt in libris quibus anni deſcriptio cōtinetur & in ipſis annalibus.¶ Quique colit primus primo Ianuarii anniq̄ʒ die celebratur feſtum iani dei principiorum. ¶ Ducentum tempora eſt enim caput anni & eum reli qui menſes ſequuntur.¶ Vterq̄ʒ lentulus & marcellus. ¶ Pars ultima.ultimum tempus magiſtratus quaſi per acti.¶ Iuris emeriti.conſulatus iam iam finiti.¶ Elicit. educit & conuocat in epyrum. ¶ Vagos patres ſenatores diſpſos.¶ Munia.officia.¶ Sordida.reſpectu romanæ. ¶ Cœpit.continuit. ¶ Curia.hoſpes ſenatores hoſpites ī alienigenis urbibus.¶ Nā quis caſtra.antipophora ꝙ poti⁹ tecta q̄ caſtra appellauerit.¶ Tot ſecurs tot legitimos magiſtratū cū ſecurib⁹ lictoribus & faſcibus.¶ Ordo.ſenatorū.¶ Nō magni ptes.hoc ē ſenatū non eſſe ex factione Pompei eūq̄ʒ ſeq̄ ſed pompeiū eſſe unū ex fautoribus ſenatus.¶ Silētia tenuerunt.hipallagæ hoc eſt cœt⁹ mœſtus tenuit ſilētia. ¶ Indole oratio ſuaſoria q̄ primū adhortatˀ ſenatū lentulus ut decernat eos qui in epyro ſunt uerū ſenatū cōficere nam qui cæ.fauent hoſtes ſunt patriæ. Confirmatq̄ʒ animos hominū ab auxiliū magnitudine & fortiter pugnandū fore cēſet.proponitq̄ʒ Pompeium belli ducē eſſe continēdū.¶ Indole ſi dignū:ſenſus eſt ſi ea magnanimitas eſt ī nobis q̄ in ro.eſſe debet nō aduertendū eſt qua ſimus ī terra.ubicūq̄ʒ.n.ſumus ſenatū referimus. ¶ Indole.in ditio & in cremento uirtutis. ¶ Non cernite.nolite ad

Inſtabatq̄ʒ dies:qui dat noua nōia faſtis:
Quiq̄ʒ colit primus ducētē tēpora Ianum.
Dum tñ emeriti remanet pars ultima iuris
Cōſul uterq̄ʒ uagos belli per munia patres
Elicit epyrum.peregrina ac ſordida ſedes
Romanos cœpit proceres:ſecretaq̄ʒ rerū
Hoſpes in extremis audiuit curia tectis:
Nā qs caſtra uocet tot ſtrictas iurˀ ſecurs?
Tot faſces? docuit pplˀos uenerabilis ordo
Nō magni ptes:ſed magnū in ptibus eſſe.
Vt primum mœſtū tenuere ſilentia cœtū:
Lentulus excelſa ſublimis ſede profatur.
Indole ſi dignum latia:ſi ſanguine priſco
Robur ineſt animis:nō qua tellure coacti:
Quāq̄ʒ ꝓcul tectis captæ ſedeāus ab urbis
Cernite:ſed ueſtræ faciē cognoſcite turbæ
Cūctaq̄ʒ iuſſuri primū hoc decernite pſes
(Qd regis:populiſq̄ʒ liq̄t)nos eē ſenatū.
Nā uˀl hypboreæ plauſtrū glaciale ſb urſæ:

Hyp bo reim on tes & c popu li

uertere.¶ Coacti.coadunati.¶ Faciem.habitum & aparentiam ſenatorum.¶ Liquet māifeſtum eſt.¶ Ferat ſub plauſtrum:extrahat in ultimum ſeptentrionem in ſcythia ubi ſunt montes & populi hyperborei. ideſt ſupra boream.¶ Paluſtrum glaciale.frigidos ſeptentriones.

℃OMNIBO.Inſtabat:qa mēſis un⁹cū dimidio erat:ab occaſu nouēbris uſq̄ʒ ad pricipiū ſeq̄ntis āni quo magiſtratū noui cōſules ineūt.¶ Faſtis.faſtis libri ſt qb⁹ noia cōſulū cōtinentˀ : bñ ergo noia faſtis dicit: qa cū noui cōſules creantˀ ēt eorū noia faſtis īſcribūt.¶ Colit.obſeruat tāq̄ dīē feſtū.¶ Ianū:mēſem ianuarium a iano dcm̄.Dū:tñ q̄uis īſtaret finis cōſulat⁹ anni illius.tñ anteq̄ finiret magiſtratū ſuū conſules ſenatum uocarūt in epirū & ibi curiā ro.ſtatuerūt.¶ Cōſul uterq̄ʒ.ſ.Lētulus & Marcell⁹.¶ Epirum:ſubaudi in

emerit⁹

¶ Pars ultima.ſ.mēſis unius cū dimidio.¶ Emeriti iuris.i.poteſtatis ſuæ ꝓpe iā finite:emeritus dr̄ q ſui officii debita officia pegit:ſicut emeriti milites.¶ Per mu.i.uagos pp diuerſa belli officia:qa alii ī alterā promiſſam miſſi fuerāt.¶ Peregrina ac.ſ.qſi cōmiſeratio ē q̄ miſera cōditione fuit nūc tpis po.ro.qa coactus eſt in epirū miſera ac ſordida ſede curiā ponere.¶ Sordida:cōparatione urbis ro.¶ Hoſpes curia:ꝑ hoſpita qa in aliena regiōe īuenitˀ hic & hæc hoſpes:& hic hoſpes & hæc hoſpita. ¶ Secreta.i.cōſilia q̄ ſecreta eē cōſueuerūt.¶ Nā qs.qs.n.appellare auſus fuerit caſtra:ubi ſenat⁹ fuit oīs . Tot faſces:uidelicet.xxiiii. ſecures nā duo cōſules erāt & uterq̄ʒ habebat.xii.lictores q ꝓcedebāt geſtātes manib⁹ ſecures.ut reos punirent.¶ Quis uocet.q.d.nemo appellaret caſtra. Venerabilis ordo:ſenatus ille uerēdus facile declarauit omnibus nō ſe eē in partibus.Pō.ſed pō.eſſe in partibus ſenatus:qa Pō.ē ſub ſenatu . ¶ Vt primum mœſtū hæc Lentuli q̄ ad ſenatū hēt in deliberatiuo genere eſt cōſtituta refert.n.de bello cōtra cæ.gerendo & ſententiā ſuā dicit pro libertate aduerſus eos qui hoſtes patriæ facti iudicati ſunt habet ēt ſuaſionē.Suadet enim pro patria fortiter pugnandū:& nihil oīno omittendū quod ad libertatē tuendā & cōſeruandā pertineat : deinde argumētū ſumit ab honeſto:poſtea a poſſibili quod uidelicet ēt uiribus ſuperiores ſint ſenatores:cū maior pars ſenatus & ciuitatis cū ea parte ſentiat quæ libertatē tuetˀ deinde etiā imperiū magna ex parte populi romani cū eo ſentiat ut iā ꝓpe uictoriā certā in manibus habere uideantˀ primū igitˀ lentulus hortatˀ partes conſules:ut magno animo eſſe uelint:nec poteſtatē & ius ſuum ex loci qualitate intueri:ſed ex dignitate ipſorum q ubicūq̄ʒ fuerint eādem poteſtatem habent.¶ Lētulus:alter conſul.Vt.p. m.quam primum partes mœſti ſiluerunt:ſtatim in excelſum locum Lē.conſcendit:ut eius ſententiam omnes audire poſſent.¶ Tenuere ſil.c.hypallage:pro mœſt⁹ cœtus ſilentiū tenuit.¶ Indole ſi.d.& qa mœſti erant pa.quod in alterna ac peregrina ſede curiam habebant ipſos cōſolatˀ:ut propterea non uelint maieſtatem ſuam diminutam:credere:quod procul a patria in aliena regione ſedem profuerit: ordo tendit uſq̄ʒ ad eum locum partes cernite. ¶ Indole.ideſt incremento uirtutis quia indoles non ſolū ſignificat ſpeciem futuræ probitatis in adoleſcente:ſed etiam in adulto uirtutis crementum:ut apud Liuium:tāta īdoles in Lauinia erat.¶ Robur ineſt.i.ſi uirtutis aliquid ueſtigium maiorē ueſtigiū in uobis remanet.¶ Coacto

Indoles

congregati.¶ Captæ ſedeamus.a.u.beniuolētiā comparat a perſona aduerſariorū cū eos dicat impios q contra patriā arma tulerint & eā quaſi ab hoſte captā teneāt.¶ Primū hoc:ut nos pro arbitrio noſtro qcquid in rēp.uiſum fuerit:ſtatuere ac decernerˀ poſſim⁹.¶ Nā uel hy.in eo pſiſtit ut oſtēdat eos ius & poteſtatē habere īperandi populis cū cām ſuā honeſtā oſtendit:a cauſa noſtra beniuolentiā captamus ſi eā laudando:extollemus:aduerſariorūq̄ʒ per contemptionē deprimemus extollit cām ſuam quod arma pro patria:pro libertate:pro diis penatibus:pro rep.ſumpſerunt.ideoq̄ʒ ubicūq̄ʒ fuerint:exiſtiment ſe eos eſſe q poteſtatē habeāt recte & pie gerendi bellū aduerſus hoſtes patriæ ſiue ſub frigida:ſiue ſub torrida zōa fuerint:deniq̄ʒ in remotiſſimis orbis terrarū partibus conſtituti ibi curia eſſe ītelligetˀ nos enim locus ſenatū facit:ſed ſenatus curiā.¶ Nā uel hy.ſiue ſub frigidā ſiue ſub torridā zonā delati fuerim⁹ ibi & curia & ſcatus erit.¶ Hiper.urſæ.ideſt ſeptētriōalis nā hyperborei mōtes dicuntˀ a ſeptētrione qſi ſupra boreā. Hyperborei incolunt penepteraphoron q̄ ultra Aglonem dicunt iacere:gens beatiſſima.eā Aſiæ magis quā Europæ quidā dederūt.ſunt Europa auctore Solino apud quos mundi cardines eſſe credunt :& exitimos ſyambitus:ſunt qui putent non quotidiæ ibi ſolē ut nobis:ſed uenerali æquinoctio exoriri:autūnali occidere:ita ſex menſibus infinitū diē:ſex aliis cōtiuuā eſſe noctē de cœlo magna clementia auræ ſpirant ſalubriter:nihil noxiū flatus habēt.domus ſunt nemora uel luci in diē uictis arbores ſūminiſtrant:diſcordiam neſciūt:ægritudie nō iq̄etantˀ.¶ Plauſtrū glatiale:quia regio frigidiſſima & rigeſcit.¶ Vrſæ q̄ circapolū arcticū uergitˀ ad ſimilitudinē rotæ & ſtellæ q̄ præcedunt Bootes appellatˀ qſi dux gubernator plauſtri.

Bootes

Vel plaga q̄ torrēs:clauſuſq̄ʒ uaporib⁹ axis
Nec patitˀ noctes:nec iniquos creſcerˀ ſoles:
Si fortuna ferat:rerū nos ſumma ſequetur:
Imperiumq̄ʒ comes:trapeia ſede peruſta
Gallorum facibus:ueioſq̄ʒ habitāte camillo
Illic roma fuit:non unquam perdidit ordo
Mutato ſua iura ſolo:mœrentia tecta
Cæſar habet:uacuaſq̄ʒ domos:legeſq̄ʒ ſilētes
Clauſaq̄ʒ iuſtitio triſti fora.curia ſolos
Illa uidet patres:plena quos urbe fugauit.
Ordine de tanto quiſquis nō exulat:hic eſt.
Ignaros ſcelerum : longaq̄ʒ in pace quietos
Bellorum primus ſparſit furor:oia rurſus

℃SVLPI.Plaga:regio zōa.Axis. torrēs & clauſus uaporibus.ideſt torrida zona tibi ſemp eſt eq̄noctiū & dies ſunt pares ut apud Meroen in egypto ſumma poteſtas.¶ Tarpeia ſede peruſta.¶ Confirmat exemplo loci mutationē nō tollere poteſtatē ſenat⁹ Nā cū Galli Senones romā cōbuſſiſſent Veioſq̄ʒ Senatores ſe cōtuliſſent.Illic erat enatus & illic camill⁹ dictator eſt cōſtitutus.Sede tarpeia:urbe romanā re uera Capitoliū cōbuſtū non fuit.¶ Camillo:furio.¶ Veios:oppidū etruria nō ꝓcul ab urbe.¶ Illic ueiis.Iura.ptātē. ¶ Mœrentia tecta Cæſar poſſidet urbē mœſtā.Silentes. Tūc ſilere leges dicuntˀ quū nō ſeruantˀ & ñ adminiſtrātˀ iuſticia.¶ Fora:iudicialia.Iuſtitio:iuris dicēdi intermiſſione.¶ Illa.in ſenatu cæſariano ſoli illi ſūt q exaltauerunt & iudicati ſunt hoſtes ante q̄ā ſenatus ex urbe diſceſſiſſet.¶ Ordine ſenatorio.¶ Pri⁹ furor. nos pio & ab horrentes a bellis quo primus armorū motus in diuerſa ſparſerat in unum locum conuenimus.¶ Ignaros ſcelerum.innocentes & pios.

Veii

℃OMNIBO.Torrēs pla.feruida zona. ¶ Axis.antarcticus axis.¶ Vaporibus:feruoribus zonæ torrentis.¶ Nec patitˀ noctes:quia ibi ſemper in eodem ſtatu nox & ſol permanent:ideſt ſemper æquinoctiū eſt ¶ Iniquos:itemperatos Vir.dirimit plaga ſolis iniqui.¶ Summa rerum.ideſt imperium. ¶ Tarpæia ſede: probat a ſimili:nam ſicuti capra reliqua urbe capitolio incolumi ibi ſe natus permanebat.& ideo curia:in capitolio erat.¶ Idem ētnunc dicit capta urbe ab hoſtibus hic nos habitantes curiam facimus.¶ Nota eſt hiſtoria:an Alliam fluuium Galli fabium conſulem cum exercitu fuderunt:& ad urbem ro.contenderunt & primo quidem metuentes inſidias nonnullos præmiſerunt: qui diligenter omnia ſcrutarentur: quibus exploratis neminem exire uidentes ſtatim ingreſſi ſunt mœnia:& uaſtam urbem atq̄ʒ deſertam reliquerunt:nā ro.relictis ſenibus & imbelli turba ceteriſq̄ʒ qui arma per ætatē ferre nō poſſent capitoliū conſcenderāt:ſed eo tēpore camillus qui ardeæ exulabat propter prædā ueientanā male diuiſam Dictator abſens creatus poſtq̄ audiuit urbē captā a gallis miſertus eſt patriæ:& cū aliquot copiis gallos ꝑpter uictoriā negligētiores inuaſit & eos partim ſopitos ac temulētia oppreſſos occidit.¶ Illic roma fuit:ubi ergo fuit camillus Dictator cū exercitu romano illic roma eſſe conſueuit:pari ratione & nos hic romam eſſe putem⁹. Mutato ſolo:ideſt regione.¶ Merentia tecta:hactenus beniuolentiā auditorū comparauit a ſapiētia eorū quia ſenatus ſapienter iudicauit & ubicūq̄ʒ eſſent:ſe ius imperii tenere decreuerit.nunc beniuolentiā captat a pſona aduerſariorū cū adducit eos ī inuidiā oſtendens eorū uim potentiā:nobilitates affinitates oſtēdit potentiā & uim cæ.qui patriā tanquā hoſtilē occupauerit armis.¶ Tecta cæ.habet: nō ē dicēdū ro.ſenatū eſſe & curiā.cū in ptāte cæ:ſit deliberare quicquid uoluerit.¶ Vacuas.ſ.ſenatoribus.Legeſq̄ʒ qa non pñt uim ſuā obtinere.poſtq̄ ſemel armis oppreſſæ ſunt.¶ Triſti iuſtitio.qua ſemper iuſtitium triſtitiam ſignificat.quaſi iuris ſtatiū.¶ Curia in qua nos ſenatores cōſiſtimus.¶ Ordine de tāto.adhuc ī eo pſiſtit ut in inuidiā adducat de tāto ordie ſenatorio nemo abeſt a nobis.niſi qui exul.eſt cum cæ.nam qui hoſtes patriæ adiudicati ſunt.hi ēt exules ſunt.¶ Nō exultat.cū cæ.¶ Hic apud.nos.¶ Ignaros ſcelerū aū inq̄t cū maxima trepidatione ciuitas plena eſſet ſparſi fuimus indiuerſa loca.prout quemq̄ʒ impetus tulit nunc deniq̄ʒ cū reſpirauimus in unū eundēq̄ʒ locū omnes cōuenimus.¶ Ignaros.ſcilicet ſenatores qui diu a ſceleribus huiuſmodi alieni fuimus uel ignoros.ideſt qui nunq̄.timere poterunt tm̄ ſcelus ut contra patriā Cæ

Qui ſb æquatore ſunt ſemper hēreæq noctiū

ſar arma ſumere.poſtquã audiuerunt ꝙ rubicõnẽ trãſiuit cõtra leges & iura ciuitatis:¶ Lõgam pace:quia oẽs qui diu ĩ pace cõſtituerũt oĩ tumultu facile cõmouẽtur atq; perturbãtur. ¶ Rurius poſtq̃ reſpirauimꝰ

Mẽbra loco redeunt:en totis uiribꝰ orbis
Heſperiã ſuperi pẽſant.iacet hoſtis inũdis
Obrutus illyricis:libye ſqualentibus aruis
Curio cæſarei cecidit pars magna ſenatus.
Tollite ſigna duces : fatorũ ĩpellite curſũ:
Spẽ ueſtrã præſtate deis:fortunaq; tantos
Det uobis animos:quãtos fugẽtibus hoſtẽ
Cã dabat:noſtrũ exhauſto ius claudit ãno.
Vos quoq; finem non eſt ſenſura poteſtas
Conſulite ĩ mediũ patres:magnũq; iubete
Eſſe ducẽ.læto nomẽ clamore ſenatus
Excipit:& magno fatum:patriæq;:ſuumq;
Impoſuit:tunc ĩ reges:populoq; merẽtes
Spſꝰ honos:pelagiq; potẽs phœbeia dõis
Exornata rhodos : gelidiq; ĩ culta iuuẽtus
Taygeti.fama ueteres.laudantur athenæ:
Maſſiliæq; ſuæ donatur libera phocis:
Tunc ſadalẽ:fortẽq; cotyn fidũq; ꝑ arma
Deiotarum : & gelidæ dñm rhaſipoli ore
Collaudant:libyãq; iubent auctore ſenatu

¶ SVLPI.Membra.nos ipſi ſenatores.¶ En totis.confirmat ſenatũ a ſpe uictoriæ & dãnorum cõpenſationẽ nã pro amiſſa italia & hiſpania reliquũ orbẽ deorũ beneficio obtinent.¶ Penſant.compẽſant.¶ Iacet hoſtis ꝓpter opiterginorũ ratem hoc dicit.¶ Squalẽtibus.ſiccis deſertis.¶ Impellite curſum.nolite deſerere ꝓpitios deos.& bñ ſperare.¶ Fortunaq; tãtos ideſt & ſucceſſus rerum ſic uos animet ad perſequẽdũ hoſtẽ ut iuſta cauſa animabat ad fugiẽdum ex urbe. ¶ Ius cõſularis poteſtas.¶ Claudit.finit.¶ Exhauſto cõſũpto. ¶ Vos quorũ finẽ.uos qui eritis ꝑpetuo ſenatores . ¶ In mediũ.in commune.¶ Læto nomẽ.magna cum letitia pompeius eſt dux declaratus.¶ Suũ & patriæ.priuatũ & publicũ. ¶ Impoſuit commiſit.¶ Tũc ĩ reges .deinde reges amici laudati ſũt & eis honos ẽ habitus pplĩq; liberi facti.
Rhodos
Merẽtes:q̃a miſerãt auxilia. ¶ Rodos:iſula in mari carpathio ĩ q̃ colit phœbus ſic appellata a capĩo roſæ ꝙ ĩ fundamẽtis inuentũ fert.¶ Põtes pelago:q̃ claſſe plurimũ ualet.
Taygetus mõs
¶ Taygeti:taygetꝰ mõs lachonũ inter lacedemõa & mare.¶ Iuuẽtus ĩculta.lacedemones nõ ſũptuoſi ĩ ueſte ex ueteri ĩſtituto ligurgi.
Phocis
Phocis libera:phocis regio ĩ boetia a q̃ maſſylieſes ſũt oriũdi dõata ẽ libertate.
Sadalas
Cotys
¶ Sadalẽ.regẽ põti q̃ miſerat eq̃tes.¶ Coti:rgẽ thraciæ.
Deiotarus
¶ Deiotarũ:regẽ œthe ut ait ruffus:ſed poſtea gallaciam.ideſt gallo græciã tenuit.
Rhaſipolis
Racipali:q̃ preerat ei parti macedõiæ:quæ ĩ thraciã uergit & frigidiſſima ẽ. ¶ Libyãq; iubet:& iubam regem toti libyæ præfecere.

COMNIBO.Membra . ſcilicet totius ſenatorii ordinis.¶ En totis uiribus:ideſt pro toto orbe terrarum ſuperi cõpẽſãt italiã:bñ dixit:nã oĩs terrarũ orbis cõmotus ẽ italiæ grã.¶ Iacet hoſtis.poſtq̃ cãm ſuã honeſtã oſtẽdit extollẽdoq; illã habuerit & aduerſariorũ ꝑ cõtẽptionẽ deprimẽdo:nũc arguit a poſſibili:nam oñdit totius terrarũ orbis uites cũ ſenatu Po.q;.Ro. cõſenſiſſe:ut dubitari nõ poſſit qui ab ea parte cõſecuturi ſint uictoria & cõmemorat uictorias quas pauloante ĩ illyrico & aphrica partes ſenatus habuerũt:ſed nullã mẽtionẽ facit cladiũ:q̃s habuere ꝑſerti amiſſorũ exercituũ ĩ hiſpania orõne eni facit:ut ea q̃ cãæ ſuæ ꝓſunt cõmemoret q̃ aũt obſunt ꝑtereat . ¶ Hoſtis in undis obrutis.quos Octauius Libro uicerat:& opiterginos ꝑcipue qui ſe ipſos occiderunt.¶ Curio a rege iuba cũ exercitu deletus.¶ Squallẽtibus:ſterilibus aridis app.¶ Pars ma.ſe q̃a curio erat ꝑricius nobili & magna indole fax & caput bellorum.¶ Tollite ſigna duces:poſtq̃ ſemel fortũa nobis obſeq̃ cœpit ſequamur eã.¶ Fatorũ ĩpellite curſũ:urgete fata ut feſtinãtius uictoriã ex hoſte obtineamus . ¶ Fortũaq; tantos ſi magno aĩo patriã deſeruimus maiore nunc animo retentus:quando aſpirare fortuna nobis cœdit:& eſt argumẽtũ a minori ad maius.¶ Cauſa.ſcilicet melior. q̃a meliorẽ cãm uoluimus ſequi potius deferendo patriã:q̃ cõtra libertatẽ aliquid & dignitatẽ ueſtrã facere.¶ Noſtrũ ius : ideſt poteſtas cõſularis: nos iam ĩquit uenimus ad finẽ magiſtratus nr̃i.¶ Vos quorum.uos o patres cõſcripti qui perpetuo duratis(nõ enim ad tempus ſenatores erãt)cõſulite in medium:& ĩ cõmune quid uobis de rep.uideatur.¶ Læto no.c.nunc dicit quomodo in ſnĩam Letuli conſulis factum eſt ſenatus con.ut magnus Pom. exercitus imperator decerneret.tũc enim omnes maximo clamore læticiã ſuam ſignificabãt deĩde decretũ ẽ ut honor haberet his ciuitatibus & populis.qui ſenatũ populũq; Romanũ ſequerent.Magno fatũ & ſummã rerũ Pompeio demandauit ſenatus.¶ Fatũ:fortunã.¶ Tũc in reges deĩde decreuerũt ut honores haberent
Soliſcoloſſus
his qui in fide & offõ ſenatus populiq; romani permanerent.¶ Sparſus.diuiſus.¶ Merẽtes.bene de popu
Chares
lo romano.¶ Rhodos phœbeia.quia ibi fuit coloſus Appollinis miræ magnitudinis a chare lydio tãta ar
Lydius
te fabrefactus ut inter.xii.mirabilia mundi cõnumeret quanuis Strabo hãc ſtaturam iouis fuiſſe dicat:aut phœbeam appellat ꝙ cœlũ nũquã ita nubilium eſt.ut in ſole rhodos non fit ut oſtendit Solinus.¶ Põtes quæ potentiſſima fuit claſſe & nauali bello.¶ Iuuẽtus taygeti.ideſt laconica.nã taygeti mõtes ſunt laconicæ regiõis.¶ Incluta:ideſt modico cultu cõtẽta ut pote.quæ legibus Ligurgi ad rigiditatem inſtituta fuerat.¶ Fama ueteres laudãtur.ꝙ nõ ſolum ciuitas fuit bonarũ artium inuentrix ſed etiam fama ꝙ in officio populi romani permanebat,Athenienſes enim ut libro nono oſtendit Strabo regali prius gubernabãtur imperio in popularem poſtmodum tranſire ſtatum.Romanus ſenatus eos popularem ſtatum agẽtes accipiẽs ꝓprias ipſis leges inſtitutaq; ſeruauit & libertate donauit.¶ Veteres athenæ:ideſt uetuſtate ipſa nobilis nã ex Aſia.ciuibꝰ.athenis.corcyra põto.& bithinia magnã claſſẽ coegerat põpeius. ¶ Phocis unde uenerãt qui in Gallia Maſſiliã cõdiderũt.donatur libertate in gratiã Maſſiliæ.¶ Seuæ maſſiliæ quia ex pho

cenſibus originẽ traxerunt maſſilienſes.Phocis auctore Strabone libro nono oppoſita ẽ Boetiæ. phocẽſiũ ædificium eſt Maſſilia.ut idẽ refert:petroſo in loco ſita.eni quidẽ pontus ſubiacet de qua plura ſupiꝰ. ¶ Tunc ſadalim:ſadalis & cothis ex thracia duces auxilia cũ equitibus ſuis miſerant.¶ Deiotarũ q̃a cũ ſeptẽ millia eq̃tũ haberet Põpeius deiotarus quia pedibus plurimũ utebant antiqui milia multa peditũ ei miſit. Ariobarzanes Cappadocia ad eundẽ numerum miſerat equites & Rhaſipolis ex macedonia ꝑerat ducentis equitibus.qui cũ Pompeio militabãt.Deiotarus oriẽtaliũ Galatharũ Tetarcha. Ariatathes Cappadociũ Rex:Armeniorũ intra Euphratẽ incolentiũ taxiles prĩceps.Armẽiorũ uero ſupra Euphratẽ Megabates:alii pætrea inferiores potentia dynaſte ad belli ciuilis laborẽ ſub Pompeio militauerũt ut refert Appianus libro ſecundo & quicunq; in circuitu mari orientem uerſus incolũt fere omnes ad eũ uenerãt: ¶ Collaudant ſenatores.¶ Fidũ deiotarũ:quia donec bella ciuilia durarũt ſemper fideliſſimꝰ Populo Ro
Rhaſipolis
mano fuit.¶ Gelidæ oræ:ſcilicet Macedonũ.Rhaſipolis enim ex Macedõia equitibus ducentibꝰ preerat
Libyãq; iubent:ẽt iubam regẽ eſſe Numidiæ quia paulo ante pro ſenatu curionem cũ exercitu deleuerat.

Sceptifero patere iubæ.proh triſtia fata.
En tibi non fidæ gentis digniſſime regno
Fortunæ ptolemæe pudor:crimẽq; deorũ:
Cingere pellæo preſſos diademate crines
Permiſſũ ẽ.ſæuũ in pplõs puer accipis enſẽ
Atq; utinã in populos:dõata eſt regia lagi:
Acceſſit magni iugulꝰ : regnũq; ſorori
Ereptũ eſt:ſoceroq; nefas.iã turba ſoluto
Arma petit cœtu.q̃ cum populiq;:duceſq;
Caſibus incertis:& cæca ſorte:pararent
Solus ĩ ancipites metuit deſcẽdere martis
Appius euentus:finemq; expromere rerũ

Ptolemeus
CSVLPI. En tibi.inueit poeta in ptolomeum ingratũ pompeio quẽ iuſſit interſici quãquam eius eſſet bñficio in regno confirmatus ipmq; regno fuiſſe indignũ ob multa ſcelera quæ factitauit exclamat.Fuit autẽ hic
Cleopatra
eius Aulethæ filiꝰ quẽ Alexandrini e regno eiecerãt & Gabiniꝰ reduxit.Sororẽ Cleopatrã habuit.¶ Pudor fortunæ poterat.n.pudere fortunã q̃d indignum illum in dignitatẽ regiã euexiſſet.eratq; id ſupis crimini & culpæ.
Pella
¶ Diadematæ pelleo. corõa regia alexandrĩa Pelleus enim Alexander magnus a pella patria dictus ẽ cui
Lagus
ſucceſſit i regno ægypti Ptolomeus lagi militis gregarii filius a quo reliqui Ptolomei deducti ſunt. hic enim
Alexandrina bibliotheca
filios habuit Ptolomeũ Ceraunũ & philadelphum doctiſſimũ q̃ ei ſucceſſit & cõſtituit in Alexandria bibliothecã egregiã Hũc euergetes quẽ philopater ſecutꝰ eſt inde epiphanes.poſt quẽ philopater.Tũ ſecundus euer
Euergetes
getes quẽ phyſconẽ dicũt.Cui ptolomeus cognomẽto lathurus ſucceſſit.Quẽ q̃dẽ ſecutus eſt Aulethes huius
Ptol. Lathurus
Dioniſi pueri pater.ut ſtrabo libro.xvii.tradit.¶ Sæuũ nam crudeliter imperauit.¶ Vtinam in populos uidelicet ſolos.¶ Regia lagi:imperium quod obtinuit lagi filius.¶ Magni iugulus:mors pom.¶ Sorori:cleopatræ quæ ex dimidia regni parte relicta fuerat hæres a patre.¶ Soceroque nefas:cedes pom.ſubrracta Cæ.¶ Soluto cœtu:dimiſſo ſenatu & congregatione.¶ Cœca ſorte:ignoto & obſcuro euentu.¶ Appius:huius meminit Ci. in tuſculanis his uerbis . Inde ea quæ meus amicus Appius Necromantia faciebat . ¶ In uentus ancipites in caſus dubios nam uoluit ea appolinis oraculo certior eſſe.¶ Expromere finem aperire futura.

COMNIBO.Proh triſtia fata:in exclamationem prorumpit quod inter ceteros Reges Ptolomeus quoq̃ rex declaratus ſit qui deinde magni Pompei cauſa fuit mortis & auctor cuius caput obtrũcatũ cæſari obtulit.¶ Triſtia.ideſt miſerima & aduerſa populo romão.¶ Digniſſime regno. digniſſimus ꝓpe Rex eras gentis:¶ Nõ fidæ.ideſt perfidæ:quæ tibi ſimmilima eſſet.¶ Pudor fortunæ.nã fortunã pudere debuitq; ad regiã maieſtatẽ te ꝑuexerit.Crimẽq; deorũ: quia dii in hoc ꝑeccaſſe uident q̃d ipm Regẽ dici paſſi fuerit.pellæo diademate:ideſt alexandrino nã pella ut refert ſtrabo Macedonum metropolis fuit philippi &
Pelleus
Alexandri patria:unde pelleus ideſt ægyptius:alexãdriã enim de noĩe ſuo cõdidit alexãder.iuuenalis unꝰ pelleo iuueni ſufficit orbis pellæ igitur.ideſt Alexandrino quia urbem ipſam amplificauit. ¶ Puer accipis enſem:adhuc puer ſub tutela aliorum uiuebat.Principes autem erãt photinus & Achillas:quorum cõſilio res omnes ptolomeus gerebat.¶ Atq; utinam:ſcilicet accipias in populo & non in pompeium. Donata: ſcilicet patri tuo ſenatuſconſulto:quo pater acceperat regnum ægypti:in eum poſtea tãtum nefas auſus es perpetrare.¶ Regia lagi:quia primus inter Aegypti Reges lagus fuit nam cum multos annos permanſiſet lagidarum imperium tandem euerſum eſt:nam ptolomeus lagi filius Alexandro ſucceſſit ptolomeo autem (ut refert Strabo) philadelphus:philadelpho euergetes : poſtea philopater agatocliæ poſtea Epiphanes.poſtea philomator filio a patre imperium accipiente:hinc uero frater ſucceſſit ſecundus Euergetes nominatus hunc epyſconem dicunt cui ptolomeus Cognomento lathurus ſucceſſit.Lathuro auletes Cleopatræ pater q̃ præter alia flagitia:ẽt choraulum exercuit hic eſt quem Alexandrini exegerunt quem Romam profectum pompeius ſuſcepit:& Senatui commendauit:Ptolomeus itaque Gabinio reductus:non
Cleopatra
multo poſt morbo abſumptus:relictis duobus filiis & totidem filiabus:quarum grandior erat Cleopatra Alexandrini & puerum natu grandiorem & Cleopatram regno præfecerunt ſed pueri miliares. mota ſeditione Cleopatram eiecerunt:Cæſar adoleſcentulum interemit.& Cleopatram ab exilio reuocatam ægypti Reginam conſtituit.¶ Iugulus magni:quia ſimul cum regno factus es potẽs Cædi pompei.¶ Acceſſit ſcilicet poteſtati tuæ.¶ Regnumque ſorori:& quia te regem ſenatus po.que ro.declarauit ereptum eſt regnũ ſorori tuæ Cleopatræ.¶ Soceroq; nefas:quia ꝙ nefas erat Cæ.occidere generum eripuiſti tuo ptolemeæ.¶ Tũc tur.nõ dicit qũo ſenatu dimiſſo oẽs ſe ad arma parabãt.ſed appiꝰ unus ex oĩbus oraculũ ſiſci

tari conſtituit:quid nã factus eſſet:an bello ciuiliitereſſet:an a bellis ſegregatus receſſum aliquẽ eligeret: ubi qetus ab oĩ cura & ꝑiculo redderet̃. ¶ Venit igit̃ delphos:& oraculũ illud auſus ẽ mouere ꝙ ꝑ multos annos tacuerat. Diuinũ ipm dõiciliũ:auctores certi mẽorãt ꝓfũdã & curuã eẽ ſpelũcã:ñ admodũ lato ore patẽtẽ:uñ aurũ qdẽ referri ſacro efflante nũine excelſũ aũt hoſtio iminuere tripodẽl. quẽ cũ Pythia uates iſcẽderit hauſto diuinatiõis ſpũ dei. rñſa referre:& metro & orone ſoluta auctore Strabone: ſed anq̃ narret.qd agnouerit i antro dlphici apollinis deſcribit prio locũ ubi ãtheis rñſa dar̃ ɔſueuerat deide Apollo delphicus. ¶ Soluto cœtu.i.dimiſſo ſenatu. ¶ Ancipites euentus.quia martis euentus ſuper incertus eſt.

Sollicitat ſupos:multoſq; obducta ꝑ annos
Delphica fatidici reſerat penetralia phœbi.
Heſperio tantum:quantum ſemotus eoo
Cardine:ꝑnaſus gemino petit æthera colle.
Mõs phœbo:bromioq; ſacer:cui nuĩe miſto
Delphica thebãæ referũt triaterica bacchæ.
Hoc ſolũ:fluctu terras mergente:cacumen
Eminuit:pontoq; fuit diſcrimen:& aſtris.
Tu quoq; uix ſũmã ſeductus ab æquor̃ rupẽ
Extuleras:unoq; iugo parnaſe latebas.
Vltor ibi:expulſæ ꝓmeret quũ uiſcera ꝑtus

¶ SVLPI. Reſerat penetralia:aperit apollinis tẽplũ ꝙ multis fuerat clauſum & ſine oraculo. Quadrageſimo.n.ab hic anno fuerat a thracibus cõbuſtũ & Iuue. ait. Quo delphis oracula ceſſant & genꝰ hũanum dãnat caligo futuri. ¶ Delphica:quæ in pnaſi radicibus apđ delphos oppidũ ſũt. ¶ Heſperio:pnaſum boetiæ mõtẽ in medio mũdi eſſe ait:ſic & Statiꝰ Audiit & medius cœli ſpnaſus Strabo libro:ix.refert miſſas duas a ioue aqlas alterã ab occidente alterã ad illic recta linea coiuiſſe. ¶ Bromio:baccho abromi ꝙ ẽ ɔſũer̃. Vinũ nãq; modeſte ſũptũ humorũ ſupfluitates iminuit imodeſte uero bonã hũiditatẽ deſiccat:& atterit uires ſunt q̃ dicãt a ſonitu ductũ nomẽ q βρωμος dr̃. Bacche ſacerdotes cões. Triaterica delphica:ſacra appollĩea delphis i triẽniũ repetita. Oui. Hiſmariæ celebrãt repetita triẽnia bacchæ. Miſto nũine: cõi cultu Apollinẽ & bachũ eũdẽ eẽ Euripides tradit Ariſto. in Teloguinis & Varro & Graius flaccus cõfirmãt auctore Macrobio. ¶ Cui brõio. ¶ Hoc ſo.ſolã parnaſi ſummitas diluui tpe ſub merſa nõ eſt. ¶ Fluctus:aquis:Diſcrimen:interſtitio & medius terminus iter aquas & cœlum:Seductus ab eminens ſuper equor uix ſummo cacumine alterius iugi extabas: ¶ Vbero:altero laudauitq; ipſum & altitudine Sic Ouidi. Mons ubi uerticibus petit arduus aſtra duobꝰ Nomine parnaſus ſuperatq; cacumine nubes. ¶ Ibi:apud parnaſum. Phœbus puer pytona ſerpentẽ demogorgonis terræq; filium qui matrem latonam iunonis iuſſu fuerat perſecutꝰ ne pareret:intremit. ¶ Pean:apollo ordo eſt pean ultor matris expulſæ partus. ¶ Quum præmeret par.uiſce.cum eſſet uicina partui.

Delphi parnaſꝰ orbis ũbilicꝰ

Bromiꝰ

Triaterica ſacra

Pythõ

¶ OMNIBO. Sollicitat:cũ ſollicitudĩe ingrit. ¶ Expromere finẽ rerũ.i.ut exprimant & aperiant quem finem res habituræ ſint. ¶ Multoſq; obducta:q̃a iter cætera ſigna aduentus domini Ieſu chriſti.hoc etiam præcipuum fuit ꝙ ſtatim omnia oracula tacuerunt. ¶ Heſperio:dicit autem petiiſſe antrum cyrrheum.ubi collebatur apollo:in quo adytum erat illud nobile quo phœbas cum aduenĩſſet numine apollinis aflata futura omnia reſciſceret atq; ex his quæ conſulẽtes ſcire uolebant aperire:dicit autem locum eſſe in umbilico orbis terrarum. ¶ Heſperio eoo.nam parnaſus mons eſt in medio orbis terrarum:nam (ut refert pindarus) cum iuppiter ſcire uellet:ut nam eſſet medium orbis terrarum aquilas duas alteram ab oriente alterã ab occidente miſit:& ubi inuicem occurrerẽt:ibi mediũ orbis terrarũ eſſe intelligeret:occurrerunt.autẽ in pnaſo monte:hinc appellat̃ umbilicus orbis:ꝙ & ſi Varro plane inficiat̃. Vir.tamen ait. Delphos phytius orbis umbilicum. Hic mõs ut libro nono refert ſtrabo uſq; ad occiduos phocidis montes locatus eſt eius latus in occaſum ꝓſpectans Lucri & Azolæ poſſident auſtrale uero Delphi.locus ſane petroſus.ſpectaculi formã habẽs in eius cacumine tẽplum ſurgit & oppidũ in circuitu ſtadia.vii.ac.x.complectens ſupra illud lycorica ſita eſt quo in loco antiquitus delphi ſupra tẽplũ cõſiſtebãt hoc aũt tpe circa ipm affines caſtalii fõtis ſua locarũt dõicilia.ante urbem aũt cirphis ex auſtrali pte periacet rupes ſane ꝓrupta.at ſub cirphim urbs uetuſta iacet cirrha ad mare locata ab ea incipit ad delphos aſcẽſio ſtadia ferre.lxxx. Gẽino co ille eſt enim pnaſus biceps (ut antea dictũ eſt) pnaſuſq; iugo miſit deſertus utroq;. Nam ab auſtrali pte habet cirphim.ꝓruptã rupẽ.cum ꝓfunda ualle ꝑ quã plurimus annis effunditur Aqua diuerſione biceps cognominatur illic phœbus & bacchus celebrant̃ ut aſſerit Macrobius qui tñ eiuſdẽ numinis ſunt & poteſtatis:auctor̃ diodoro. ¶ Bromio.baccho βρωμος ſignificat impiũ uel ſonitũ uel ꝙ ebrii ipetuoſi ſint & uocem in cõpoſitam emittãt.aut quomodo in bacchi ortu tonitru inſonuit. ¶ Numine.ipſius bacchi:q̃a ppuinũ in furorẽ uerſæ ſacrificia bacchi colebant. Miſto.inſerto ipſis bacchis. ¶ Bacchæ.ſacerdotes bacchi græce. Menades:dicit̃ quaſi inſanientes μαινομαι iſanio. ¶ Referunt.repræſentant. ¶ Trieterica ſacrificia bacchi triẽnalia quæ trenis quibuſq; annis celebrant̃.a τρεις & ετος annus Thebanæ.nã thebanæ mulieres hæc ſacrificia colebant ſicut delphicæ. ¶ Solum eminuit.ideſt aparuit ſupra terras tẽpore diluuii quo omnes terræ obrutæ ſunt. ¶ Pontoq; fuit mare a cœlo diſcerneret: ¶ Diſcrimen.interuallum & ſeparatio. ¶ Extuleras.extra diluuium. ¶ Sumam rupem.cacumina. ¶ Vno alterum quidem iugum obrutum erat.alterum apparebat. ¶ Vltror ibi.dicit ibi phytonẽ ſerpentẽ ab Apolline occiſum fuiſſe cum primũ e uentre matris eductus eſt.nam ut in fabulis eſt iuno irata ꝙ latona grauida eſſet ex ioue.ipſam ꝑ totam orbem perſecuta eſt quæ terram nullam inuenit a qua exciperet̃ timebant enĩ omnes rem ingratã facere Iunoni ſed cum ad Ortigiam ueniſſet (Sic enim tũc appellabat̃) cognouit ſororem ſuam Latonam:& eam benigniſſime accepit.ortygia enĩ fuerat ſoror Latõæ:q̃ cũ iuppiter uitare uellet illa aduerſa eẽt aufugere

Bacche Mænades

Ortygia

cœpit cũq; ad mare ꝑueniſſet deõs petit ut miſeret̃.q̃ ſtatĩ ɔuerſa ẽ in coturnicẽ enĩ græce coturnix dr̃ Iuppiter aũt cõuerſus i accipitẽ ileq cœpit auẽ:& cũ in medio mari eſſet nec diutius poſſet exunguibꝰ iouis euadere. Rurſus mente ſua ꝓcepta eſt deos.& ſtatim conuerſa eſt i lapidem:lapis ſtatim creſcere cœpit in iſulã.& excepit ſororẽ ſuã latonã Ortygia:q̃ ibi gemellos peperit appolinẽ & Dianã. Appollo igit̃ loco bñficii ꝙ matrẽ excepiſſet:eã duabus iſulis illigatã ſtabilẽ fecit.ſ.Gyaro & Mycõe:& pitonẽ ſerpentẽ:quæ Latonæ iuno immiſcerat.ſagittis occidit:& matri ſuæ iam tunc diana obſtetricis præbuit officiũ

Matris adhuc rudibꝰ pæan pythona ſagittis
Explicuit:cũ regna thẽis:tripodaſq; tenert̃.
Vt uidit pæan uaſtos telluris hiatus
Diuinam ſpirare fidem:uentoſq; loquaces
Exhalare ſolum:ſacris ſe condidit antris:
Incubuitq; adyto:uates ibi factus appollo.
Quis latet hic ſupũ:qd numẽ ab æther̃ ꝓſſũ
Dignat̃ cœcas icluſum habitare cauernas:
Quis terrã cœli patitur deꝰ:omnia curſus
Aeterni ſecreta tenens:mundiq; futuri
Conſcius:ac populis ſeſe proferre paratus:
Cõtactuſq; ferẽs hõinũ:magnuſq;:potẽſq;
Siue canit fatũ:ſeu quod iubet ille canendo
Fit fatum:forſan terris inſerta regendis
Aere libratum uacuo quæ ſuſtinet orbem
Totius pars magna iouis cyrrhæa ꝑ antra
Exit:& ærhereo trahitur cõnexa tonanti.
Hoc ubi uirgineo cõceptũ ẽ pectore numen

¶ SVLPI. Explicit:interemit. ¶ Adhuc rudibus:nouis & iexpertis. ¶ Themis:dea quæ iubebat hominibꝰ peterent quod fas eſſet themis enim fas interpretatur. ¶ Eis templũ iuxta cephyſũ amnẽ fuit. ¶ Vaſtos hiatꝰ magnã cauernã Nã ẽ illic media ſaxi rupes i formã theatri in media fere montis altitudine planitieq; exigua atq; i ea ꝓfundũ terræ foramen quod oraculo patet:ex quo frigidus ſpiritus ut quadam uelut uento in ſublime expulſus mentes uatis in uecordiã uertit impletamq; deo rñſa conſulentibus dare coegit:hec iuſtinus libro.xxiiii.& Strabo libro nono inquit Auctores certi memorat diuinũ ipm domicilium ꝓfundam curuã eſſe ſpeluncã:nõ tñ lato ore patentẽ Vnde aurã quidẽ referri ſacro efflante numine. Exceſſum autẽ hoſtio iminere tripodẽ.quẽ quũ pythia uates inſcẽderit hauſto diuinationis ſpiritu dei reſponſa refert & merito & orone ſolute. ¶ Spare diuinam fidẽ:emitter̃ oracula. ¶ Ventos loquaces:uentũ & ſpiritũ q loq̃citatẽ excitaret Cice.in diuinatione inquit Credo ẽt anhelitus quoſdã fuiſſe terrarũ quibus inflatæ mẽtes oracula funderent. ¶ Condidit:imiſſit. ¶ Incubuitq; adyto inclinauit ſe in locũ ſecretũ ut uẽtos exciperet & diuinaret. ¶ Factꝰ uates:diuiator & denũciator futuroꝝ. ¶ Quis latet qm̃ ſupradicta fabuloſa ſũt rei ueritatẽ cõat̃ elicer̃. ¶ Quis ſuperũ:qs deus. ¶ Præſſiis ab ene re:manes ſub cœlo nã dii ſupra ethera ſũt. ¶ Cœcas cauernas antrũ obſcurũ. Quis terrã cœli patit̃ deꝰ: q cæleſtis uult terrã hĩtare. Secreta:ꝓterita pñtia & futura. ¶ Curſus æterni:fati ꝙ ẽ herẽs rebꝰ mobilibꝰ diſpõ ꝑ q̃ ꝓuidentia ſuis quæq; nectit ordinibus ut ait Seuerinus:eſt & fatũ ut Cice.definit Ordo ſerieſq; cãrũ. ¶ Cã aurẽ ẽ ex oĩ æternitate fluẽs ueritas ſẽpiterna. ¶ Ferẽs cõtactꝰ:patiẽs tãgi ab hoĩe nã igredit̃ uirgines. ¶ Siue canit fatũ:ſeu dicit futura ſeu qcq̃d uaticinat̃ ẽ fatũ neceſſarioq; futurũ. ¶ Forſan terris: putat poeta mẽtẽ iouis ſiue aĩam mundi:q̃ diffuſa ẽ ꝑ omnia elemẽta:terraſq; ſubſtinet illinc ſpirare ſpũs enim dei per omnia uagatur omnia nectit omnia continet:ut ſentiunt ſtoici & Cicero docet & Virgi. Iouis omnia plena:& alibi principio cælum ac terras campoſq; liquentes Lucenteſq; globum lunæ titaniaq; aſtra ſpiritus intus alit & poeta noſter iuppiter eſt quodcunque uides. ¶ Inſerta.immiſta. ¶ Orbem.libratum terram penſilem. ¶ Exit:egreditur & ſpirat. ¶ Per antra cyrrhea:per antrum delphicum a cyrrha oppido dictum. ¶ Connexa tonanti æthereo:coniuncta & quæ reſpondet menti diuinæ quæ eſt in cœlo. ¶ Numen:mens dei. ¶ Eſt conceptum pectore.ingreſſum eſt pectus.

Thẽis

Tripos apollinis

Fatum

Dei ſpiritum ꝑ oĩa loca diffũdi

¶ OMNIBO. Pæan:apollo qui a ſagittatione phitonis nomẽ conſecutus eſt nam παιω ſignificat ferio pæanes ꝓprie dicunt̃ laudes apollinis. ¶ Matris:q̃ ſerpens a iunone miſſus perſecutus fuerat. ¶ Præmeret uiſcera:cũ i ea eſſet:ut pareret Latona. ¶ Expulſæ:a iunone. ¶ Rudibus ſagittis q̃a tũ primũ natꝰ erat nec unq̃ ſagittas exercuerat. ¶ Explicuit:occidit a ꝓcedenti id quod ſequitur. ¶ Cũ regna themis teneret.ideſt cũ themis oracula daret. ¶ Vt uidit pæan ſequit̃ dicere originẽ oraculi apollinis quomõ ſedẽ ſibi delegerit:dicit enim cũ ibi natus eſſet:& phytonẽ ſagittis occidiſſet.poſt quã uidit ex eo antro uẽtũ cũ humana uoce erumpere:iucunditate habitandi in eo loco ductus eſt.ut ipſe futura ſiſcitãtibus prædiceret.nam ibi tẽplũ themidis fuerat antequã reſideret Apollo. ¶ Vaſtos hiatus.antrũ illud cyrrheũ. ¶ Fidẽ diuinã.hoc eſt oracula & reſponſa dare. ¶ Spirare:ideſt emittere. ¶ Ventoſq; loquaces.quia ſpiritus inde erũpebat ut humanas uoces & uerba perfecta emitteret. ¶ Sacris ſe antris.ideſt in illis penetralibus unde reſpõſa darẽtur. ¶ Incũbuit.a ibi fatidicus eſſe cœpit Apollo. ¶ Adyto nomẽ græ.& neutri generis.ſignificat locũ tẽpli ad quam nulli ſacerdoti ingredi licebat.a priuatiuũ eſt & δυω ingredior. ¶ Factus uates.diuinator & oraculorũ reſponſor. ¶ Quis.latet hic nunc quaſi cũ admiratione quadam loquit̃ poeta dicens qs potuit deorũ eſſe.qui primũ ibi habitauerit ubi poſtea locum deleuerit apollo.& deus ab æthere delatꝰ huic loco includi uoluerit & has cauernas collere.eſt ne aliquis deorũ qui deſerto cœlo terrã in habitare malit. Preſſum depoſitũ.premere deponere. Virgili. Quod ſupereſt quæcũq; præmes uirgulta ꝑ agros. ¶ Cæcas.obſcuras. ¶ Aeterni curſus tenens.ideſt ſeries fatorũ.quia cauſa cauſam generat.nam nihil aliud eſt fatũ niſi ſeries cauſarum. ¶ Mundiq; futuri cõſcius.ideſt conſcius eorũ quæ i futurum uẽtura:ſunt. ¶ Proferre.ape

Pæã uñ

Adytũ

Premer̃

nire.¶ Cõtactuſq; ferẽs hoĩum.i.phœbadẽ afflãs nũine ſuo hoc ẽ pati hominũ cõtactus:q̄a ut in ſequẽti
bus declarabit̃ pugnabit apollo ut mentẽ & pectus phœbadis occupet.& ĩ eã oĩa quæ ſunt : quæ fuerunt
quæ futura ſunt repoñat.¶ Magnus po.ſenſus ẽ magnus & potẽs ẽ ille deus:ſiue quæ futura ſũt:ipẽ ꝑdicit
ſiue ꝑdicẽdo facit eẽ futura fatũ enim eſt q̄d dii fant̃.¶ Forſan terris:an fortaſſe illud eſt:quod cũ magna
Mundi anima — aĩa mundi ꝑ oẽs partes diffuſa ſit cæli:ibi maiorẽ partẽ ſui eſſe uoluerit:ut futura oĩa rñderet:quia Stoici
dicebãt unã tantũmõ eẽ aĩam:& eã ꝑ oẽs mũdi ꝑtes eẽ diffuſa:quã ſñiam Vir. quoq; expreſſit in.vii.prin
cipio celũ ac terras cãpoſq; liquẽtes.Lucentemq; globũ lunæ titania atq; aſtra.Spiritus intus alit.¶ Pars
Deꝰ q̄d — iouis:aĩa mũdi reſpicit illud quod Stoici diffiniebãt q̄d deus deus ẽ ignis ſenſibilis:inſertus omnibus ele
mẽtis:in hũc errorẽ cõuenere.Stoici quod uidebãt oĩa ſũma rõne regi.ut ꝓpterea uiderentur hr̃e aĩam ĩ
telligilẽ & rõnabilẽ.& ſine rõne putabant hũc ordinẽ nõ poſſe ſeruare cæleſtia terrena corpora. ideo cæ
lũ:terrã:mare:deniq; elemẽta oĩa deũ eẽ putabãt.¶ Libratũ orbẽ.ideſt ſuſtẽtatã:terrã ſphæricã hoc loco
ſignificat.¶ Aere uacuo.ideſt in cẽtro uacui aeri nã ſuo põdere terra ĩ medio orbis in cæli cẽtro ẽ poſita
ideo in nullã partẽ moueri poteſt:cũ terra grauius ſit elementũ cæteris.ſuum ꝓpriũ ac naturalẽ locũ hẽt
centrum dimidium totius orbis:& circũferentiæ cæli a quo puncto diſcedere nõ põt. ¶ Tonãti:cũ æthe
reo ioue:nã ſignificat ignẽ cæleſtẽ reſpicit ad illud ſtoicorũ qui dicunt iouem ignẽ eẽ ſenſibilẽ hoc

Hoc ubi:& cũ hoc numen quod in eo loco magis habitat q̄ alibi inſederit & occupauerit uirgĩe
um pectus tunc uero ora mouens q̄cq̄d dixerit uerũ eſt ſiue de preſentibus ſiue de preteritis ſiue de futuris
queſitum fuerit.¶ Virgineo:non licebat enim adytum illud ingredi niſi uirgini incorruptæ.

Humanã feriens animã ſonat:oraq; uatis
Soluit.ceu ſiculꝰ flãmis urguẽtibꝰ æthnã
Vndat apex cãpana fremẽs ceu ſaſſa uapat
Cõditus inarimes æterna mole typho eus.
Hoc tñ expoſitum cunctis nulliq; negatũ
Numen:ab humani ſolum ſe labe furoris
Vĩdicat:haud illic tacito mala uota ſuſurro
Concipiũt:nam fixa canẽs:mutãdaq; nulli
Mortales optare uetat : iuſtiſq; benignus
Sæpe dedit ſedes totas mutantibus urbes
Vt tyriis,dedit ille minas impellere belli

¶ SVLPI.Feriens. ĩcitãs ĩpellẽs.¶ Sonat. loquit̃ eſtq; trãſlatio a cytharredo chordis q̄ ſũt ut aĩa.¶ Soluit ora uatis:puellam loqui coegit.¶ Ceu ſiculus ſimilitudo eſt ſecretioris ſonitus & uehementiæ uerborũ:¶ Apex ſiculus cacumẽ ætne ardẽtis.¶ Vndat:abũde corripit ætnã montẽ fumo & flãmis.¶ Typhoeus:q̄ fulminatus inarimæ ſubiacet Virg. ¶ Inarimæ iouis ĩperiis impoſita typhœo.¶ Vaporat:uaporando emittit.¶ Saxa campana punicee & lapides exeſos.¶ Inarimes:inarimæ mons eſt
inarime Prochyta — prochyte ĩſulæ in ſinu baiano.¶ Expoſitũ cũctis:ꝙ omnibus reſpõdet & nulli ſe negat.¶ Vindicat: liberat ſe. a labe:furoris ab inſania malignitateq; hominũ nam nõ uotis & precibus flectit̃ ſed futura prædicit:Mala:inhoneſta.¶ Tacito ſuſurru:ſolẽt enĩ turpia humili uoce honeſta uero clare poſci.Perſius Haud cui uis promptum eſt murmurq; hũileſq; ſuſurros.¶ Tollere de templis & aperto uiuere uoto. ¶ Mens bona fama fides & reliqua Hora.Iane patet clare quum clare dixit apollo.¶ Vetat
optare:docet nihil petere a deis.¶ Benignꝰ:liberalis.¶ Dedit:dixit Virg.Preſcia uẽturi da nõ ĩdebita po
ſco regna mors fatis.Vt tyriis:iuſtinus lib.xviii.Tyriorũ gẽs ĩgt cõdita a phœnicibꝰ fuit q̄ terremotu ue
Tyrii Sydões Sydon piſcis Cadmꝰ — xati relicto prĩo ſolo aſſyriũ ſtagnũ prĩo mox mari ꝓximũ littus ĩcoluerũt condita ibi urbe quã a piſcium
ubertate Sydonẽ appellauerũt:Nã piſce Sydõ phœnices uocãt poſt multos ĩde ãnos a rege aſcaniorũ op
pugnati nauibꝰ æppulſi tyrũ urbẽ añ annũ troiãe cladis cõdiderũt.Cadmus quoq; quũ exularet bouẽ ſeq
ab oraculo iuſſus eſt.¶ Dedit ille minas.athenĩẽſibus delphicũ apollinẽ cõſulẽtibus q̄d aduerſus ꝑſas agẽ
dũ eẽt reſpõdit ligneis mœnibꝰ ſe tuerent̃:quo ĩtellecto Theĩſtocles iuſſit oĩs ciues naues cõſcẽdere & ĩ
mari Salaminiaco aduerſus xerxẽ cũ certarent euaſere uictores.¶ Dedit:cõceſſit. ¶ Impellere:repellere.
¶ OMNIBO.Ferẽs animã:pulſãs:& cruciãs aĩam corporis q̄d occupauerit.¶ Sõat.i.ſonitũ dat:¶ Soluit
aperit ora ut futura ꝑdicat rñdens ad ea q̄ ĩterrogant̃.tãto q̄dẽ tumultu & ĩpetu.ut uideat̃ ætna q̄ globos
flãmaꝝ eructat.¶ Siculus apex cacumẽ ſiculi mõtis.¶ Aetna:mõs ẽ ſiciliæ q̄ ſꝑ fere euomit globos flam
Aetna — maꝝ.adeo ut regionẽ totã depopulet̃ ac uaſtet ipſi quoq; urbi ꝑiculũ ĩmineat.Loca ſuꝑiora montis.tum
nuda tũ cineroſa ſunt.& ꝑ hyemẽ niuibꝰ referta.ut Strabo refert.Cæteꝝ ĩferiora ſyluis & uariis arborum
cõſitionibus ꝑtita.ipſi uero mõtis cacumina multas ſuſcipiũt mutationes:ueſcentibus incẽdiis nunc q̄dẽ
unũ ĩ carcerẽ collabẽte igne nũc diſo efflucẽte.igniti emittũt̃ riui:nũc flãmæ fumoſæ ne fuligiẽs.nũc exar
dẽtes exalat lapides.nec eẽ ẽ meatus ipſos ſubterraneos cũ his ꝑiter accedẽtibus uariari.& ora ipſa q̄nq;
ſcd̃m circũſtãtẽ ſuꝑficiẽ plura eẽ.¶ Vrgẽtibꝰ.ꝑpellẽtibus mõtẽ:¶ Inarimes.inſula in ſinu puteolano.ĩ qua
mõs flãmas emittit.unde poetæ finxerũt typhœũ unũ ex gigãtibus q̄ ioui bella ĩtulere ſub eo mõte poſitũ
¶ Aeterna.i.ꝑpetua q̄a ꝑpetuũ emittit ignẽ. ¶ Vaporat:calefacit & exurit.¶ Saxa cãpana.nã maxime q̄
Pythecuſæ — & pythecuſa dicit̃ in cãpano mari ẽ.¶ Tiphoeus aũt cũ œ diuiſo.& eudipthongo oĩno ꝓferendus eſt ꝙ
ſi quis dubitat græce nihil uidit.¶ Hoc tamen expoſitum.& quãquam reſpondeat omnibus tamẽ noſcẽ
tibus non reſpondet.ſe bonis & honeſte aliq̄d ſcire cupientibus.ſeruat ergo dignitatẽ numinis.¶ Expoſi
tũ.i.paratũ oĩbus aliq̄d ſcire cupiẽtibus.¶ Vẽdicat.liberat.¶ Hũana labe.ideſt uitio flagitioſoꝝ hoium
¶ Haud illic mala:ꝙ tñmõ audiat bonos malos uero repellat ꝓbat exẽplis.¶ Iuſtiſq; benignus.i.his q̄ pa
triã & regionẽ ſuã deſeruere.& aliquẽ ſibi locũ elegere cõſilio nũinis.propitius fuit.¶ Vrbes:diuerſas pa
trias.¶ Tiriis.i.cadmo:de quo ſupra dictũ cũ cadmus iuſſu patris agenoris europã quæſiuit.¶ Minas im

pellere:bellũ hoc fuit tẽpore Xerxis:cum rumor exiſſet xerxem cum uniuerſa Aſia in europam impetum — Xerxes
facere & terræ mariq; bella atq; ꝑnicem minitari.Athenienſes miſerunt qui peterent ex oraculo quomo-
do hãc ꝑniciem effugerent:reſpondit oraculum:ita illos reſiſtere poſſe hoſtibus:ſi mœnibus ligneis pu
gnarẽt concilio habito cum alii alia dicerent.Themiſtocles qui prudentiſſimus erat cõſuluit:ut claſſe pa — Themiſtocles
rata occurrerent hoſtibus:& ſuaſu Themiſtoclis quãtamq; claſſem conſtruere potuerunt Athenienſes eam
conſcendere relictis mœnibus patriæ:quo factum eſt ut apud Salaminam xerſes conſilio Themiſtoclis
ſit ſuperatus.¶ Impellere:refellere.

Vt ſalaminiacũ meminit mare:ſuſtulit iras
Telluris ſterilis.monſtrato fine:reſoluit
Aera tabificum.non ullo ſæcula dono
Noſtra carẽt maiore deũ:q̄ delphica ſedes
Quod ſiluit:poſtq̄ reges timuere futura
Et ſuperos uetuere loq.nec uoce negata
Cyrrheæ mœrẽt uates:templiq; fruuntur
Iuſtitio:nã ſi qua deus ſub pectora uenit:
Nũinis aut pœna ẽ mors ĩmatura recepti:
Aut ꝑtium q̄ppe ſtimulo:fluctuq; fururis
Compages humana labat:pulſuſq; deorũ
Concutiũt fragiles aĩas:ſic tempore longo

¶ SVLPI.Salamis urbs in euboico mari contra athenas.Suſtulit:q̄a docuit piare numina.¶ Telluris. ſterilis.hoc ꝑp ægyptũ dixit quæ cum nouem annis fuiſſet ſterilitate uexata reſpõſum accepit ut thraſium hoſpitem mactaret eius rei Ouidius in arte meminit.Dicitur ægyptus caruiſſe uiuacibus herbis & reliqua . phryges ẽt ſterilitate uexati iuſſi ab apolline corpus athis ſepelire & Cybelem uenerari cũ pro illo quod iuenire nõ poterant adoleſcẽtis imaginem multis cum lamẽtis ſepeliſſent . & arcas deæ ac ſacrificia inſtauraſſent liberati ſunt ut meminit Diodorus.eſt & alia ex eodem auctore hiſtoria.Atheniẽſibus.n.ſiccitate laborãtibus reſpõdit deus.Minoi pro Androgeo mortuo quas uellet penas eſſe dãdas.cũ igit̃ mĩois iuſſu quotãnis ſeptem pueros & totidem puellas minotauro dare cœpiſſent ſiccitate ſunt liberati:¶ Fine.ideſt modo piãdi.¶ Aera tabificũ. Lucanus peſtilentia laborantibus reſpõdit phœbus palinuri manes eſſe placãdos ob q̄ rem non longe a uelia
Salamiſ — Aegyptũ ſterilitate laboraſſe — thraſius — Phryges — Athis — Cybele — Athenienſes ſiccitate laboraſſe — Romanorum peſtis
lucum ei cõſecrauerũt.Vir.prodigiis acti celeſtibus oſſa piabũt . Romãi quoq; peſtilẽtia laborãtes Eſcu
lapium ĩ urbem aduehet̃ iuſſi ſunt.¶ Noſtra ſæcula:hæc ætas ĩ qua ego ſum.¶ Quã dlphica ſedes q̄d ſil
uit:quã q̄d nõ reddunt̃ delphis oracula:nam reges & prĩcipes metu ducti uetuere antiſtites tẽpli ne ad id
queq̄ admitterẽt:Nec merẽt.i.gaudẽt q̄d nõ reſpõdent.Littore. ¶ Cyhrreæ uates:phœbades.¶ Fruũtur
iuſtitio:fructũ delectationẽq; capiunt ex ceſſatione & ſilentio:appellauitq; iuſtitiũ reſpõdendi ĩtermiſſio
nem:cũ ſit ꝓprie uiris reddẽdum ĩtermiſſio ĩ publico luctu.¶ Nã ſi quis:ſi quæ.n.phœbum cõcipiebant
deorũ ira aut bñficio moriebãt hinc Valerius ait Vnde ut certæ cõſulentibus fortes petuntur:ita nimius
diuini ſpiritus hauſtus reddẽtibus peſtifer exiſtit.¶ Immatura:ſubita.¶ Pena numinis recepti:ſupplicium
q̄d numen cõcepiſſet.¶ Præcium:præmiũ:nil enim morte utilius dii nobis dare pñt ut etiam Cice. docet
in Tuſculanis ꝑ eã enim ĩ cœlũ reuertimur uel dii uel cũ diis futuri. ¶ Cõpages hũana labat:compoſitio
humani corporis diſſoluit̃ impetu furoris quem adhibet deus anceptus:qui eſt uelut ex uehementi & peſti
fera febre totum corpus diſſoluente.¶ Pulſus:impetus & conciones.¶ Animas:uitas hominum.
¶ OMNIBO.¶ Salaminiacũ:ideſt mare ſalamines inſulæ:nã auctore Strabone iuxta lepathũ Cice.quæ
ſtationẽ hẽt & naualia:eſt aphrodiſiũ:ad q̄d inſula ꝑ anguſta eſt.ſeptuaginta enim ſtadiorũ ĩteruallo Sala
mina traſit̃:poſtea achiuorũ acta quo primũ teucer applicuit:qui in Cypro ſalaminam cõdidit a patre ut
fert̃:pulſus & ut libro nono refert.Quũ a Nyſea in atticã nauigãs:quinq; ꝑ exiguæ procumbunt inſulæ
de hinc ſtadi.lxx.in lõgum porrecta:uel ut alii aſſerunt.lxxx.habet autẽ eiuſdẽ nominis urbem in ſalamo
niaco littore attici & megarici confina ſunt ſoli.¶ Telluris ſterilis:exemplũ eſt Calabriæ:nã cũ Calabria — Calabria
ſubita telluris ſterilitate laboraret:nec ullus finis inueniretur iræ deorũ ad oraculum miſerrunt rñſum eſt
ita fertilitatẽ reparari poſſe.ſi palinuri manes placarentur quo facto ſtatim fertilitas rediit. ¶ Mõſtrato fi
ne & ipſe cõſilio ſuo peſtilentiã expulit:nã & Ro.cum nullum remediũ inuenirent patriæ peſtilentiam la
boranti libros ſibyllinos ĩſꝑexerunt.qui & ipſi ab apolline originem habuerunt nã ipſe Cumeam ſibyllam
docuit uaticinari quæ deinde hos ſcripſit libros:inſpectis igitur libris intellexerunt Romani ita peſtilen
tiam poſſe ſedari:ſi æſculapium ab epidauro Romam adducerent.legatos igitur miſerunt:qui cum eo ue
niſſent & ſimulachrum ĩgens mirarentur anguis e ſedibus eius elapſus uenerãdus & non horribilis per me
diam urbem cum admiratione omnium ad nauem Romam conceſſit:& ſe in Vgolini tabernaculo con-
ſpirauit:legati deum uehentes Antium prouecti ſunt.ubi anguis proximum æſculapii templum petit:&
poſt paucos dies ad nauem rediit:& cum aduerſo tybri ſubueheretur:in proximam inſulã deſiliit ubi tem
plum ei conſtitutum:& peſtilẽtia mira celeritate ſedata eſt.¶ Aera tabificum:peſtilentem.¶ Nõ ulla ſæcu
la:ætas noſtra inquit nullo maiore munere deorum priuata eſt:quod ſilet apollo:nec põt hominibus ſiſci
tantibus reſponſa dare.¶ poſtquam reges:cauſam huius ſilentii ignarus poeta regibus attribuit .& prin-
cipibus.qui maluerunt ignorare futura. quam ut ſcientes mala ſua . quibus prouideri nullo modo poſ-
ſet.in continuo regni metu uerſarentur. ¶ Spiraculum igitur clauſum fuit. quod tangit etiam Iuuenalis
¶ Credent a fonte relatum ammonis.quoniam delphis oracula ceſſant. ¶ Timuere futura . ideſt petere
reſponſa . Vates cirrhæ . ideſt placet hoc phœbadibus . ¶ Mœrent . quia magno ſibi conſtabat hoc.
nam quotiens oraculum peteretur aut moriebatur . aut ſemiuiua iacebat . poſtquam numen a pectore
diſceſſerat.¶ Nec mœrent.¶ Immo gaudent.¶ Iuſtitio templi.ideſt ſilentio ad ſimilitudinem cum ius in

ſoro tacet̃. Nã ſi qua. reddit nũc cãm cur frueret̃ hoc ſilentio phœbas. nã cũ ſemel inflata numine phœbi eẽt nõ prius omittebat: q̃ aut moreret̃: aut parũ deerat qn mortua eẽt. ¶ Si qua deus: ſub alicuius uirgis pe ctora. ¶ Immatura: acerba & añ tp̃s ad ſimilitudinẽ fructus q ante tẽpus colligit̃. ¶ Mors pœna: ſi mala ẽ mors pœna: ſi bona p̃ciũ eſt ẽm diuerſas opiniones dicit bonã & malã eſſe mortẽ ſecundũ iunonis ſñiam bona uiſa ẽ mors cũ ſacerdos argia petiit a iunone: ut filiis ſuis p̃ bñficio daret qcqd bonũ eẽ ſciret: poſtremo die inuẽti ſunt mortui: uel talis ordo ſit preciũ recepti nũinis aut ẽ pœna: aut ẽ mors ĩmatura. & ſic dicunt pretiũ: ut Terẽtius: ergo p̃ciũ ob ſtultitiã fero. ¶ Stimulo: irritamẽto furoris: qa deus tanq̃ ſtimulus pectori uirginis ĩſidens ĩcitabat. ¶ Fluctu: abũdantia qa uſq; adeo furore replebat̃: ut eũ capere nõ poſſet. Cõpa. huma. lab. humani corporis cõpoſitio diſſoluit̃. ¶ Pulſus: ĩpulſiones deorũ: quæ pectora ſacerdotũ concutiunt. ¶ Fragiles aĩas: ideſt fragilis corporis animas: quæ uim tantam ſuſtinere non poſſunt. ¶ Sic. ut ſupra diximus. ¶ Longo tempore. ideſt poſt longum ſilentium. ¶ Tripodes: erant tabulæ apollinis: qbus ſuppoſitũ erat coriũ pythonis: ad quos tripodas cum ueniſſet ſacerdos ſtatim dei numine replebat̃.

Mors bona

Tripodes

Immotos tripodas: uaſtæq; ſilentia rupis
Appius heſperii ſcrutator ad ultima fati
Solicitat: iuſſus ſedes laxare uerendas
Antiſtes: pauidãq; deis immittere uatem:
Caſtalios circum latices: nẽmorũq; receſſus
Phœmonoen errore uagã: curiſq; uacantẽ
Corripuit: cogitq; fores irrumpere templi.
Limine terrifico metuens cõſiſtere phœbas
Abſterrere ducem noſcendi ardore futura
Caſſa fraude parat. qd ſpes ait improba ueri
Te romane trahit? muto parnaſus hiatu
Conticuit: præſſitq; deum. ſeu ſpiritus iſtas
Deſtituit fauces: mũdiq; in deuia uerſum
Duxit iter: ſeu barbarica cũ lãpade python
Arſit: in immenſas cineres abiere cauernas:
Et phœbi tenuere uiam. ſeu ſponte deorum
Cyrra ſylet: fatiq; ſat eſt arcana futuri
Carmine longæuæ uobis cõmiſſa ſybillæ.
Seu pæan ſolitus templis arcere nocẽtes:
Ora quibus ſoluat noſtro non inuenit æuo.

¶ SVLPI. Trypodas immotos Cortinas ad quas iã diu nemo acceſſerat: & diu ſiluerãt uexat ut reſpõdeatur. ¶ Scrutatõ. fati ĩdagator & explorator eẽt ultimi euentus belli. ¶ Antiſtes q tẽplo p̃erat quo noĩe appellatur etiã qſquis aliqua re excellit & preeſt. ¶ Laxare. aperire. ¶ Vatẽ. puellã. pauidã. morte futura. ¶ Caſtalios. circũ. Valerius ĩquit Antiſtitẽ ab appio ĩmiſſam poeta ab antiſtite delectã eſſe puellã que iuxta fontẽ. Caſtaliũ ĩ parnaſi radicib⁹ uagabat̃. Caſtilus dictus a Caſtalia nympha. quã cũ p̃ſequeret̃ apollo ſeſe de rupe p̃cipitauit & ĩ fõtẽ ɔuerſa ẽ. ¶ Receſſus. loca remota. ¶ Phœmonoõ. Strabo ait phœmonoen primã diuinitatem pythiam fuiſſe ferũt urbis quoq; uocabulũ a pytheſche id ẽ ĩterrogare audire diſcere ĩclinatũ eẽ Mihi uero cõiectare libet phœmonoen. n. archadice lacus Ouidius ẽ lacus archadie phœmon dixere priores. Vagã errore. uagantẽ & errantẽ. Vacantẽ. uacuã phœbas: phœbi ſacerdos. ¶ Corrupuit. manu apprehendit. ¶ Limite terrifico. iuxta foramen ubi nomen concipiebat̃. ¶ Caſſa. inani & uana tractũ a caſſibus. i. telis aranearum quæ fragiles uaneq; ſunt. ¶ Improba ſpes ueri. audax cupido noſcendi uẽtura. ¶ Hiatu muto. antro nõ reddẽte oracula. ¶ Præſſit. oppræſſit & obruit. ¶ Iſtas fauces. hoc antrũ. ¶ Duxit iter uerſu3. diuertit alio. python. cortina pythonis curio tecta. ¶ Barbarica lãpade. barbarorũ Thraces enĩ ut ſupra diximus delphicũ tẽplũ cõbuſſerãt poſſumus ĩtelligere & de Xerxe q ante naualis prælii congregationem miſerat quattuor milia armatorũ delphos. & ad templũ apollinis diripiendũ q̃ſi nõ cũ græcis tantum: ſed cũ diis ĩmortalibus bellũ gereret quæ manus totã hymbribus & fulminib⁹ deleta eſt poſt hæc Teſpiadas & Athenas & plateas uacuatas hominibus incendit ut ait iuſtinus De brenno & gallis intelligendum nõ eſt quantum ante deleti ſunt quam templo nocerent ut Valerius memorat: ¶ In cineres: repletæ ſunt cinere cauerne ita ut ſpiritus uiam qua progrediatur non habeat. ¶ Sponte deorum: uoluit enim dei eum ulterius non reſpondere præſertim romanis qui poſſunt ſua fata in libri ſibyllinis inſpicere. ¶ Cõmiſſa: ideſt eſſe. ¶ Sibyllæ longæuæ: nota eſt fabula. Nam ab amatore apolline ad numerum arenæ manibus auſtæ annos dicitur impetraſſe. & in uocem fuiſſe conuerſam. Ea nouem libris romanorum fata mandauerat ex quibus tres tantum ſuperfuere combuſtis: reliquis: quum Tarquinius priſcus ut inquit Lactantius ſiue ſuperbus ut Gellius in ternos trecentorum philippeorum pretium denegaſſet. ¶ Arcere nocentes. non ſe ſpondere nocentibus quod quidem non uerum eſt nam ſupra poeta dixit. Hoc tamen expoſitum cunctis nulli q; negatum numen. Sed ideo mentitur phœmonoe ut abſterreat appium. itaq; bene præmiſſum eſt illud Caſſa fraude. ¶ Soluat: ora: per quos loquatur uel quibus reſpondeat.

Antiſtes

Caſtalius fons

Phœmonoe

Xerxẽ miſiſſe dlphos q tẽplũ apol. diriperẽt.

ſybillæ ſenect⁹ Tarquinius priſcus

¶ OMNIBO. Immotos: qa nemo ad ipſos peruenerat. ¶ Silentia: quia diu ſiluerant. ¶ Vaſte rupis: ideſt magni & profundi illi⁹ antri. ¶ Ad ultima uſq; ad ultimum. ¶ Antiſtes uſus: ãtiſtes tẽpli iuſſus ab Appio ut aperiret antrum & phœbadẽ uirginẽ immitteret: diu quæſiuit phœbadem: quæ per Parnaſum circa caſtalium fontem uagabatur ſecura non dubitabat enim poſt diuturnum tempus fora aliquem qui reſponſa dei peteret. ¶ Antiſtes: templi cuſtos qui alio nomine æditúus appellat̃. ¶ Phœmonoen: uirginẽ phœbadem: nam quæ eo temporis præerat ſacerdos templi ſic appellabatur: phœmone prima diuinatrix pythia fuit: ſic & uates ipſa uocata ẽ: ut refert. ¶ Strabo. Receſſus: ideſt circũ ſecreta nemorum. ¶ Cogit: in uitã tam ut acceptu numine reſponſa det. ¶ Limine terrifico: phœbas quæ didicerat diſcrimine ſalutis ſuæ de

Aeditu us

mũ pectore accipere cõata ẽ diſſuadere Appio ne uellet ab appolline rñſa accipe q; iã diu deſierat dare reſpõſa: & cæteras rõnes afferebat cur iã deus ĩ antro ſileret: ſed nihil ſuis rõnib⁹ apd Appiũ ualuit. ¶ Phœbas: nomẽ græcũ. ¶ Limine: ĩ ãtro Apollinis. ¶ Terrifico: terrorẽ ĩcutiẽti. ¶ Abſterret̃: remouet̃. ¶ Caſſa irrita & uana. ¶ Improba: p̃terua: qa ſpas ſupra q̃ obtiet̃ poſſis. ¶ Veri. ut uerũ ex oraculo cognoſcet̃ poſſis. ¶ Parnaſus. i. cyrrha. totũ p̃ p̃te. ¶ Hiatu mu. nullã uocẽ reddẽte. ¶ Præſſitq; de. i. clauſit ut nullã uocẽ emittet̃ uellit. ¶ Spiritus: obmutuit inqt oraculũ: nã ex antro erupuit & alio migrauit. Verſum: cõuerſum ¶ Deuia: extrea mũdi. ¶ Seu barbarica: ſecũda rõ ſeu ĩqt cũ tẽplũ cõbuſtũ ẽ: & a Xerxe & Brẽno rege gallorũ cieres clauſere ſpiracula tẽpli: tẽpli: unde uox illa erũpebat ut poſtea exite nequerit. ¶ Phytõ. i. cortina phœbi. ¶ Tenuere uiã. i. ſpiracula unde uox phœbi emittebat̃. Seu ſpõte deorũ: tertia rõ: ſeu ẽt ita dii uoluerũt ut poſthac rñſa daret: qa ſufficit uobis o ro. libros ſibylinos hr̃e: unde poſitis fata ur̃a cognoſcere. ¶ Arcana. ſ. carmina. ¶ Lõgæuæ ſibylæ qa cũ Apollo captus eẽt amor̃ ſibyllæ: & illa Apollini: cõſentire nollet: ut eã p̃mio duceret: dedit liberã opinionẽ petẽdi qcqd uellet: illa manu cõpræhẽdẽs arenã quantam utraq; manus cõprehẽdere p̃t: petit ab Apolline ut ſibi daret uitã tot ãnorũ quot grana arenæ manibus cõpræhẽdiſſet: ille cõſenſit: quæ ad ultimã ſenectutẽ redacta: cũ nec qdẽ oculos attollere poſſet: & iã uitæ ipſã tæderet: ciues cõmiſeratione eius cõmoti: qa ſub hac ɔditiõe uitã diuturnã ſicuti (p̃cierat) cõceſſerat Apollo ut nunq̃ moreret̃: donec patriã ſuã uideret: epiſtolã fecere. quã creta ſuæ terræ ſigillarunt: ſibylla accepta epiſtola terrã ſuã uidit. uidelicet Cretã: & ſtatim in mortẽ reſoluta eſt. ¶ Seu pœna: alia rõ: ſeu ideo tacuit Apollo: cũ mos eius fuerit nemini rñſa dare niſi piis oẽs autẽ nunc nocentes ſunt & neminem inuenit cui reſpondere poſſit. ¶ Soluat: aperiat iã ad hanc fecẽ ætatis p̃uenerit hoĩes ut nemo niſi nocens inueniat̃. ideo Apollinis oraculum tacuit.

Brẽnus

Virginei patuere doli: fecitq; negatis
Numinib⁹ met⁹ ip̃e fidẽ. tũc torta priores
Strĩgit uitta cõas: crineſq; ĩ terga ſolutos
Cãdida phocaica complectit̃ inſula lauro:
Hærentẽ: dubiãq; premẽs ĩ tẽpla ſacerdos
Impulit: illa pauẽs adyti penetrale remoti
Fatidicũ: prima templorũ in p̃te reſiſtit:
Atq; deũ ſimulãs ſub pectore ficta quieto
Verba refert: nullo cõfuſæ murmur̃ uocis
Inſtinctã ſacro mentẽ teſtata furore:
Haud æquæ læſura ducẽ: cui falſa canebat
Quã tripodas: phœbiq; fidẽ. ñ rupta tremẽ
Verba ſono: nec uox ãtri ɔplere capacis (ti
Sufficiens ſpaciũ: nulloq; horrore comar̃

¶ SVLPI. Metus fecit: fidẽ ĩdicauit teſtatuſq; eſt ad eſſe deos quos illa negabat. ¶ Nũinib⁹ negatis. ablatiuus eſt abſolutus. Tũc torta. tũc caput uicta cinxit & infulam hoc ẽ mittellẽ cũ laurea ĩduit. Phocaica. delphica iã in phocide ſũt delphi. ¶ Sacerdos. antiſtes. ¶ Herẽtẽ. dubitatẽ. ¶ Penetrale. o. cũ ſecretũ ad cauernã unde egredit̃ ſp̃us: Atq; deũ. mentiẽs uirgo deũ ſe concepiſſe fictis reſpõſis apiũ deludebat. ¶ Quieto. nõ uexato adeo nam ſupra dictũ ẽ hũanã feriẽs aĩam & apud Vir. ¶ Nõ uultus nõ color un⁹ nõ cõptæ mãſere cõæ. ſed pect⁹ ãhelũ ¶ Cõfuſæ. obſcure ut ſolet phœb⁹ loq. ¶ Inſtictã: ĩpulſam. ¶ Furore ſacro: diuino ĩpetu. ¶ Haud æquore: non ita impune: Non rupta tremẽti: ſigna q̃ plene deo ſolent accidere & in hac non euenere p̃ſtrĩgit ut tremebũda & maxima uox interrupta uerba cõarũ horror: laureæ deturbatio: tremor templi & horror nemoris. ¶ Nec uox. ſufficiens ampla & ſupra humanam. Virg. nec mortale ſonãs. ¶ Laurus: qua coronata erat uates: Immotaq; culmina: uix ea fatus erat tremere omnia uiſa repente. liminaq; lauruſq; dei totuſq; moueri mõs circum ſecurum ſine horrore q illic ſtãtibus ĩcutiebat̃ cõcuſſis arboribus.

¶ OMNIBO. Virginei patuere doli: his rationibus uſa eſt ſacerdos quæ non uidebant̃ contẽnendæ: ſed tñ in hoc ipſo quod metuebat uirgo ĩtellexit fraudẽ illius Appius. ¶ Doli inſidiæ: quibus Appiũ a petẽdo oraculo abſterrere parabat. ¶ Negatis: nam quod negabat rñſa dari: ſignificabat metum. ¶ Tunc torto: qa non potuit deterrere Appiũ a p̃poſito: uirgo coacta ẽ inſignia ſacerdotis accipere: ut in antrũ ingrederet̃ ritu ſacerdotis. ¶ Prioris a fronte. ¶ Stringit comas: more mulierũ. quæ crines uita comprehẽſos capit intorquẽt & inuoluũt. ¶ Phocaica inſula: ideſt phœbeia: nam ut refert Strabo ad occiduos uſq; phocidis mõtes locatus eſt Parnaſus muſis & apollini dedicatus. ¶ Hærẽtẽ: tardantẽ quia ingredi nolebat ad periculũ manifeſtũ. ſciebat enim non inde ſe exiturã ſine magno uitæ ſuæ diſcrimine. ¶ Premens. urgens. ¶ Illa pauens. nec dum a fraude & dolo ſtetit. nã cũ paulo p̃ceſſiſſet ſimulauit ſe accepiſſe nomẽ & uerba neſcio que incerta & ambigua dicere quæ quaſi reſponſa uideri uolebat. ſed apius etiã fraudem cognouit & minat⁹ ẽ grauiter. niſi ad tripodas apollinis ueniret. ¶ Penetrale. quia niſi ad interiorem templi partem deſcẽdit nõ recipiebat numen. prima parte. in ipſo aditu. ¶ Simulans: quaſi deus in ſe inſediſſet. ¶ Quiete. qa quietũ erat pectus. ideo manifeſtum erat nondum afflatam eſſe. ¶ Confuſæ uo. non enim prius fata & reſponſa dabat ſacerdos quam in inſaniam conuerteretur. ¶ Intactum inſtigatum incitatum. qa murmur uocis cõfuſum non erat ideo teſtatur mentem ſuam nullo furore. perculſam. & bis intelligitur. ut ſi nullo furore. ¶ Teſtata. oſtendens nullo furore. ¶ Haud æquæ læſu. quib⁹ uerbis nõ magnis læſura erat appium. quã fidem oraculi nam dum falſa diceret fidem oraculi offendebat. quia mendacium appius & cæteri attribuiſſent apollini. ¶ Canebat. dicebat. ¶ Fidem. quia mendatium illud deo aſcriptũ fuiſſet. Nõ rupta. quia uerba non emittebat inter rupta. ſed ſemiplena. ¶ Nec uox exaudiri pene poterat. quia hũana non diuĩa erat nã dũ diuia erat adeo reſõabat. ut uniuerſum tẽplũ cõpleret. Spaciũ. ſ. antiq̃a cũ deũ accepiſſet uirgo rigebant cr̃es adeo ut eiicerent̃ ſerta laurea de capite. Horror̃. i. rigor̃. qa cõe ñ rigebãt ut excuterẽt̃ ſerta lau

Parnaſus